

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ФАКУЛЬТЕТ КОНСАЛТИНГУ І МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до дипломної роботи

МАГІСТР

(освітній ступень)

на тему: «Удосконалення методичних підходів до організації облікової політики
з визначення та оцінки фінансових результатів»

Виконав(ла): студент(ка) 2 року навчання,
групи 8.01.071.010.19.1, спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Валентина ВИРОДОВА

Керівник: д.е.н., проф. Світлана ЛАБУНСЬКА

Рецензент: директор ТОВ «СХІДАГРОХІМ» Сергій ЧЕКАРЬ

Харків, 2020

РЕФЕРАТ

Дипломна робота містить 144 сторінки, 21 таблиць, 15 рисунків, список літератури з 110 найменувань, 14 додатків

Удосконалення методичних підходів до організації облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, організаційних і практичних питань обліку та аналізу фінансових результатів підприємства.

Об'єктом дослідження є облікова політика підприємства, процеси обліку та аналізу фінансових результатів діяльності у системі управління підприємством.

Мета роботи полягає у розгляді теоретичних основ, дослідженні та розробки науково-практичних рекомендованих напрямів удосконалення методичних підходів до організації облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів діяльності аналізованого підприємства.

Досягнення поставленої мети визначило необхідність вирішення таких завдань: надати характеристику економічної системи України в контексті сучасних світових тенденцій та економічних загроз; конкретизувати сутність понять «фінансовий результат» та «прибуток» як об'єктів бухгалтерського обліку; надати порівняльну характеристику загальним підходам щодо формування фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами; надати економічну характеристику підприємства; розрахувати та оцінити динаміку показників господарської діяльності підприємства; дослідити організацію обліку фінансових результатів на підприємстві; визначити недоліки та проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів на підприємстві та розробити шляхи їх вдосконалення; проаналізувати структуру фінансових результатів підприємства, дослідити та оцінити зміни протягом аналізованих періодів; проаналізувати загальний фінансовий стан ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»; провести факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства; надати рекомендації щодо напрямків вдосконалення облікової політики ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»; визначити загальні підходи щодо прогнозування фінансових результатів підприємства на підставі розробки системи бюджетів діяльності підприємства; розробити економіко-математичну модель для виявлення факторів впливу на фінансовий результат; розробити адекватну модель для прогнозування фінансових результатів.

Результати дослідження можуть використовуватися в практичній діяльності, є науково-обґрунтованими, та можуть бути використані базовим підприємством ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» для того, щоб приймати управлінські рішення щодо формування та підвищення показників фінансового результату, а також будь-яким іншим підприємством, що займається виробництвом. Слід зазначити, що запропоновані рекомендації щодо покращення облікової політики знаходяться на стадії планування та потребують більш детального аналізу та покращення перед запровадженням на підприємстві.

Отримані результати можуть бути використані у господарській діяльності ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД».

ABSTRACT

Thesis contains 144 pages, 21 tables, 15 figures, bibliography of 110 titles, 14 appendices

Improving methodological approaches for organizing of accounting policies for determining and evaluating financial results

The subject of the research is a set of theoretical, organizational, and practical issues of accounting and analysis of the financial results of an enterprise.

The object of the research is the accounting policy of the enterprise, the processes of accounting, and analysis of financial results in the enterprise management system.

The purpose of the work is the consideration of the theoretical foundations, research, and development of scientific and practical recommended areas for improving methodological approaches to the organization of accounting policies to determine and evaluate the financial results of the analyzed enterprise.

Achieving this goal has identified the need to address the following tasks: to characterize the economic system of Ukraine in the context of modern world trends and economic threats; specify the idea of the terms for "financial result" and "profit" as objects of accounting; provide a comparative description of general approaches to the formation of financial statements in accordance with national and international standards; provide economic characteristics of the enterprise; calculate and evaluate the dynamics of economic activity of the enterprise; to investigate the organization of accounting for financial results at the enterprise; identify the disadvantages and problems of accounting for financial results at the enterprise and develop ways to improve them; analyze the structure of financial results of the enterprise, investigate and evaluate changes during the analyzed periods; analyze the general financial condition of LLC SPF "VEST LABS LTD"; conduct a factor analysis of the financial results of the enterprise; provide recommendations for the areas for improving of the accounting policy of LLC SPF "VEST LABS LTD"; determine the general approaches for forecasting the financial results of the enterprise based on developing a system of budgets for the enterprise; develop an economic and mathematical model to identify factors influencing the financial result; develop an adequate model for forecasting financial results.

The results of the study can be used in practice, are scientifically sound, and can be used by the LLC SPF "VEST LABS LTD" parent company, in order to make management decisions about the formation and improvement of financial performance, as well as any other company that engaged in production. In addition, the proposed recommendations for improving accounting policies are in the planning stage and require more detailed analysis and improvement before implementation in the enterprise.

The obtained results can be used in the economic activity of LLC SPF "VEST LABS LTD".

РЕФЕРАТ

Дипломная работа содержит 144 страницы, 21 таблицу, 15 рисунков, список литературы из 110 наименований, 14 приложений

Совершенствование методических подходов к организации учетной политики по определению и оценке финансовых показателей

Предметом исследования выступает совокупность теоретических, организационных и практических вопросов учета и анализа финансовых результатов предприятия.

Объектом исследования является учетная политика предприятия, процессы учета и анализа финансовых результатов деятельности в системе управления предприятием.

Цель работы заключается в рассмотрении теоретических основ, исследовании и разработке научно-практических рекомендованных направлений совершенствования методических подходов к организации учетной политики по определению и оценке финансовых результатов деятельности рассматриваемого предприятия.

Достижение поставленной цели определило необходимость решения следующих задач: предоставить характеристику экономической системы Украины в контексте современных мировых тенденций и экономических угроз; конкретизировать сущность понятий «финансовый результат» и «прибыль» как объектов бухгалтерского учета; предоставить сравнительную характеристику общим подходам по формированию финансовой отчетности по национальным и международным стандартам; предоставить экономическую характеристику предприятия; рассчитать и оценить динамику показателей хозяйственной деятельности предприятия; исследовать организацию учета финансовых результатов на предприятии; определить недостатки и проблемы бухгалтерского учета финансовых результатов на предприятии и разработать пути их совершенствования; проанализировать структуру финансовых результатов предприятия, исследовать и оценить изменения в течение анализируемых периодов; проанализировать общее финансовое состояние ООО НПФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»; провести факторный анализ финансовых результатов деятельности предприятия; дать рекомендации по направлениям совершенствования учетной политики ООО НПФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»; определить общие подходы к прогнозированию финансовых результатов предприятия на основании разработки системы бюджетов деятельности предприятия; разработать экономико-математическую модель для выявления факторов влияния на финансовый результат; разработать адекватную модель для прогнозирования финансовых результатов.

Результаты исследования могут использоваться в практической деятельности, является научно-обоснованными, и могут быть использованы базовым предприятием ООО НПФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» для того, чтобы принимать управленческие решения по формированию и повышению показателей финансового результата, а также любым

другим предприятием, занимается производством. Следует отметить, что предложенные рекомендации по улучшению учетной политики находятся на стадии планирования и требуют более детального анализа и улучшения перед введением на предприятии.

Полученные результаты могут быть использованы в хозяйственной деятельности ООО НПФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД».

ЗМІСТ

ВСТУП	10
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	14
1.1. Характеристика економічної системи України в контексті сучасних світових тенденцій та економічних загроз	14
1.2. Співвідношення поняття фінансового результату та прибутку підприємства як фундаментальних економічних категорій	24
1.3. Загальні підходи щодо формування фінансової звітності та розкриття інформації про фінансовий результат за національними та міжнародними стандартами	32
1.4. Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	37
Висновки до першого розділу	49
РОЗДІЛ 2. ДІЮЧА СИСТЕМА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	52
2.1. Особливості формування та організації облікової політики та складання звітності про фінансовий результат на підприємстві	52
2.2. Особливості синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	60
2.3. Загальний фінансово-економічний аналіз стану підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	7078
2.4. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	85
Висновки до другого розділу	95

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ	98
3.1. Напрямки вдосконалення облікової політики ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	106
3.2. Загальні підходи щодо прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства	109
3.3. Застосування економіко-математичних методів з метою підвищення ефективності управління господарською діяльністю підприємства	115
Висновки до третього розділу	125
ВИСНОВКИ	128
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	133
ДОДАТКИ	144

ВСТУП

Отримання кінцевого фінансового результату, а саме прибутку, є головною метою при створенні будь-якого підприємства, незалежно від його виду діяльності чи форми власності. Тому визначення фінансового результату є головною метою обліку, адже саме ця інформація стає показником успішності ведення бізнесу, при цьому метою підприємця є отримання максимального прибутку за мінімальних витрат. Від фінансового результату залежить подальший розвиток підприємства – розширення бізнесу, впровадження інновацій, розробка та використання нових технологій і т. д., прибуток стає гарантом фінансової незалежності підприємства. Саме тому питання зниження собівартості, зростання доходів, що призводять до підвищення прибутковості, набувають особливої актуальності в сучасний період ринкових реформ, турбулентності та економічних перетворень.

Мета роботи полягає у розгляді теоретичних основ, дослідженні та розробці науково-практичних рекомендованих напрямів удосконалення методичних підходів до організації облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів діяльності аналізованого підприємства.

Досягнення поставленої мети визначило необхідність вирішення таких завдань:

- 1) надати характеристику економічної системи України в контексті сучасних світових тенденцій та економічних загроз;
- 2) конкретизувати сутність понять «фінансовий результат» та «прибуток» як об'єктів бухгалтерського обліку;
- 3) надати порівняльну характеристику загальним підходам щодо формування фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами
- 4) надати економічну характеристику підприємства;
- 5) розрахувати та оцінити динаміку показників господарської діяльності підприємства;
- 6) дослідити організацію обліку фінансових результатів на підприємстві;

- 7) визначити недоліки та проблеми бухгалтерського обліку фінансових результатів на підприємстві та розробити шляхи їх вдосконалення;
- 8) проаналізувати структуру фінансових результатів підприємства, дослідити та оцінити зміни протягом аналізованих періодів;
- 9) проаналізувати загальний фінансовий стан ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»;
- 10) провести факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства;
- 11) надати рекомендації щодо напрямків вдосконалення облікової політики ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»;
- 12) визначити загальні підходи щодо прогнозування фінансових результатів підприємства на підставі розробки системи бюджетів діяльності підприємства;
- 13) розробити економіко-математичну модель для виявлення факторів впливу на фінансовий результат;
- 14) розробити адекватну модель для прогнозування фінансових результатів.

Для написання дипломної роботи використовуються дані Товариства з обмеженою відповідальністю науково-виробничої фірми «ВЕСТ ЛАБС ЛТД», що займається розробкою систем управління, розробкою програмно-апаратних комплексів та клавіатур будь-якої конфігурації, а також розробкою та виготовленням багат шарових друкованих плат. Вид економічної діяльності за КВЕД: 72.19 «дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук». Компанія розробляє, виготовляє та продає таку продукцію, як системи ЧПУ, апаратне та програмне забезпечення, системи вводу даних. Дане товариство являє собою суб'єкт малого підприємництва.

Об'єктом дослідження є облікова політика підприємства, процеси обліку та аналізу фінансових результатів діяльності у системі управління підприємством.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, організаційних і практичних питань обліку та аналізу фінансових результатів підприємства.

Методологічною базою дослідження є загальнонаукові та спеціальні методи, що базуються на системному вивченні економічних явищ і господарських процесів, а саме: метод системного та комплексного аналізу, який використовувався для визначення стану фінансового результату; метод групування та абстрактно-логічний

метод, які слугували для впровадження класифікації доходів і витрат; метод узагальнення – для визначення сутності фінансового результату; методи горизонтального і вертикального аналізу та розрахунку абсолютних і відносних показників – для отримання інформації про зміни показників підприємства; метод коефіцієнтів, для фінансової аналітики; методи факторного аналізу, для визначення впливу чинників і резервів підвищення прибутку; угруповання інформації – для легкого сприйняття аналітичних даних; графічний метод – для унаочнення результатів дослідження; метод економетричного аналізу – для побудови економетричної моделі; методи кореляційно-регресійного зв'язку – для визначення впливових факторів на фінансовий результат підприємства.

Структурно-логічну схему дослідження наведено у додатку Т.

Інформаційною базою роботи є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених (монографії, наукові статті, матеріали науково–практичних конференцій та семінарів), офіційні документи (нормативні документи України з питань організації та ведення бухгалтерського обліку суб'єктів підприємницької діяльності та державного сектору, офіційні матеріали органів законодавчої та виконавчої влади); статистичні джерела (звіти та офіційні дані органів державної, регіональної, відомчої статистики, фінансова й статистична звітність суб'єктів господарювання України); довідкові та інформаційні видання професійних організацій, Інтернетресурси.

Проблемою формування та обліку фінансових результатів займалися такі видатні вчені та економісти як В.Є. Ануфрієв [3], Т. О. Білик [4], О. О. Бутинець [8], О. О. Вороніна [14], А. Г. Загородній [31], Ж. А. Кондраков [35]. Результати дослідження економічної теорії та теорії фінансових результатів в контексті розвитку світової наукової думки викладено у працях М. В. Ахім [106], В. Х. Бівер [107], А. Велша [10], М. С. Лі [108], К. Р. Макконалі [109], М. Фабера [110], особливості формування елементів фінансових результатів – М. Ф. Ван Бреда [97], Я. В. Соколова [88], Е. С. Хендріксена [97]; обліку та звітності доходів та витрат – Ф. Ф. Бутинця [8], Б. І. Валуєва [9], С. Ф. Голова [19], З. В. Гуцайлюка [20], М. В. Кужельного [39], В. В. Сопка [89]; контролю (аудиту) фінансових результатів – В. А. Дерія [27], О. А. Петрик [68]; та ін. Не дивлячись на заслуги цих науковців, слід

відзначити, що у зв'язку із змінами у податковому законодавстві виникають нові проблемні аспекти обліку фінансових результатів, що потребують додаткового вивчення, також подальшої розробки потребують питання, пов'язані із теоретико-методичними положеннями функціонування системи бухгалтерського обліку і аудиту, методикою та організацією формування фінансових результатів в обліку та звітності, застосуванням сучасного організаційно-методичного інструментарію фінансових результатів.

Планованими науковими результатами дипломної роботи є розглянута існуюча система обліку фінансового результату, визначення недоліків облікової політики підприємства, проаналізована структура та динаміка фінансового результату за аналізований період, розроблені рекомендовані напрямки удосконалення здійснення обліку фінансового результату, крім того знайдені основні фактори впливу на фінансовий результат та розроблена економетрична модель для аналітичного використання та прогнозування фінансових результатів у майбутніх періодах. Отримані результати можуть бути придатними до впровадження в практичну діяльність ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД».

Наукова новизна результатів полягає в удосконаленні теоретичних та методичних положень бухгалтерського обліку фінансових результатів, оптимізації процесу документування та розробленні практичних рекомендацій щодо удосконалення облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів, складанні прогнозованих значень прибутку(збитку).

Результати дослідження можуть використовуватися в практичній діяльності, є научно-обґрунтованими, та можуть бути використані базовим підприємством ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» для того, щоб приймати управлінські рішення щодо формування та підвищення показників фінансового результату, а також будь-яким іншим підприємством, що займається виробництвом. Слід зазначити, що запропоновані рекомендації щодо покращення облікової політики знаходяться на стадії планування та потребують більш детального аналізу та покращення перед запровадженням на підприємстві.

Проблемні питання обліку фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення було висвітлено у науковій статті (додаток А).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1. Характеристика економічної системи України в контексті сучасних світових тенденцій та економічних загроз

З початком ХХІ століття світова економіка вступила у новий етап розвитку, головною характеристикою якого є ріст глобальної турбулентності та повернення циклічних криз. Сучасність обумовлена значними потрясіннями, які виникають внаслідок появи нових явищ та процесів, до яких можна віднести формування постіндустріального інформаційного суспільства, трансформацію економічних систем, формування економіки знань та економіки змін. Також важливу роль на формування мінливої економічної реальності мають наступні процеси, такі як глобалізація, інформатизація, комп'ютеризація, та інші. Світова економіка переживає наразі системну інтегровану кризу, яка є наслідком нестійкості, турбулентності та мінливості сучасного світу. Турбулентність в економіці означає швидкі, непрогнозовані, контрастні зміни, на які важко впливати засобами державного регулювання [26, с. 89].

Україна відчуває на собі значний вплив глобалізаційних процесів, що призводить до залежності економічного розвитку від трендів та загроз світової економіки. Знаходячись на складному шляху розвитку, Україна має вирішувати політичні, економічні та соціальні проблеми, найвагомішими з яких є збройний конфлікт на сході та поширення вірусу COVID-19.

Для сталого та послідовного розвитку важливу роль грає прогнозування майбутніх світових тенденцій, адже передбачення можливих перспектив та загроз допомагає прийняти міри для запобігання негативного сценарію розвитку. Розробляючи стратегії розвитку, обираючи тактики чи обґрунтовуючи заходи політики у короткостроковому, середньостроковому та довгостроковому періодах

необхідною мірою є не тільки визначення конкурентоспроможних переваг, що демонструються позитивними закономірностями розвитку світової економіки, а й обов'язкове врахування глобальних загроз, що є наслідком відкритості економіки [100, с. 23].

Для визначення рівня розвитку національної економіки необхідно використовують наступні показники: валовий внутрішній продукт, експорт, імпорт, рівень безробіття, інфляція, дефіцит бюджету, рівень державного боргу і т. ін.

Валовий внутрішній продукт (далі ВВП) — макроекономічний показник, що показує ринкову вартість усіх кінцевих товарів та послуг, вироблених за рік у всіх галузях економіки на території держави для споживання, експорту та накопичення, незалежно від національної приналежності використаних факторів виробництва. Динаміка номінального та реального ВВП за останні 8 років подана на рис. 1.1 [62].

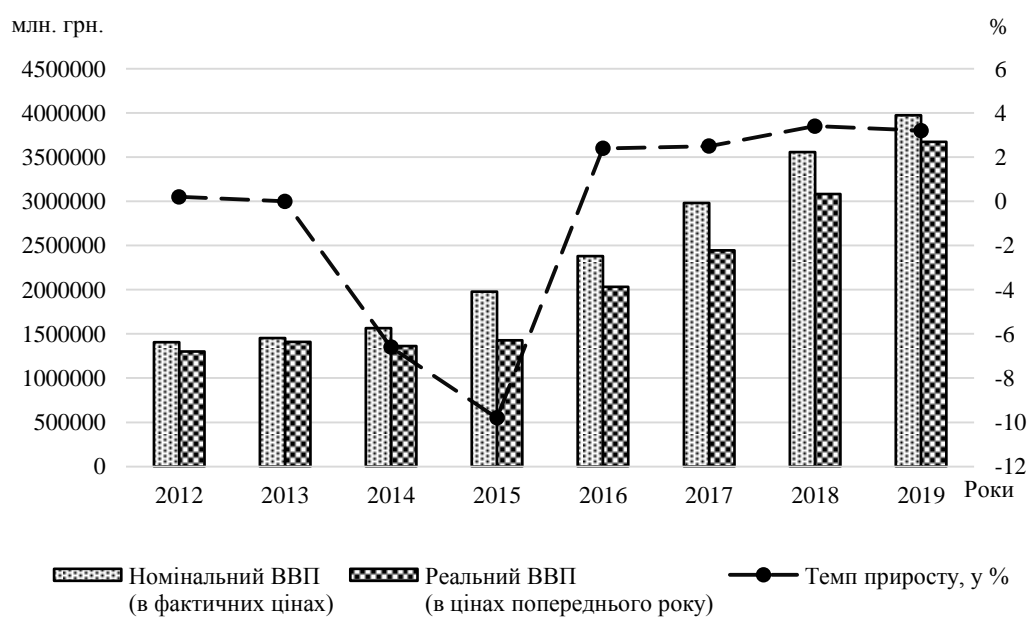

Рис. 1.1. Динаміка номінального та реального ВВП за період з 2012 р. по 2019 р.

На перший погляд простежується позитивна динаміка ВВП. Необхідно відмітити, що у порівнянні з номінальним, реальний ВВП має менше значення. Номінальний ВВП відображає картину у цінах поточного року та не враховує інфляційні процеси. Реальний ВВП допомагає визначити значення показника враховуючи інфляційні процеси, тому розрахунки проведені в цінах базового року, за який взято 2012 рік. Отже, можемо стверджувати, що ВВП має позитивну динаміку за рахунок росту виробництва, а не росту цін. Проте необхідно враховувати темп приросту реального ВВП, який у 2017 становив 2,5%, у 2018 3,4%, у 2019 році 3,2%[61]. Можемо зробити висновок, що простежується зниження темпу росту ВВП на 0,2% за останній рік. Зауважимо, що ріст ВВП в цілому залишається досить низьким, а негативна динаміка свідчить про ще більше уповільнення розвитку економіки України.

Розглянемо структуру ВВП України за кінцевим використанням, що подана на рис. 3.2 [62]. Наразі можемо відстежити диспропорцію структури ВВП між споживанням та валовим нагромадженням.

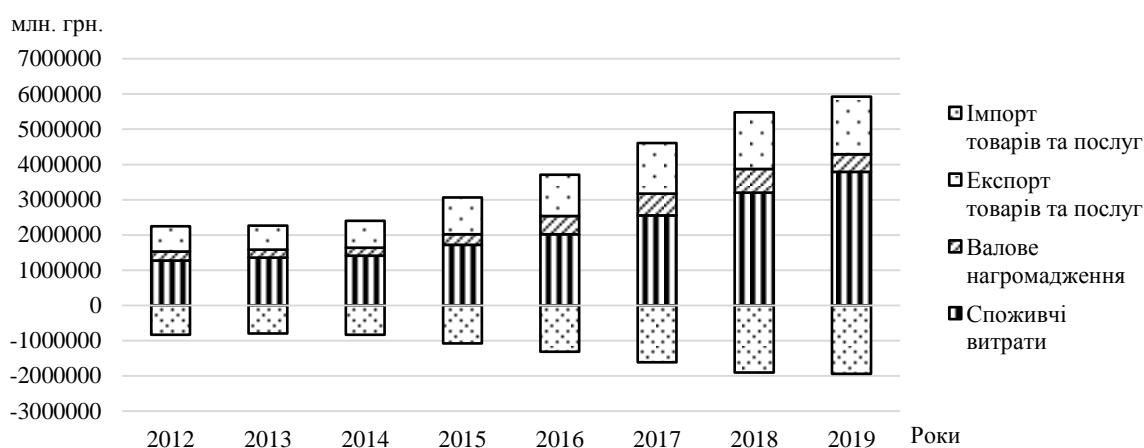

Рис. 1.2. Структура ВВП України за кінцевим використанням за період з 2012р. по 2019 р.

Як то бачиться з наведених даних, прослідковується тенденція росту частки споживчих витрат у структурі номінального ВВП. Якщо у 2017 році відсоток становив 85,6%, то вже у 2018 році склав 89,8%, а у 2019 році 95,2%. Значне зростання питомої ваги споживчих витрат свідчить про те, що наразі держава переспоживає ресурси, та не використовує свій потенціал для валового нагромадження. Необхідно відмітити, що частка валового нагромадження знизилась з 20,7% у 2017 році до 18,8% у 2018 році, та до 12,6% у 2019 році. Для переходу від стадії споживання, до стадії економічного зростання необхідно досягти зниження частки споживчих витрат та підвищувати відсоток валового нагромадження у структурі ВВП.

Також негативну динаміку має експорт товарів та послуг, якщо у 2017 році показник становив 47,9% від номінального ВВП, то вже у 2018 році значення склало 45,2%, а у 2019 році знизилось до 41,2%. Зовнішня торгівля має значний вплив на економіку держави та динаміку ВВП. У випадку, коли національна продукція є конкурентоспроможною та виходить на міжнародний ринок відбувається притік іноземної валюти до країни та ріст ВВП, і навпаки, зниження відсотку експорту призводить до зростання від'ємного сальдо платіжного балансу країни, скорочення виробництва та обсягів виробленої продукції національним виробником. Імпорт має позитивну динаміку, а саме у порівнянні з 2017 роком - 54,3%, у 2018 році показник склав -53,8%, а у 2019 році знизився до -49,0%. Проте в цілому імпорт перевищує експорт, а отже зовнішньоекономічне сальдо залишається від'ємним. Зниження імпорту характеризується зменшенням внутрішнього попиту, який обумовлюється зниженням купівельної спроможності громадян, тобто зниженням доходів населення. Необхідно звернути увагу на підвищення долі експорту високотехнологічної продукції та зменшення відсотку експорту сировинних товарів. Також важливо підвищувати експортну активність українських підприємств, зокрема просувати податкові та митні пільги, спрощувати інструменти та процедури торгівлі, надавати юридичну та інформаційну підтримку виробникам готової продукції.

На початку 2020 року світ та Україна зіткнулися з проблемою пандемії вірусу COVID-19. Нова проблема призвела до серйозних змін у всіх життєвих сферах та завдала значного впливу на економічний розвиток. У кінці лютого - на початку березня стало зрозуміло, що проблема є глобальною, та за рахунок мобільності світу не вдасться втримати вірус у кордонах однієї держави. Досвід таких країн як Китай, Італія, Іспанія, Німеччина та інших вимагав від уряду України прийняття рішучих мір задля протидії масовим захворюванням. Для послаблення навантаження на систему охорони здоров'я державою була прийнята міра по впровадженню суворого карантину, котрий діяв у період з березня по травень 2020 року та занурив Україну у економічну кризу, масштаби якої досі неможливо визначити. Режим самоізоляції, закриття кордонів, різке зниження авіаперельотів та фактично повне закриття ресторанного та розважального сектору економіки, а також значне зниження обсягів виробництва призвели до зниження обсягів ВВП, підвищення рівня безробіття, зниження купівельної спроможності громадян та зниження ліквідності підприємств. Найбільший удар зазнав сектор малого та середнього бізнесу [63].

За останніми опублікованими даними Державної служби статистики України [61] відбувся значний ріст відсотку підприємств, що понесли збитки у першому півріччі 2020 року, у порівнянні з 2019 роком. Найбільш постраждали від карантинних мір такі сектори бізнесу, як тимчасове розміщування й організація харчування - кількість підприємств, що понесли збитки збільшилася на 54,2%; сектор мистецтва, спорту, розваг та відпочинку - на 37% більше підприємств зазнало збитків, а також сектор операцій з нерухомим майном - кількість неприбуткових підприємств зросла на 30,1%. Станом на кінець першого півріччя 2020 року підприємства зазнали збитку розміром у 233161,4 млн. грн, що на 159470,8 млн. грн. більше, ніж у минулому році.

Найбільшу небезпеку становить той факт, що неможливо передбачити тривалість пандемії та силу шоку, що вплине на світову економіку, та економіку України зокрема. Також, нова криза значно відрізняється від попередніх тим, що влада не може підтримати економічну активність шляхом стимулювання

сукупного попиту, як це було раніше, адже основна проблема - це міри стримування вірусу, а саме ізоляція. Отже стимулювання активності стає більш складним, а в деяких постраждалих секторів небажаним.

Для протидії кризі кожна країна знаходить свої варіанти впливу на економічний сектор, серед них можемо виокремити два основних напрямки, що застосовували провідні держави. По-перше, підтримка платоспроможного попиту, а саме надання фінансової допомоги населенню, яке у зв'язку з карантинном втратило дохід. У цьому випадку населення, чий фінансовий дохід значно скоротився, продовжує витрачати кошти, а отже економіка продовжує працювати. По-друге, підтримка ліквідності. Підприємства, зокрема малого та середнього бізнесу, через жорсткий карантин зіткнулися з падінням попиту на товар та послуги, що призвело до зниження доходів, підвищення дебіторської заборгованості, кризи платоспроможності перед кредиторами, падіння прибутку та навіть отримання збитків. Для того, щоб вийти з кризи неплатежів підприємство потребує дешевих кредитних ресурсів, якими має забезпечити держава.

Для пом'якшення наслідків "коронакризи" парламентом України було ухвалено три пакети законодавчих ініціатив - звільнення від сплати Єдиного соціального внеску (далі ЄСВ) за три місяці дії жорсткого карантину, скасування перевірок та штрафних санкцій. Прийняті міри мали позитивний вплив на підприємців, проте ситуація залишилася важкою та невизначеною і вже у другому кварталі 2020 року всі показники економіки України погіршилися у порівнянні з показниками попередніх років. Реальний ВВП у II кварталі 2020р. порівняно з попереднім кварталом (з урахуванням сезонного фактору) зменшився на 9,9%, а порівняно з II кварталом 2019р. – на 11,4%. В цілому за I півріччя 2020 року обсяг ВВП скоротився на 6,7%, що відображено на рис. 1.3 [62].

Необхідно відмітити, що негативна динаміка показника була прогнозованою та залишилась в очікуваних межах, а найбільш негативний вплив був відчутний у квітні-травні, а саме у період дії жорсткого карантину. З червня ситуація почала покращуватись, через пом'якшення карантинного режиму та відновлення роботи

підприємств, проте для повного відновлення ділової активності та відновлення динаміки росту ВВП, позитивних наявних зрушень недостатньо.

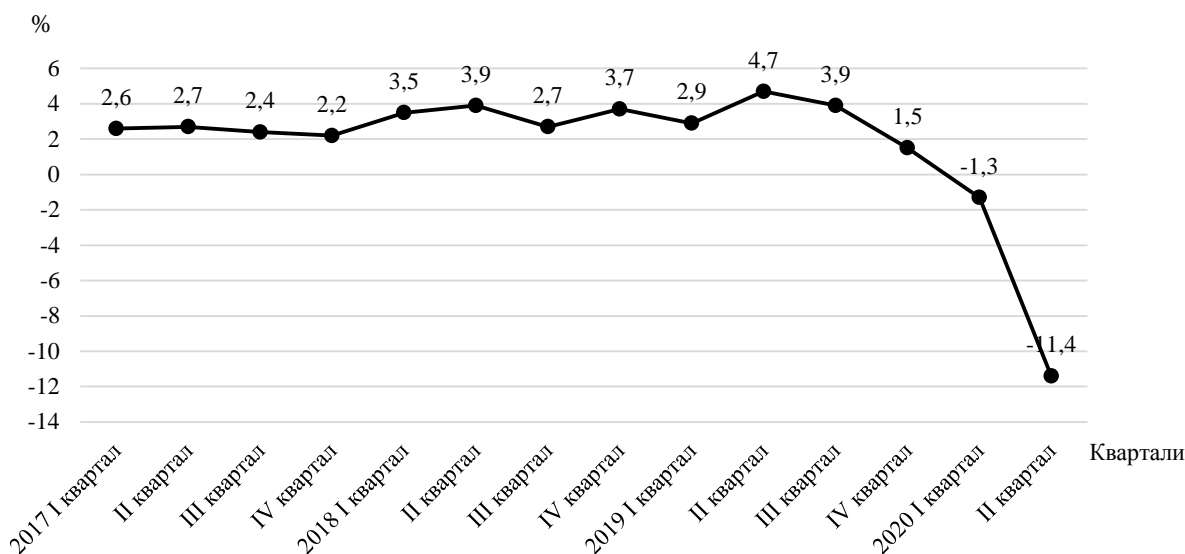

Рис. 1.3. Динаміка реального ВВП у % до відповідного кварталу попереднього року

З одного боку, для української економіки в умовах турбулентності відкриваються нові можливості, такі як, наприклад, покращення взаємодії з економічними агентами та інтеграція економіки за рахунок розвитку тісних взаємозв'язків, з іншого боку знаходиться низка ризиків.

Одним з ризиків виступає загроза протекціонізму. Уряди країн з усього світу створюють нові тарифні та нетарифні бар'єри для іноземних компаній, які негативно впливають на експортерів українського товару, а також підтримують розвиток діяльності підприємств та банків цілеспрямовано у межах своєї країни.

Гіперінфляція - ще один ризик, що виник внаслідок з турбулентності. Зростання внутрішнього та зовнішнього боргу, створення ліквідних коштів центральними банками, ріст бюджетного дефіциту, підвищення ціни на сировину, призводять до затягування рецесії та ріст інфляції.

Індекс інфляції або індекс споживчих цін — показник, що характеризує зміни загального рівня цін на товари та послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Використовуючи дані Міністерства фінансів [51] у період 2014-2015 років відмічається значний ріст індексу інфляції. Зокрема у 2014 році відбувся найбільший стрибок індексу на 24,28%, а вже у 2015 на 14,73%, на що вплинули початок воєнного конфлікту та нестабільність політичної ситуації у країні. За останні три роки прослідковується позитивна динаміка руху показника. Для країн з економікою, що розвивається оптимальне значення росту має становити 4-8%, наразі в Україні відзначається недостатній ріст індексу споживчих цін, що становить лише 1,7%. Національний Банк України (далі НБУ) встановив ціль у досягненні та утриманні показника на рівні $5\% \pm 1\%$. Уповільнення темпу росту може призвести до дефляції, тобто до зниження цін. Такий розвиток подій буде стримувати підприємства до виробництва та інвестиції, а споживачів заохотить відкладати покупки на потім, задля більшої економії в майбутньому. В результаті економіка може перейти до стану рецесії. У 2020 році відбувається зниження темпу росту споживчих цін, що можна пояснити падінням цін на світових ринках, зокрема на нафту та газ, зниженням цін на продукти харчування через ріст пропозиції. Ці обставини нівелюють послаблення гривні та подорожчання енергоносіїв. Для підвищення росту показника та пожвавлення економіки НБУ знизив облікову ставку на початку 2020 року до 11%, з 24 квітня ставка становила 8%, а з 12 червня становить 6%, що є найнижчим показником облікової ставки починаючи з 2012 року [64].

Ще одним ризиком турбулентності є ризик передачі нестабільності від однієї країни до іншої, коли один з учасників не виконує свої зобов'язання і як наслідок страждають сторони-партнери. Цей вид ризику може спонукати кризові явища та негативну динаміку змін. Важко спрогнозувати масштаби та наслідки кризи, яка може бути викликана турбулентністю економіки. Яскравим прикладом слугує збройний конфлікт на сході України, що почався у 2014 році та занурив Україну у економічну кризу. Впродовж декількох років держава припинила тісні взаємозв'язки з країною-агресором та здійснила переорієнтацію у

зовнішньоекономічній торгівлі на ринки європейських країн та Китаю. Невирішений конфлікт та нестабільна політична ситуація призвели до відтоку капіталу, девальвації гривні, високих кредитних ставок. Для вирішення проблем були залучені кредитні кошти від міжнародних фінансових організацій, а отже зовнішній державний борг України отримав позитивну динаміку. Життя у борг є однією з основних характеристик турбулентної епохи, а значні обсяги державного боргу є проблемою багатьох країн світу [63].

Зовнішній державний борг являє собою заборгованість держави за залученими з-за кордону коштами у вигляді позик і кредитів іноземних банків та міжнародних фінансових установ, відсоткам, що сплачуються по них, а також коштами, отриманими шляхом розміщення на міжнародних ринках державних цінних паперів. Валовий зовнішній борг (далі ВЗБ) станом на певну дату являє собою загальний обсяг заборгованості за всіма існуючими зобов'язаннями, що мають сплачені боржниками, та які є зобов'язаннями резидентів економіки країни перед нерезидентами. Розрізняють валовий зовнішній борг та державний зовнішній борг. ВЗБ містить в собі як державний зовнішній борг (уряду та Нацбанку), так і недержавний (банків, національних та акціонерних компаній тощо). ВЗБ розраховується в доларах США [61]. Динаміку валового зовнішнього боргу України у період з 2012 р. по 2020 р. представлено на рис. 1.4.

Відповідно до рис. 1.4 у 2013 році ВЗБ зріс на 5,2%, але в 2014 році знизився на 11,1% та продовжував знижуватись до 2016 року, а вже в 2017 році збільшився на 2,7%. У 2018 році ВЗБ зменшився на 1,6%, а у 2019 збільшився на 6,1%. Станом на 30 червня 2020 року валовий зовнішній борг зріс на 0,9%. Також важливим показником є співвідношення валового зовнішнього боргу та ВВП, так можемо сказати, що у 2015 році ВЗБ становив 131% від ВВП України [62]. У 2017 році валовий зовнішній борг склав 103,9% від ВВП та спустився до 87,7% у 2018. У 2019 році показник знизився до 79,2%, що є позитивною динамікою.

У 2020 році Україна отримала новий транш у розмірі 2,1 млрд.дол. США за програмою Stand-by 2020 від Міжнародного валютного фонду (далі МВФ), программа розрахована на 18 місяців та складає у загальному обсязі 5 млрд дол.

США. Отримані кошти направляються до золотовалютних запасів, котрі використовує Нацбанк для стримування коливання курсу національної валюти - гривні. Отримання кредиту від МВФ є важливим фактором на шляху до отримання кредитних коштів від інших інвесторів, наприклад від Євросоюзу, Всесвітнього банку та інших кредиторів, гроші з яких можуть покривати дефіцит бюджету.

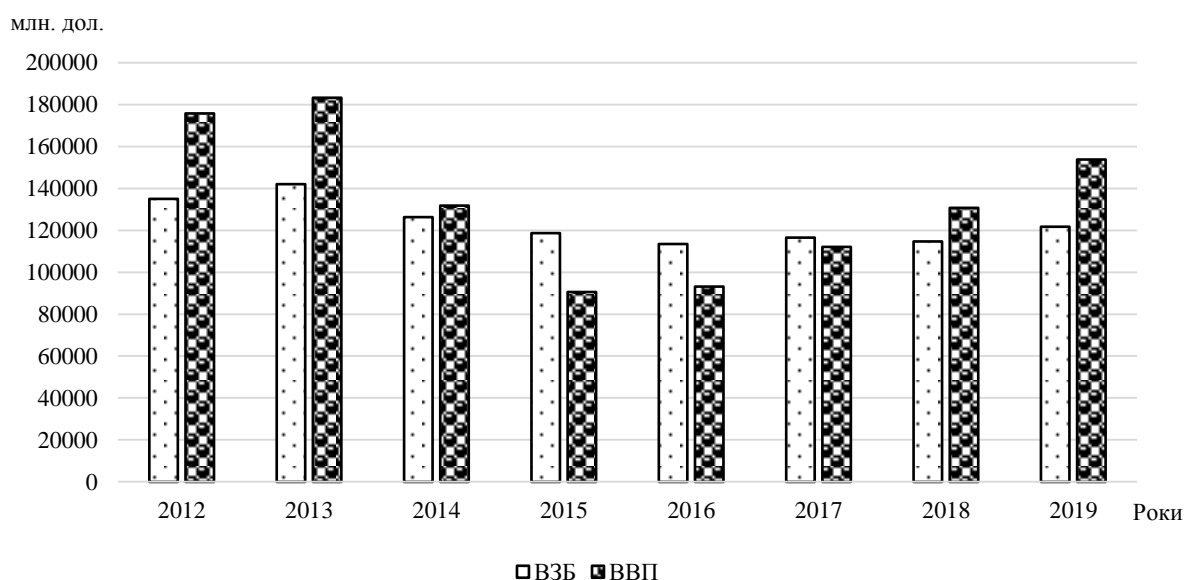

Рис 1.4. Динаміка ВЗБ за період з 2012 р. по 2020 р.

Отже, можемо підсумувати, що Україна та світ перебувають у складному становищі, викликаному пандемією. Країна опинилася у ситуації, коли стримування розвитку хвороби можливе лише при режимі самоізоляції, який в свою чергу знищує економіку країни. Під час дії жорстких карантинних мір, а саме у квітні-травні, визначається найбільш негативний вплив на економічний розвиток. Як наслідок зниження росту ВВП, позитивна динаміка росту державного боргу, збільшення росту споживчих витрат, зниження валового нагромадження ВВП та ріст відсотку збиткових підприємств.

Незважаючи на прийняті українським урядом міри – пом'якшення карантинних мір, поділ країни за карантинними зонами, надання податкових пільг підприємцям, скасування перевірок та інші – чітко простежується тенденція до збільшення відсотку збиткових підприємств. Для власників бізнесу наразі особливо важливим є утримання прибутку на стабільному рівні та недопущення негативної динаміки фінансових результатів. Отже, удосконалення організації облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів у розрізі сучасних економічних тенденцій та загроз є необхідним та важливим фактором збереження прибутковості підприємства.

1.2. Співвідношення поняття фінансового результату та прибутку підприємства як фундаментальних економічних категорій

В умовах ринкової економіки головною метою ведення підприємницької діяльності є отримання прибутку. Для підвищення прибутковості підприємства необхідною умовою є правильне прийняття управлінських рішень, а отже, необхідно чітко усвідомлювати, в якому фінансовому стані знаходиться підприємство. Фінансовий стан підприємства показує можливості фінансувати свою діяльність, характеризує забезпечення фінансовими ресурсами, правильність їх розміщення та ступінь ефективності їх використання, фінансові взаємовідносини з юридичними і фізичними особами, а також платоспроможність та фінансову стійкість.

Для бюджету держави фінансовий результат підприємств також грає важливу роль – сприяє інвестиційній привабливості, діловій активності у виробничій та фінансових сферах. Отже, прозоре розуміння сутності фінансового результату та якісна оцінка фінансового стану є першою умовою для управління та використання ресурсів підприємства.

Звернення до нормативно-правової бази України не дає розуміння сутності поняття «фінансовий результат». У Національному положенні (стандарті)

бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» (далі – НП(С)БО1) наведено визначення прибутку, доходів і витрат, при цьому зазначено, що доходи і витрати відображаються в обліку і звітності у момент їх виникнення, незалежно від часу надходження і сплати грошей [75].

Із точки зору податкового обліку, відповідно до чинного Податкового кодексу України (далі – ПКУ) прибуток є об'єктом оподаткування із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом коригування фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або Міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень розділу III ПКУ [70]. Проте на сьогодні у поточному законодавстві є відсутнім визначення саме фінансового результату, що потребує уточнення у подальшому.

Розглянемо та проаналізуємо нормативно–правову, наукову та довідкову літературу з метою виявлення сутності поняття прибуток та фінансовий результат, визначимо їх місце в системі бухгалтерського обліку. За результатами проведеного аналізу можемо стверджувати, що на законодавчому рівні визначено поняття «прибуток», проте наразі відсутня однозначність у визначенні сутності поняття «фінансовий результат», проте ми можемо виділити певні ознаки, за якими групуються думки науковців щодо сутності фінансових результатів [47].

Відповідно до контент-аналізу поняття «прибуток» більшість науковців (43%) дотримуються погляду, що прибуток становить різницю між доходами та витратами. Другу позицію (22%) займають автори, які вважають, що фінансовий результат – це грошовий вираз результату діяльності. Третє місце (22%) зайняли вчені що вбачають у прибутку різницю між ціною та виробничими витратами (рис. 1.5). Науково-практичні підходи до визначення сутності поняття «дохід» систематизовано у табл. Б.1 додатку Б.

Майже всі науковці, з бухгалтерської точки зору, вбачають у розрахунках результат діяльності підприємства. Проте фінансовий результат є різностороннім явищем, яке не можна оцінювати однозначно.

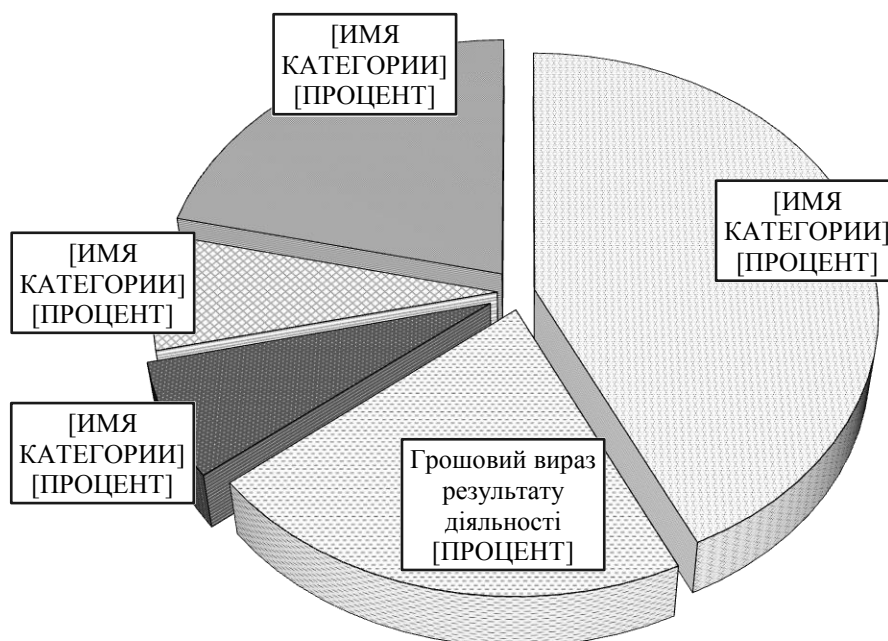

Рис. 1.5. Сучасне трактування категорії «прибуток»

Так, відповідно до контент-аналізу більшість науковців (41%) дотримуються погляду, що фінансовий результат виражається у формі прибутку або збитку. Другу позицію (21%) займають автори, які вважають, що фінансовий результат – це результат співставлення доходів та витрат підприємства. Третє місце (17%) розділили вчені що вбачають у фінансовому результаті приріст чи зменшення капіталу та підсумки результату (рис. 1.6.). Науково-практичні підходи до визначення сутності поняття «фінансовий результат» систематизовано у табл. В.1 додатку В.

За даними морфологічного аналізу можемо дійти висновку, що думки багатьох науковців стосовно сутності поняття «фінансовий результат» та «прибуток» є тотожними. Також популярним є визначення фінансового результату та доходу як різницю між доходом та витратами.

Отже, зробимо висновок, що фінансовий результат – це прибуток або збиток, який виникає внаслідок діяльності підприємства після співставлення доходів і витрат діяльності, та призводить до зростання чи зменшення власного капіталу.

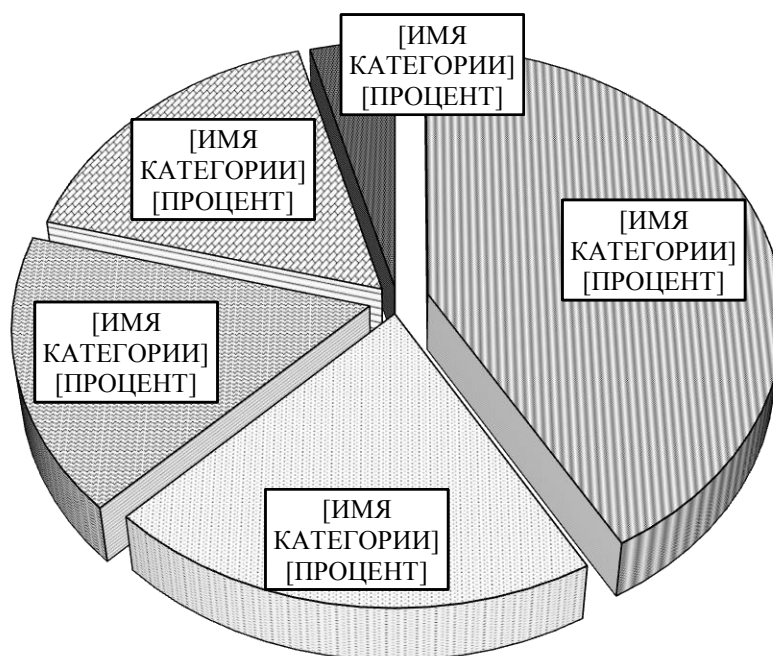

Рис. 1.6 Сучасне трактування категорії «фінансовий результат»

Проаналізувавши характеристики фінансового результату з економічної та облікової точок зору можемо стверджувати, що фінансовий результат відображають як результативність діяльності підприємства у вигляді прибутку або збитку що виникає у результаті співставлення доходів та витрат та має прямий вплив на приріст чи зменшення капіталу підприємства. Проте ми не можемо вважати коректним співставлення прибутку та збитку з доходами та витратами з метою облікового відображення об'єктів бухгалтерського обліку, а отже визначення поняття «фінансовий результат» не є досконалим та потребує більш чіткого уточнення з боку держави.

Сутність та поняття фінансового результату для підприємців і бухгалтерів наочно відображається під час формування і відображення його в бухгалтерському обліку. Кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства виражається в показнику прибутку або збитку, для цього необхідно порівняти доходи звітного періоду та витрати, які понесені для одержання цих доходів.

Розглянемо трактування понять, що наводить НП(С)БО 1 [75]:

- 1) доходи – це збільшення економічних вигід у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників);
- 2) витрати – це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками);
- 3) прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;
- 4) збитки – перевищення суми витрат над сумою доходів, для отримання яких здійсненні ці витрати.

Податковий кодекс України не наводить визначення поняття прибуток, проте ототожнює його з поняттям дохід. Прибуток із джерелом походження з України та за її межами визначається шляхом коригування (збільшення або зменшення) фінансового результату до оподаткування (прибутку або збитку), визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку або міжнародних стандартів фінансової звітності, на різниці, які виникають відповідно до положень цього Кодексу[70]. Прибуток як об'єкт оподаткування виступає показником, який характеризує ефективність господарювання, спроможність підприємства відраховувати кошти до бюджету, здійснювати подальшу господарську діяльність.

В бухгалтерському обліку прибутком вважається чистий дохід, що залишається у підприємства після відшкодування витрат, пов'язаних з виробництвом, реалізацією продукції та іншими видами діяльності. Для визначення результату діяльності підприємства необхідно порівняти доходи звітного періоду і витрати, які понесені для цих доходів, відповідно до принципу нарахування та відповідності доходів і витрат [75].

Виділимо основні риси прибутку:

- 1) прибуток становить лише частину комплексного доходу підприємця, який він отримує від певного виду діяльності (операційної, фінансової чи інвестиційної);
- 2) прибуток є частиною очікуваного доходу підприємця, який вклав свій капітал в організацію діяльності певного виду (бізнесу) з метою досягнення певного комерційного успіху, але він не є гарантованим доходом підприємця;
- 3) прибуток характеризує не весь доход, отриманий у процесі підприємницької діяльності, а лише ту його частину, яка залишається після відрахування усіх витрат на ведення цієї діяльності, які мали місце; – прибуток є вартісним показником, вираженим в грошовій формі.

Прибуток на підприємстві виконує оціночну (оцінює ефект господарської діяльності), розподільчу (використовується як інструмент розподілу чистого доходу), та стимулюючу (є інструментом формування різних фондів стимулювання, як власників і робітників, та і самої господарської діяльності) функції.

Фінансовий результат (прибуток чи збиток) виступає формою доходу суб'єкта господарчої діяльності, проте ця форма вираження прибутку є недійсною для підприємств, метою діяльність яких не виступає отримання прибутку, наприклад політична, чи благодійна діяльність. Також фінансовий результат не є гарантованим доходом для підприємця, а виступає лише показником успішності діяльності бізнесу.

Достовірність формування фінансового результату є основою принципів і правил бухгалтерського обліку, обов'язкового дотримання яких вимагає законодавча база, зокрема концептуальні основи складання та подання фінансових звітів, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [72], НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [75].

Основними джерелами інформації для аналізу фінансових результатів є дані бухгалтерського обліку та бухгалтерської (фінансової) звітності. Проте у зв'язку із постійними змінами щодо обліку фінансових результатів за стандартами та податковим законодавством, виникають відмінності у кінцевому результаті у фінансовому та податковому обліку. Це призводить до ускладнень в обліку та викривлення даних з точки зору управління. Крім того, прибуток може бути занижений з метою зменшення суми податків, що вже стає ознакою шахрайства.

Послідовність визначення фінансових результатів для середніх і великих підприємств передбачено НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [75], для малих підприємств мікропідприємств, непідприємницьких товариств, представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності та підприємств, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства (крім підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) фінансові результати діяльності розраховують відповідно до методики, наведеної П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [80]. Отже, формування фінансових результатів можна розглядати як частину загальної системи господарювання, що пов'язана із прийняттям рішень щодо забезпечення необхідного їх розміру на рівні суб'єкта господарювання для досягнення тактичних та оперативних цілей.

Механізм розподілу прибутку має бути побудований так, щоб цілком сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нових форм господарювання. Тому можна виділити такі шляхи підвищення ефективності використання прибутку:

- 1) визначення пріоритетного напрямку використання прибутку;
- 2) капіталізація коштів, що дозволяє акумулювати наявні ресурси та спрямувати їх на подальший розвиток бізнесу та збільшення прибутків;
- 3) оптимізація розміру коштів, спрямованих на фонд споживання, зокрема грошових коштів, спрямованих на матеріальне заохочення працівників,

що сприятиме підвищенню продуктивності праці і, як наслідок, розміру прибутку в майбутні періоди, а також соціального розвитку підприємства;

- 4) розрахунок оптимального розміру резервного фонду та скерування коштів на забезпечення його збільшення;
- 5) оптимізація коштів, що спрямовуються в інші цільові фонди та на інші цілі;
- 6) ведення бізнесу таким чином, що прибуток не буде спрямований на виплату штрафних санкцій;
- 7) складання детального плану використання та розподілу прибутку підприємства з визначеними датами та конкретним кошторисом;
- 8) проведення чіткого контролю над виконанням поставлених завдань у плані використання та розподілу прибутку;
- 9) проведення економічної роботи щодо аналізу динаміки та чинників отриманих прибутків у базовому періоді, виявлення резервів, що сприятимуть максимізації прибутку, а також планування формування, розподілу та використання прибутку на наступні періоди [45, с. 127].

Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат є досить складним питанням, що включає в себе багато аспектів. Фінансовий результат у формі прибутку стає головною метою діяльності підприємства на ринку та одним із ключових показників, з яким асоціюють та оцінюють ефективність його діяльності. Інформація про фінансовий результат відображається у фінансових звітах підприємства та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства, а також головним джерелом інформації для потенційних партнерів.

Для покращення та підвищення ефективності обліку фінансових результатів доцільним вважаємо закріпити на законодавчому рівні сутність такого поняття, як «фінансові результати», уточнити перелік показників, які характеризують фінансові результати підприємства. Отже, виходячи із вищевикладеного, можна зробити висновок, що проблеми обліку фінансових результатів на сьогодні є недостатньо вирішеними та потребують удосконалення.

1.3. Загальні підходи щодо формування фінансової звітності та розкриття інформації про фінансовий результат за національними та міжнародними стандартами

Україна знаходиться на шляху інтеграції до світової економічної системи. Наближення національних стандартів ведення економічної діяльності до міжнародних сприятиме покращенню зовнішньоекономічних зв'язків. Однакове розкриття інформації про фінансову діяльність українських та зарубіжних підприємств полегшить взаємодію з іноземними інвесторами та вихід на міжнародні економічні ринки. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку встановлюють єдиний підхід до формування фінансової звітності за міжнародними стандартами фінансової звітності (далі МСФЗ). Міжнародні партнери, котрі зацікавлені у співробітництві з українськими компаніями за допомогою МСФЗ отримують чітку, прозору, а головне зрозумілу інформацію про доходи та витрати підприємства, фінансові результати діяльності. Використовуючи МСФЗ стає можливим об'єктивне порівняння показників діяльності підприємства незалежно від географічного розташування.

Відповідно до восьмої статті третього розділу Закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність [72] підприємство самостійно обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних. Якщо підприємство не зацікавлене у виході на міжнародний ринок капіталу, керівником приймається рішення вести облік за національним положенням (стандартом) бухгалтерського обліку (далі НП(с)БО). У обов'язковому порядку складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, суб'єкти господарювання, які

здійснюють діяльність у видобувних галузях, а також підприємства, які провадять господарську діяльність за видами, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України [72]. Фінансова звітність та консолідована фінансова звітність за міжнародними стандартами складаються на підставі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами [91].

Таксономія фінансової звітності – це склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку [91].

Фінансова звітність є основним джерелом інформації при проведенні аналізу фінансово–господарської діяльності підприємства. У фінансових звітах відображаються як фінансовий стан підприємства, так і результати його фінансово–господарської діяльності. Рух грошових коштів, у результаті якого поліпшуються або погіршуються фінансові показники підприємства, також знаходить відображення у фінансових звітах [75].

Фінансова звітність за національними стандартами складається з: балансу (звіту про фінансовий стан) (далі - баланс), звіту про фінансові результати (звіту про сукупний дохід) (далі - звіт про фінансові результати), звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал і приміток до фінансової звітності [75].

За міжнародними стандартами до повного комплексу фінансової звітності належать[49]:

- 1) звіт про фінансовий стан на кінець періоду;
- 2) звіт про сукупні доходи за період;
- 3) звіт про зміни у власному капіталі за період;
- 4) звіт про рух грошових коштів за період;
- 5) примітки, що містять стислий виклад суттєвих облікових політик та інші пояснення;
- б) звіт про фінансовий стан на початок найбільш давнього порівняльного періоду, коли суб'єкт господарювання застосовує облікову політику ретроспективно або здійснює ретроспективний перерахунок статей своєї

фінансової звітності, або коли він перекласифікує статті своєї фінансової звітності.

Підприємство, що подає звітність за міжнародним стандартом, може використовувати інші назви для звітів, за національними стандартами надання звітам інших назв є неможливим.

Фінансовий стан підприємства за НП(С)БО є Баланс, за МСФЗ Звіт про фінансовий стан на кінець періоду. Незважаючи на різницю у назві, метою першого звіту є відображення на кінець звітного періоду фінансового стану підприємства, також МСФЗ допускає назву «Баланс» для цього звіту. На відміну від національних стандартів, поняття пасив у системі МСФЗ не використовується, натомість дані відображаються як капітал і зобов'язання. При використанні форми Балансу необхідно вирахувати зобов'язання з активів, а пасив має бути представлений капіталом як чисті активи, послідовність обов'язкових 18 статей визначається на розсуд підприємства. У Балансі за НП(С)БО поточні дані порівнюються з даними минулого року, за міжнародними стандартами підприємство обирає дату порівняльного звіту.

За національними стандартами [75] джерелом інформації щодо визначеного фінансового результату виступає форма №2 «Звіт про фінансові результати», за міжнародними [49] «Звіт про сукупні доходи за період». Сукупний дохід за МСФЗ — це зміни у власному капіталі протягом періоду внаслідок операцій, інших подій окрім тих змін, що виникли внаслідок операцій із власниками, які діють згідно з їх повноваженнями власників. Тобто сукупний дохід включає в себе всі зміни у власному капіталі, крім тих, що відбуваються внаслідок інвестицій від власників або розподілу прибутку підприємства між власниками [49]. Мінімальний набір інформації має містити: виручку; фінансові витрати; частку прибутку або збитку асоційованих підприємств, спільної діяльності, облік інвестицій в які здійснюється за методом участі у капіталі; витрати з податку на прибуток; сума, що становить підсумок, а саме прибуток або збиток після сплати податку від припинених видів діяльності чи прибуток або збиток після сплати податку, що виникають при переоцінці або вибутті активів, що становлять

припинену діяльність; прибуток або збиток; кожен компонент іншого сукупного доходу; частка іншого сукупного доходу асоційованих підприємств, спільної діяльності, облік інвестицій в які здійснюється за методом участі у капіталі; загальна сума сукупного доходу.

Звіт про фінансові результати натомість включає в себе наступні складові [75]:

1) валовий прибуток – різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг);

2) прибуток (збиток) від операційної діяльності, визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;

3) прибуток (збиток) до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків);

4) чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування.

Головна відмінність полягає у тому, що за національними стандартами підприємство відображає витрати від операційної діяльності за методом характеру витрат, у той час, коли за МСФЗ суб'єкти діяльності можуть обрати свій варіант і залежності від характеру підприємства, галузевих чинників та традицій.

Звіт про власний капітал відповідає звіту про зміни у власному капіталі за період, а звіт про рух грошових коштів має майже ідентичні назву «звіт про рух грошових коштів за період». Примітки до фінансової звітності є необхідними в обох варіантах. Також в деяких випадках за МСФЗ підприємство подає, як мінімум, три звіти про фінансовий стан: ретроспективне застосування облікової політики; перерахунок статей звітності; перекласифікація статей звітності. В цьому випадку Звіт про фінансовий стан наводиться на кінець звітного періоду, на

кінець попереднього періоду та на початок найбільш раннього періоду, в якому здійснювалися відповідні коригування.

Окремо від фінансової звітності складеної за МСФЗ, багато суб'єктів господарювання подають фінансовий огляд, складений управлінським персоналом, з описом і поясненням основних характеристик фінансових результатів діяльності та фінансового стану суб'єкта господарювання, а також основних невизначеностей, які пов'язані з ним. Крім цього суб'єкти господарювання за власним бажанням подають висновки та інші документи (наприклад, екологічні звіти та звіти про додану вартість), особливо в тих галузях, де суттєвими є екологічні чинники і де робітники вважаються важливою групою користувачів. Звіти та інші документи, подані поза межами фінансової звітності, не входять до сфери застосування МСФЗ.

НП(С)БО передбачає використання скороченої за показниками фінансової звітності, до якої відноситься баланс та звіт про фінансові результати. Надавати скорочену фінансову звітність мають право: мікропідприємства, малі підприємства, непідприємницькі товариства, представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності та підприємств, що ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства. Закон України «Про бухгалтерський облік надає чіткі критерії, за якими підприємство може віднести себе до великого, середнього, малого чи мікропідприємства [72]. Форму і порядок складання скороченої фінансової звітності визначається НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [80]. Підприємство на свій розсуд може відмовитися від складання скороченої фінансової звітності та подавати фінансову звітність за формами, наведеними у НП(с)БО 1.

У міжнародній практиці малий та середній бізнес використовує міжнародні стандарти фінансової звітності для малих і середніх підприємств (далі МСП), які є більш простими у порівнянні з МСФЗ, зокрема виділяють спрощення в обліковій політиці для деяких елементів фінансових звітів, тощо. На відміну від НП(С)БО МСФЗ не встановлюють критеріїв, за якими підприємство може віднести себе до малого чи середнього бізнесу.

За національними стандартами фінансова звітність складається за квартал, півріччя, 9 місяців та за рік і має накопичувальний ефект. За міжнародними стандартами щоквартальне звітування не є обов'язковим.

Отже, можемо стверджувати, що можливість ведення бухгалтерського обліку та надання фінансової звітності за міжнародними стандартами надає підприємству низку переваг. МСФЗ є більш гнучкими, у порівнянні з чіткими затвердженими формами української звітності, та надають підприємству можливість обирати зручну форму складання звітності, враховуючи обов'язкові елементи. Наразі є деякі відмінності між національним та міжнародними стандартами у відображенні інших операційних та інших доходів і витрат, класифікації видів діяльності, наведення компонентів іншого сукупного доходу, форматів представлення елементів операційних витрат. Таким чином виникає завдання у розробці нового формату звіту про фінансові результати з урахуванням розбіжностей та наближенням положень до МСФЗ, для покращення аналізу інформації та сприянню надання прозорої інформації іноземним користувачам, зокрема інвесторам, партнерам, кредиторам.

1.4. Техніко-економічна характеристика підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

Об'єктом дослідження виступає Товариство з обмеженою відповідальністю науково-виробнича фірма «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» (далі ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»). Товариство діє відповідно до Цивільного кодексу України, Господарського Кодексу України та інших законодавчих актів України з метою отримання прибутку згідно із законодавством України. Підприємство засноване у січні 1995 року. Місце розташування підприємства: 61166, м. Харків, вулиця Катерининська, будинок 46.

ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є суб'єктом малого підприємництва, знаходиться на загальній системі оподаткування, є платником податку на додану вартість (далі – ПДВ). Товариство здійснює оперативний бухгалтерський облік своєї діяльності, веде статистичну звітність та надає її у встановленому об'ємі органам державної статистики. Перевірки фінансової діяльності Товариства здійснюються державними податковими інспекціями, іншими державними органами у межах їх компетенції, аудиторськими організаціями, залученими на договірній основі.

Форма власності – недержавна власність. На момент створення та на сьогодні статутний капітал підприємства складає 40000,00 гривень (сорок тисяч гривень 00 копійок) грн, поділений на частки, що розподіляються серед учасників.

Предметом діяльності підприємства є дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук. Це українська компанія яка займається розробкою і виробництвом різних верстатів, а також пропонує деякі інші послуги.

ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» розпочало свою діяльність з 1995 року та наразі займається розробкою систем управління, розробкою програмно-апаратних комплексів та клавіатур будь-якої конфігурації, розробкою та виготовленням багатошарових друкованих плат. Також фірма надає послуги з виконання робіт на токарних і фрезерних верстатах з числовим програмним управлінням (далі ЧПУ), зварювальних робіт по алюмінію і т.д. Крім того ще одним напрямком діяльності компанії є автоматизація проектно-конструкторської та технологічної підготовки виробництв на базі сучасних програмно-технічних комплексів. Також ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є дилером інтегрованих систем CAD/CAM/CAPP торгової марки ADEM.

До асортименту систем входять наступні основні модулі:

- 1) ADEM CAD - випуск конструкторської документації, тримірне твердотільне та поверхневе моделювання, робота зі сканованими кресленнями;
- 2) ADEM CAM - підготовка керуючих програм для фрезерної, токарної, електроерозійної, листопробівної і т. п. видів обробки;

- 3) ADEM CAPP - проектування нових технологічних процесів, підготовка технологічної документації;
- 4) ADEM Vault - управління архівами;
- 5) ADEM GPP - система адаптації до верстатного парку;
- 6) ADEM Verify - система контролю якості.

Відповідно до КВЕД основна діяльність підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» відноситься до секції М «Професійна, наукова та технічна діяльність», розділ 72 «Наукові дослідження та розробки», група 72.1 «дослідження й експериментальні розробки у сфері природничих і технічних наук», клас 72.19 «дослідження й експериментальні розробки у сфері інших природничих і технічних наук». Також підприємство займається діяльністю, що відноситься: до секції С «Переробна промисловість» розділ 25 «Виробництво готових металевих виробів, крім машин і устаткування», група 25.6 клас 25.62 «Механічне оброблення металевих виробів» та група 33.1 клас 33.12 «Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення»; до секції F «Будівництво» розділ 43 «Спеціалізовані будівельні роботи» група 43.2 клас 43.21 «Електромонтажні роботи»; до секції G «Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів» розділ 46 «Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами» група 46.9 клас 46.90 «Неспеціалізована оптова торгівля»; до секції J «Інформація та телекомунікації» розділ 62 «Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність» група 62.0 клас 62.01 «Комп'ютерне програмування».

Асортимент підприємства представлений різною продукцією, а саме:

- 1) Апаратне забезпечення: програмуємий контролер електроавтоматики; контролер переміщень ;
- 2) Програмне забезпечення: редактор електроавтоматики; інтерактивний редактор керуючих програм;
- 3) 3. Системи ЧПУ: WL5M; WL4T; WL4M; WL3i; WL3Mi; WLST1; Drawing for CNC;

4) Системи вводу даних: Flash Drive; Net Drive.

Обладнання ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» вигідно відрізняє від обладнання конкурентів її висока якість та індивідуальний підхід до клієнта. Компанія пропонує швидкі терміни виробництва та постачання обладнання, гарантує усунення будь-яких несправностей протягом гарантійного терміну експлуатації. Компанія ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» намагається утримувати ціни на рівні середніх на ринку України та на світовому ринку.

На сьогодні компанія успішно співпрацює близько з 15 основними покупцями продукції, це – українські та іноземні виробничі підприємства, товариства з обмеженою відповідальністю, приватні виробничі підприємства і фізичні особи підприємці. Для транспортування товару в інші міста України компанія здійснює доставку продукції від складу до кінцевої точки поставки. В усьому збутовому ланцюгу використовується власний автотранспорт підприємства або можлива доставка компаніями-перевізниками України.

ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» має самостійний баланс і є самостійним суб'єктом господарювання з правами і обов'язками юридичної особи. Підприємство має розрахунковий рахунок у банках в національній та іноземних валютах, має право самостійно планувати свою діяльність та визначати перспективи розвитку; використовувати прибуток (дохід); встановлювати форми, системи та розміри оплати праці, розпорядок робочого дня, тривалість оплачуваних відпусток, які не можуть бути меншими за встановлені для відповідних категорій робітників та службовців; реалізовувати власну продукцію на території України; вести господарську діяльність з метою отримання прибутку, а також співпрацювати з іншими підприємствами, складати договори на основі діючого законодавства. Підприємство несе повну відповідальність за результати власної господарської діяльності, а також за покладені зобов'язання перед постачальниками, бюджетом, банківськими установами і споживачами продукції відповідно до законодавчої бази України.

Майно підприємства складають необоротні та оборотні активи, вартість яких відображається в балансі підприємства. Основними джерелами формування майна підприємства є:

- 1) гроші та майно, надане Товариству його засновниками у вигляді їх внесків (вкладів) до статутного капіталу Товариства;
- 2) доходи, які одержані від реалізації продукції, товарів, робіт та послуг;
- 3) доходи від цінних паперів;
- 4) кредити банків та інших кредиторів;
- 5) капітальні вкладення та дотації з бюджету;
- 6) безоплатні та благодійні внески підприємств, об'єднань і громадян;
- 7) інше майно, одержане на підставах, не заборонених законодавством України
- 8) майно, придбане у інших суб'єктів господарювання, організацій.

ТОВ «НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» має 2 окремих структурних підрозділи: апарат управління та виробничий підрозділ (цех). Організаційна структура підприємства є лінійною. Усі працівники підпорядковуються директору. Завідуючому виробництвом підпорядковуються головний конструктор, провідний інженер-електронщик та начальник бюро станків з ЧПУ. Середня кількість працівників у 2019 році склала 35 чоловік. До апарату управління відносяться наступні посади:

1) директор - верховний керівник підприємства, організовує роботу на отримання прибутку, контролює усі види діяльності, вирішує питання розвитку підприємства, пошуку клієнтів.

2) завідуючий виробництвом слідкує за безперервністю виробництва, удосконалює організацію виробництва, впроваджує прогресивної технології, займається підвищенням якості продукції та ефективного використання техніки.

3) головний конструктор - Керує створенням нових та модернізацією конструкцій виробів (комплексів, машин, апаратів, приладів, механізмів) діючого виробництва, забезпечуючи їх високий технічний рівень, конкуренто- та патентоспроможність

4) провідний інженер-електронник - Бере участь у розробленні перспективних та поточних планів і графіків роботи, технічного обслуговування і ремонту устаткування, заходів щодо поліпшення його експлуатації, підвищення ефективності використання електронної техніки

5) начальник бюро станків ЧПУ - здійснює організацію роботи з функціонального напрямку діяльності бюро, забезпечуючи технологічну підготовку виробництва

6) головний бухгалтер - виконує посадові обов'язки, складає та подає звітність, проводить розрахунки з контрагентами, працює з первинними документами.

7) спеціаліст по маркетингу – складає маркетингову стратегію розвитку, підвищує ефективність продажу товару, відповідає за впровадження рекламних компаній.

Усі працівники виконують обов'язки згідно посадових інструкцій та трудового договору. На рисунку 1.7 представлена організаційна структура управління підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД».

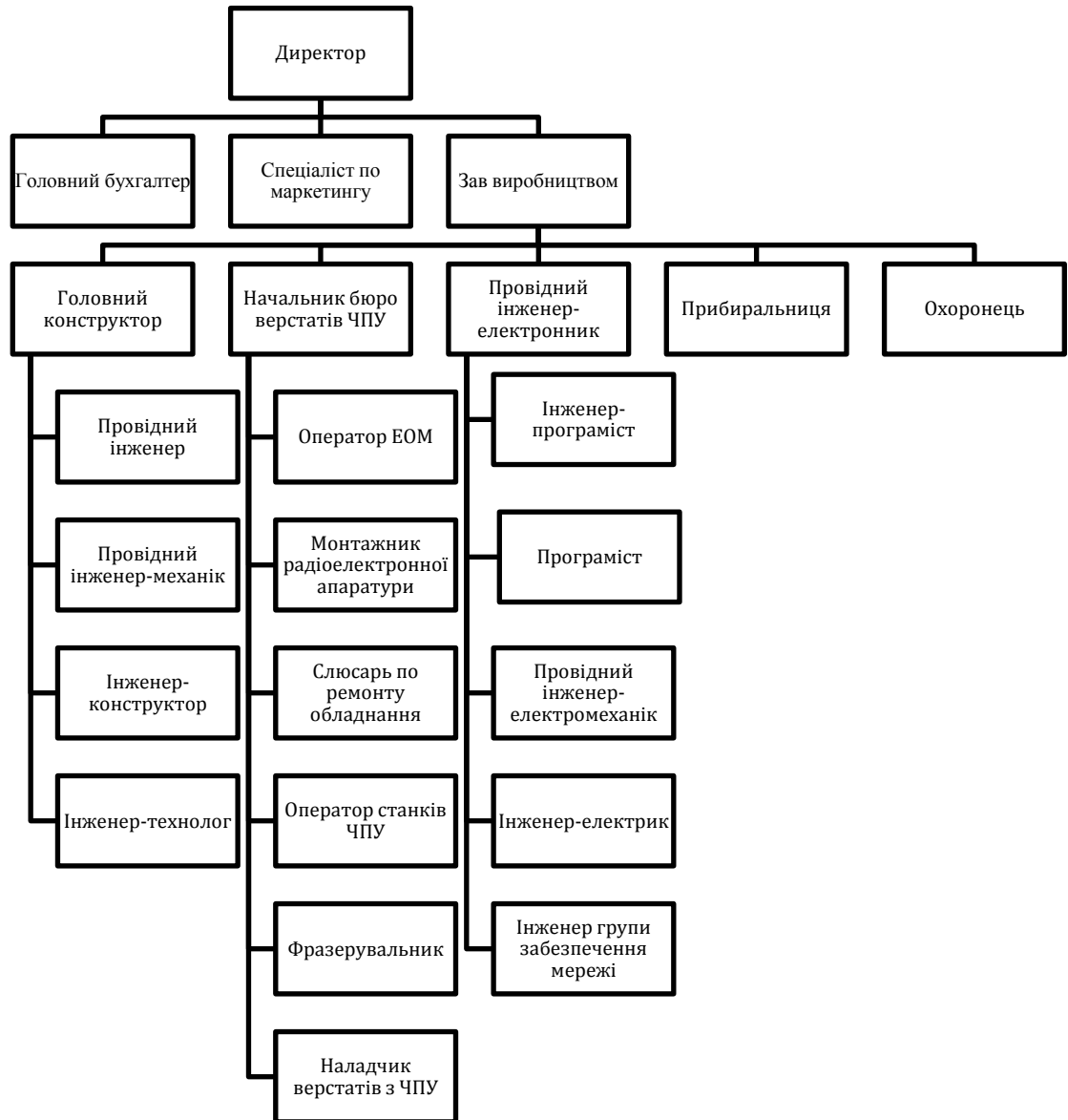

Рис. 1.7. Організаційна структура ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

Для ведення бухгалтерського обліку та звітності підприємство використовує програму «1С:Підприємство 7.7» – єдина інформаційна облікова база, яка призначена для автоматизації обліку, підготовки первинних документів і звітності. Крім того підприємство використовує програму «М.Е. Дос» з метою подачі електронної звітності в державні контролюючі органи, а також для реєстрації податкових накладних. Підприємство використовує програмне забезпечення «Інтеграційна стиковка 1С 7.7 з Медок» для обміну даними та автоматичного переносу первинних документів та форм звітності між

вищевказаними програмами. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [72], а також «Положень (стандартів) бухгалтерського обліку».

Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться головним бухгалтером, права і обов'язки якого закріплені посадовими інструкціями та трудовим договором. Підприємство ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» використовує фінансову звітність малого підприємства, а саме форму №1–м і №2–м (Додаток Д).

Дані про стан активів за основними показниками ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» (стан та динаміка змін власного та статутного капіталів, необоротних та оборотних активів) за 2017 – 2019 рр. надані в табл. 1.1.

Як видно з табл. 1.1 власний капітал підприємства у 2018 р. у порівнянні до 2017 р. зменшився на 1,63%, проте вже у 2019 р. збільшився на 0,99% за рахунок збільшення обсягу нерозподіленого прибутку. У порівнянні з 2017 роком простежується негативна динаміка, адже у 2019 році власний капітал зменшився на 0,66%.

Статутний капітал не зазнав змін з 2017 по 2019 рік, як і на момент створення підприємства. Необоротні активи спочатку зросли у 2018 році на 20,08%, в 2019 році відбувся не значний ріст на 1,96% за рахунок збільшення вартості основних засобів та інших необоротних активів. У порівнянні з 2017 р. у 2019 р. необоротні активи збільшилися на 22,44%.

Стан та динаміка змін власного та статутного капіталів, необоротних та оборотних актив

Показник	2017 р., тис. грн	2018 р., тис. грн	2019 р., тис. грн	Темп росту 2018 до 2017, %	Темп росту 2019 до 2018, %	Темп росту 2019 до 2017, %
Власний капітал	5437,9	5349,4	5402,2	98,37	100,99	99,34
Статутний капітал	40	40	40	100,00	100,00	100,00
Необоротні активи	564,7	678,1	691,4	120,08	101,96	122,44
Оборотні активи	8652,2	8090,2	7526,4	93,50	93,03	86,99

Оборотні активи знизилась на 6,5% у 2018р та знизилась на 6,97% у 2019 році, причиною негативної динаміки є зниження вартості запасів, у тому числі готової продукції, також відбулося зниження дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги та з бюджетом у тому числі, значно знизилася дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги та інша поточна заборгованість, а також сума грошей та їх еквіваленту. Також значно знизилась вартість інших оборотних активів. Отже, підприємство перерозподілило свої засоби таким чином, що збільшилась питома вага їх не мобільної частини. Така структура активів свідчить про можливість уповільнення оборотності оборотного капіталу. У 2019 р у порівнянні з 2017 р. оборотні активи зменшилися на 13,01%. Динаміка основних техніко-економічних показників діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» за 2017–2019 рр. наведена у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

**Динаміка техніко-економічних показників господарської діяльності
підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» за 2017–2019 рр.**

Показник	2017 р., тис. грн	2018 р., тис. грн	2019 р., тис. грн	Темп росту 2018 до 2017, %	Темп росту 2019 до 2018, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	14 333,00	13 830,00	12 801,70	96,49	92,56
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	8 527,30	8 839,00	5 244,50	103,66	59,33
Валовий прибуток (збиток)	5 805,70	4 991,00	7 557,20	85,97	151,42
Інший операційні доходи	48,30	4,00	145,40	8,28	3 635,00
Інші операційні витрати	5 518,20	4 772,00	7 650,00	86,48	160,31
Фінансові результати від операційної діяльності: прибуток	335,80	223,00	52,60	66,41	23,59
Інші доходи	4,50	2,10	0,20	46,67	9,52
Фінансовий результат до оподаткування	340,30	225,10	52,80	66,15	23,46
Податок на прибуток	61,30	40,52	9,50	66,10	23,46
Чистий прибуток (збиток)	279,00	184,58	43,30	66,16	23,46
Основні засоби	194,70	326,10	307,60	167,49	94,33
Інші необоротні активи	370,00	352,00	316,00	95,14	89,77
Рентабельність виробничих фондів	0,06	0,03	0,01	55,66	22,82
Знос основних фондів	5 690,70	5 692,40	5 667,70	100,03	99,57
Середньорічна кількість працюючих	34	35	35	100,94	100
Середня заробітна плата	3 800,00	4 200,00	6 300,00	110,53	150,00

Закінчення табл. 1.2

Показник	2017 р., тис. грн	2018 р., тис. грн	2019 р., тис. грн	Темп росту 2018 до 2017, %	Темп росту 2019 до 2018, %
Чистий дохід на 1 працюючого	421,56	395,14	365,76	93,73	92,56
Рентабельність капіталу	5,01	3,42	0,81	68,25	23,53
Середньорічна вартість основних засобів	189,70	260,40	316,85	137,27	121,68
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	56,40	618,00	298,20	1 095,74	48,25
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	25,10	86,60	35,80	345,02	41,34
Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості	0,45	0,14	0,12	31,49	85,67
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	30,19	41,01	27,95	135,85	68,14
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	11,92	8,78	12,88	73,61	146,77
Фондовіддача	75,56	53,11	40,40	70,29	76,07

Прослідковується негативна динаміка чистого доходу протягом останніх трьох років, що потребує подальшого дослідження та встановлення причини зниження. Дохід від реалізації продукції у 2018 році зменшився на 3,51%, а вже у 2019 році на 7,44%. Основною причиною зниження чистого доходу найбільш вірогідно є зменшення об'єму продажів у 2018-2019 роках, а також інфляція.

Собівартість реалізованої продукції спочатку збільшилась на 3,66% у 2018 році, та зменшилась на 40,67 у 2019 році, враховуючи зниження рівня чистого доходу можемо зробити висновок, що у 2018 році зросла собівартість виробництва, а у 2019 було виготовлено менший об'єм продукції. Для підвищення ефективності діяльності підприємства необхідно знижувати собівартість та збільшувати об'єм продажів.

Незважаючи на ріст валового прибутку на 51,42% у 2019 році, через значне збільшення інших операційних витрат фінансові результати від операційної діяльності значно зменшуються, на 76,41. Значний ріст інших операційних доходів є недостатнім для значного збільшення прибутку, а значення інших доходів не грають суттєвої ролі. Отже, фінансовий результат до оподаткування зменшився на 33,85% у 2018 та зменшився на 76,54% у 2019. Податок на прибуток має таку саму динаміку.

Динаміка чистого прибутку є негативною. У 2018 році відбулося зменшення на 33,84%, а вже у 2019 році бачимо спад показника на 76,54%, що є значною проблемою та потребує більш глибокого аналізу.

Прослідковується позитивна динаміка середньої заробітної плати, проте показник є достатньо низьким та потребує підвищення значення задля мотивації працівників та залучення до роботи висококваліфікованих кадрів. Середній чистий дохід на працюючого має незначну негативну динаміку, рентабельність капіталу значно знижується, показник потребує окремого дослідження та прийняття управлінських рішень щодо покращення значення.

Основні засоби зазнали спаду у 2019 році, разом з необоротними активами. Прослідковується негативна динаміка рентабельності виробничих фондів, у 2019 році показник знизився на 77,18%. Знос основних фондів та середньорічна кількість працюючих залишаються у стабільному значенні, що пояснюється прямолінійним методом амортизації та відсутністю значного росту чи скорочення компанії.

Проаналізуємо дебіторську та кредиторську заборгованість підприємства. Прослідковується значний ріст кредиторської заборгованості у 2018 році на

995,74%, і хоча в 2018 році дебіторська заборгованість зменшується на 51,75% показник залишається високим, проте збільшення кредиторської заборгованості дозволяє підприємству збільшувати об'єм продажів, а отже і прибуток. Також необхідно зауважити, що у 2016 році дебіторська заборгованість становила 893,1 тис. грн, а отже у 2017 відбулося погашення дебіторської заборгованості на 93,68%, що в подальшому вплине на розрахунок середньорічної вартості основних засобів.

Кредиторська заборгованість значно зросла у 2018 році на 245,02% і хоч у 2019 році показник зменшився на 58,66% – значення залишається доволі високим. Для більш точного розуміння положення необхідно провести аналіз коефіцієнта співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт співвідношення кредиторської і дебіторської заборгованості є надто низьким – 0,45 у 2017, 0,14 у 2018 та 0,12 у 2019, оптимальне значення коефіцієнту має становити близько 1. Це свідчить про відсутність збалансованості грошових потоків у процесі розрахунків з постачальниками і покупцями та може мати негативний вплив на фінансовий стан компанії. Необхідно зменшувати показники дебіторської заборгованості для того, щоб мати змогу кредитувати своїх покупців за рахунок постачальників та щоб капітал не відволікався на кредитування клієнтів. У 2017 році відбувається зниження коефіцієнта на 68,51%, а у 2019 році на 14,33%, що свідчить про негативну динаміку показника. Отже, можемо зробити висновок, що підприємство потребує вдосконалення політики товарного кредитування клієнтів.

Аналізуючи коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості робимо висновок, що він є достатньо високий. Якщо у 2017 р дебіторська заборгованість зробила 30 оборотів, у 2018 вже 41 оборот, а в 2019 році знизилась до 28 оборотів. Тобто у 2018 році простежується ріст оборотності заборгованості дебіторів перед підприємством на 35,85%, а вже у 2019 році відбувся спад на 31,86%. Товарне кредитування у розрізі маркетингової стратегії призводить до збільшення рівня збуту, проте також має негативні наслідки у вигляді значного росту дебіторської заборгованості, у цьому разі необхідно

звернути увагу на покращення політики управління дебіторською заборгованістю та збільшити відсоток клієнтів, що працюють на умовах передоплати.

Слід зауважити, що у 2017 р середній період погашення дебіторської заборгованості становив 12 днів, у 2018 9 днів, а у 2018 13 днів. Цей показник є обернено пропорційним до коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості та враховує середньорічне значення дебіторської заборгованості. Період погашення дебіторської заборгованості свідчить про ефективну політику управління дебіторською заборгованістю, адже середній період погашення дебіторської заборгованості зменшився на 26,39% у 2018 році. У 2019 році ситуація дещо гірша, адже відбулося збільшення показника на 46,77%, проте показник знаходиться у межах норми до 30 днів та залишається на стабільному рівні.

Фондовіддача свідчить про ефективність використання основних засобів, у 2018 році вона знизилася на 29,71%, а у 2019 році на 23,93%. Якщо у 2017 році на 1 грн залучених коштів основних засобів було реалізовано 75,56 грн товару та послуг, у 2018 р 53,11 грн товару та послуг, а в 2018 показник знизився до 40,40 грн. Низхідна динаміка свідчить про зниження вартості основних засобів та зниження показників чистого доходу.

Таким чином, можна зробити висновок, що підприємство загалом веде ефективну підприємницьку діяльність, так як фінансовим результатом за останні три роки є прибуток. Проте, не можемо не відмітити негативну динаміку доходу та значне зниження чистого прибутку, особливо у 2019 році, з огляду на інші показники припустимо, що причиною зниження доходу є зменшення обсягів продажу товару. Причини зниження чистого прибутку більш детально розглянемо у 2 та 3 розділах.

Висновки до першого розділу

Після ретельного опрацювання існуючих підходів організації обліку фінансових результатів можемо зробити наступні висновки.

За останні декілька років Україна зіткнулася з багатьма економічними, політичними та соціальними проблемами, найвагомішими з яких є затяжний військовий конфлікт на сході та поширення вірусу COVID-19. Вплив негативних факторів призвів до зниження значення ВВП та диспропорції у його структурі. Міри, що приймає держава у протидію розповсюдження хвороби стримують економічний розвиток країни, зокрема прослідковується негативна динаміка індексу споживчих цін. Отримання кредитних коштів від МВФ позитивно вплинуло на економіку у короткостроковій перспективі, збільшивши золотовалютний баланс України.

Значний відсоток українських постраждалих від «коронакризи» - отримали зниження прибутку та збитки. Найбільших фінансових збитків у 2020 році зазнала структура ресторанно-гостинного бізнесу. Наразі власники бізнесу потребують гнучкої та мобільної політики управління компанією, що дозволить підвищити швидкість прийняття рішень та запобігти отриманню збитків. Для цього важливою умовою є налагодження на підприємстві якісної облікової політики фінансових результатів.

На підґрунті проведеного морфологічного аналізу дефініцій «прибутку» та «фінансового результату» можна зробити висновок, що українські та іноземні вчені по різному трактують ці поняття. У законодавчій базі України не сформовано чіткого визначення «фінансового результату», що пояснює розбіжність у підходах до трактування. Більшість вчених схиляються до думки, що прибуток становить різницю між доходами та витратами, а фінансовий результат виражається у формі прибутку або збитку. Проаналізувавши наявні підходи до визначення терміну автор наводить найбільш повне формування поняття фінансовий результат – прибуток або збиток, який виникає внаслідок діяльності підприємства після співставлення доходів і витрат діяльності, та призводить до зростання чи зменшення власного капіталу.

Ведення бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами надає підприємству низку переваг, зокрема підвищення довіри з боку іноземних контрагентів. Проведений порівняльний аналіз між національними та

міжнародними стандартами формування фінансових результатів показав головну відмінність, а саме звітність за МСФЗ є більш гнучкою, тобто кожне підприємство може обрати зручну форму складання з урахуванням обов'язкових елементів. Українська звітність закріплена типовими формами та вимагає від підприємств підпорядковуватись стандартам. Для підвищення конкурентоздатності українських компаній на світовій арені необхідно враховувати основні вимоги МСФЗ та розробити новий формат національної фінансової звітності, котрий буде надавати прозору та чітку інформацію про підприємство зацікавленим користувачам зі всього світу.

При наданні техніко-економічної характеристики підприємства було визначено його загальну характеристику, форму власності, профіль його роботи, наведено асортимент продукції, що випускається та реалізується, визначено види основної діяльності компанії, проаналізовано майновий стан підприємства, його структурний підрозділ та апарат управління. Надано аналіз програмного забезпечення, що використовує підприємство, стану та динаміки змін власного та статутного капіталів, необоротних та оборотних активів. Також було наведено та проаналізовано основні техніко-економічні показники господарської діяльності. Отримані результати свідчать про актуальність для ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» удосконалення методичних підходів до організації облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів.

РОЗДІЛ 2

ДІЮЧА СИСТЕМА ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

2.1. Особливості формування та організації облікової політики та складання звітності про фінансовий результат на підприємстві

Для досягнення успішного ведення підприємницької діяльності та отримання прибутку підприємство потребує використання індивідуалізованого підходу до впровадження облікової політики. Законодавча база України визначає загальні методи бухгалтерського обліку та звітності і надає можливість обрати варіант організації обліку, який є найбільш доречним. Враховуючи нестабільне економічне становище країни та необхідність швидкого прийняття управлінських рішень можемо дійти висновку, що конкретизація методів ведення бухгалтерського обліку та формування облікової політики є необхідним кроком для кожного підприємства.

Законодавство прямо не вимагає затверджувати облікову політику наказом чи розпорядженням. Проте відсутність наказу може нести ризики для підприємства при перевірці, адже в своїй обліковій політиці підприємство обирає принципи, методи процедури щодо яких дано право вибору. На даний момент на підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є затверджена облікова політика, проте зниження прибутку за останні три роки свідчить про необхідність внесення корективів до облікової політики задля покращення фінансового результату в майбутньому.

Наказ про облікову політику – це внутрішній «нормативний» документ для регулювання бухобліку. Саме з нього бухгалтер (а також і контролери при перевірці) черпають інформацію про обраний метод нарахування амортизації, спосіб створення резерву сумнівних боргів, вартісну межу для малоцінних

необоротних матеріальних активів тощо. Отже, вважаємо доцільним проаналізувати та внести пропозиції щодо покращення облікової політики для підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» у подальших дослідженнях.

Розглянемо основні етапи формування у бухгалтерському обліку підприємства інформації про доходи і витрати, та їх розкриття у фінансовій звітності.

Документування є першим етапом фінансового обліку та важливим елементом облікової політики, тому від його достовірності та повноти залежать всі інші етапи облікового процесу та ефективність ухвалення управлінських рішень щодо діяльності підприємства. Тобто документування – це спосіб первинної реєстрації об'єктів обліку [23, с. 170]. Господарські операції відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування.

Процес документування чітко визначається на законодавчому рівні. Основними нормативно-правовими документами, які регулюють процес документування операцій, зокрема з обліку доходу підприємства, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку та Закон України «Про інформацію» [72, 76, 81].

Усі первинні документи, облікові реєстри і бухгалтерська звітність повинні складатись українською мовою. Документи, які складені іноземною мовою та є підставою для записів у бухгалтерському обліку мають бути перекладені на державну мову. Підприємство може складати та зберігати первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку та фінансову та податкову звітність в електронному вигляді, проте на вимогу інших учасників господарських операцій правоохоронних органів та інших відповідних органів у межі їх повноважень повинно виготовляти за свій рахунок їх копії на паперових носіях.

Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи і витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності регламентуються: НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»;

П(С)БО 15 «Дохід»; П(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність» [78, 79, 80].

Особливістю документування операцій з витратами, доходами та фінансовими результатами підприємства є те, що для них безпосередньо не затверджено документів типових форм [58, с. 91].

Відповідно до принципу нарахування доходи та витрати відображаються в обліку та звітності тоді, коли вони виникають, незалежно від часу надходження і сплати грошових коштів. Фінансові звіти, складені з дотриманням цього принципу, надають користувачам інформацію не тільки про операції, що вже відбулися (тобто були отримані або виплачені грошові кошти), але й про зобов'язання виплатити грошові кошти у майбутньому або про грошові кошти, які очікується отримати у майбутньому.

Принцип нарахування застосовується у поєднанні з принципом відповідності доходів та витрат. Згідно з принципом відповідності доходів та витрат, для визначення фінансового результату звітного періоду слід зіставити доходи звітного періоду з витратами, які були здійснені для отримання цих доходів.

Фіксування усіх господарських операцій, здійснених підприємством, у первинних документах, облікових регістрах та звітності повинен забезпечувати його керівник, на підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» цю функцію виконує директор. Також він затверджує перелік осіб, які мають право підписувати складені документи. Ці особи несуть відповідальність за несвоєчасне складання первинних документів і звітності та за недостовірність даних, які в них відображені.

Документальне оформлення ведення бухгалтерського обліку надходження та реалізації товарів на ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» здійснюється за допомогою первинних документів типових форм, до яких можна віднести такі:

- 1) накладні на прихід товару;
- 2) накладні на повернення товару постачальнику;
- 3) видаткові накладні;
- 4) рахунки;
- 5) податкові накладні;

- б) акти на повернення товару від покупця;
- 7) акти списання товару;
- 8) інші первинні документи які застосовуються на даному підприємстві.

Перелік первинних документів, на підставі яких відображаються доходи підприємства від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД», наведений в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

**Відображення доходів підприємства в первинних документах
ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»**

Вид доходу	Первинний документ
Дохід від реалізації (готової продукції, товарів, робіт і послуг)	Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Розрахунок (довідка) бухгалтерії, Інвойс, Акт здачі-прийняття робіт (надання послуг),
Інші операційні доходи	Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, договір оренди, Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, Інвентаризаційний опис товарно-матеріальних цінностей, Розрахунок (довідка) бухгалтерії
Інші доходи	Виписка банку, Рахунок-фактура, Товарно-транспортна накладна, Накладна на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів, договір оренди, Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, Договори та контракти із постачальниками і фінансово-кредитними установами

При розрахунках з вітчизняними покупцями виникнення заборгованості підтверджується наступними документами:

- 1) накладні;
- 2) рахунок-фактури;
- 3) рахунки;
- 4) акти прийнятих робіт, послуг;
- 5) податкові накладні;
- 6) товаротранспортні накладні;

7) товарні накладні.

Погашення заборгованості підтверджується випискою банку, прибутковим касовим ордером. На підставі первинних документів дані про доходи і фінансові результати діяльності відображається в облікових регістрах, які потім використовується для заповнення фінансової звітності.

Проте з метою управління відсутня будь-яка інформація щодо використання прибутків чи шляхів покриття збитків. Це має значення, коли підприємство планує залучати у майбутньому інвесторів, а також для спрощення процесу прийняття рішень на поточний час. Тому нами запропоновано відомість розподілу прибутків/покриття збитків, що представлено на рис. 2.1.

З метою упорядкованості руху та своєчасного одержання первинних документів наказом керівника має встановлюється графік документообороту, в якому вказуються дата створення або одержання від інших підприємств та установ документів, прийняття їх до обліку, передання в обробку та до архіву. Тобто під документооборотом розуміють організовану систему створення, перевірки та обробки первинних документів в бухгалтерському обліку від моменту їх створення до передачі в архів [85, с. 118]. Уніфікованої форми такого документа немає. Графік повинен сприяти поліпшенню облікової роботи, посиленню контрольних функцій бухобліку, підвищенню рівня його автоматизації [76].

Правила документообігу підприємство затверджує самостійно, рішення про необхідність складання графіка документообігу належить до компетенції конкретного підприємства [101]. На підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБ ЛТД» було прийнято рішення не укладати графік документообороту, проте графік документообігу повинен сприяти покращенню усієї роботи на підприємстві, посиленню контрольних функцій бухгалтерського обліку, ритмічності роботи облікових працівників та інших працівників, які безпосередньо не пов'язані з обліком, підвищенню рівня автоматизації облікових робіт. Отже, складемо графік документообігу для покращення роботи підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБ ЛТД» (додаток Е). Також пропонуємо закріпити обов'язковість складення та

використання графіку у обліковій політиці підприємства у розділі з організаційно-технічними аспектами.

Відомість з розподілу прибутку ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»	
01.03.2020р.	М. Харків
Чистий прибуток у 2019 році становить 43,3 тис. грн. Рекомендовані напрями використання чистого прибутку за 2019 рік:	
1.) Виплата дивідендів;	
2.) Матеріальне заохочення працівників;	
3.) Накопичення нерозподіленого прибутку;	
4.) Відрахування на благодійність.	
Відповідальний	_____ А. К. Агадієв
Вирішено: Розподілити чистий прибуток ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» за 2019 рік наступним чином:	
1.) Виплата дивідендів – 15%;	
2.) Матеріальне заохочення – 1%;	
3.) Накопичення нерозподіленого прибутку – 84%.	
Директор	_____ А. К. Агадієв

Рис. 2.1 Відомість з розподілу прибутку ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

Графік документообороту оформляється у вигляді схеми або переліку робіт із створення, перевірки та обробки документів, що виконуються кожним підрозділом підприємства, а також усіма виконавцями із зазначенням їх взаємозв'язку та термінів виконання робіт. Контроль за дотриманням графіка документообороту здійснюється головним бухгалтером.

Завершальним етапом процесу документування на підприємстві є забезпечення зберігання документів. Первинні документи та облікові регістри, що пройшли обробку, фінансові звіти та баланси підлягають обов'язковій передачі до архіву та зберігаються відповідно до нормативно-правових документів. Зберігання всіх документів в архіві забезпечується директором.

Документальне оформлення операцій з формування фінансових результатів здійснюється в залежності від наявних видів діяльності на підприємстві. Розрахунки по товарних операціях здійснюються тільки у безготівковій формі, оцінка куплених товарів для продажу обліковуються за первісною вартістю.

Фінансовий результат визначається за кожним видом діяльності підприємства (операційна, фінансова, інша) із періодичністю, установленою і облікової політиці (місяць, квартал, рік). Підприємство ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» не веде фінансову діяльність та не конкретизує у затвердженій обліковій політиці періодичність складання фінансового результату. Рекомендуємо закріпити у обліковій політиці склад фінансової звітності, а саме Баланс ф. №1-м та Звіт про фінансові результати ф.№2-м . Також рекомендуємо додати до облікової політики уточнення, щодо обов'язкового поквартального складання фінансового результату. Це допоможе порівнювати показники діяльності у більш короткому проміжку часу та швидше виявляти негативні чинники та приймати рішення щодо їх усунення.

Завершальним етапом процесу документування обліку доходів підприємства є їх узагальнення у звітності. ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є суб'єктом малого підприємництва та має право складати фінансову звітність малого підприємства. Строком подання звіту до органів Державної фіскальної служби (далі ДФС) за 2020 рік є 28 лютого 2021 року. До органів статистики

починаючи з фінзвітності за 9 місяців 2019 року необхідно подавати поквартально, не пізніше 25-го числа місяця, що слідує за звітним кварталом. ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» подає форму №1–м «Баланс» та форму №2–м «Звіт про фінансові результати».

Метою складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття ними рішень повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан та результати діяльності підприємства [75]. Інформація, наведена у фінансовій звітності, базується виключно на даних бухгалтерського обліку і має бути тотожна даним аналітичного та синтетичного обліку.

Звіт про фінансові результати є основним документом, в якому відображається загальна сума отриманих і списаних доходів від реалізації, інших операційних доходів та витрат і сума отриманого фінансового результату.

Послідовність складання Форми 2–м регламентується Методичними рекомендаціями щодо заповнення форм фінансової звітності, затв. наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. №433 [73]. У звіті про фінансові результати наводяться доходи і витрати, які відповідають критеріям, визначеним в національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку.

Звіт про фінансовий результат заповнюється на основі первинної документації з обліку доходів, а саме це: рахунки-фактури, товарно-транспортні накладні, платіжні вимоги, прибутковий касовий ордер, виписки банку, інвойси, розрахунки (довідки) бухгалтерії. Розрахункові документи вважають пред'явленими покупцеві (замовникові) за умови, що це відбулося способом, передбаченим договором (якщо розрахунки здійснюються без участі установ банків) або після подання їх до установи банку (якщо розрахунки здійснюються через установи банків).

З наведеного можна зробити висновки, що однією з найскладніших та найважливіших ділянок обліку фінансових результатів є процес документування. Від нього залежить визнання доходів та їх відображення у звітності. Для забезпечення можливості використання облікової інформації в процесі управління запропоновано зміни до облікової політики, які спростять роботу із заповнення та

подання фінансової та податкової звітності. Загалом процес документування обліку доходу підприємства потребує більш чіткого законодавчого регламентування для уникнення неоднозначності трактування окремих термінів та запровадження єдиної методики оцінки отриманих доходів підприємствами різних галузей.

2.2. Особливості синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

Для підвищення конкурентоздатності на ринку, оперативного управління та контролю керівнику необхідно усвідомлювати у якому стані наразі знаходиться підприємство, також ця інформація є необхідною для внутрішніх та зовнішніх користувачів. Зокрема необхідно формувати систему показників, що розкривають дані про об'єкти бухгалтерського обліку, а також майновий та фінансовий стан організації з різним ступенем деталізації. Для отримання різних за ступенем деталізації показників використовують синтетичні та аналітичні рахунки, бухгалтерській облік ведеться в двох вимірах – грошовому та натуральному, що дозволяє забезпечити користувача достовірною інформацією незалежно від кон'юнктури цін на матеріально-виробничі запаси.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» здійснюється відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», а також «Положень (стандартів) бухгалтерського обліку». Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться головним бухгалтером, права і обов'язки якого закріплені посадовими інструкціями та трудовим договором.

Завданням бухгалтерського обліку фінансових результатів є визначення кількісних і якісних параметрів фінансового результату: визначення результатів діяльності підприємства – прибуток чи збиток; формування даних щодо фінансових результатів для складання фінансової звітності та податкових декларацій; інформаційне забезпечення порядку розподілу прибутку та

здійснення операцій щодо розрахунків податків та обов'язкових платежів, розрахунок з акціонерами та засновниками за нарахованими їм дивідендами, формування резервів власного капіталу тощо. Основна мета, склад і принципи складання фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів викладені в НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [75].

Фінансовий результат діяльності підприємства характеризується показником прибутку (або збитку). Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Збитком вважається перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [75]. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності регулюються П(С)БО 15 "Дохід" [78]. П(С)БО16 "Витрати" визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності [79].

Для отримання різних за ступенем деталізації даних про об'єкти обліку в ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» використовуються дві групи рахунків: синтетичні і аналітичні. Таким чином, за способом групування та узагальнення облікових даних активні і пасивні рахунки бухгалтерського обліку поділяються на синтетичні та аналітичні. Між синтетичними і аналітичними рахунками існує тісний взаємозв'язок, що полягає в тому, що на аналітичних рахунках відображаються те ж майно, джерела та факти господарського життя, що і на синтетичних, але з різним ступенем деталізації [93, с. 328].

Синтетичні рахунки – це рахунки бухгалтерського обліку, призначені для обліку наявності та руху економічно однорідних груп майна організації та їх джерел, а також здійснюваних фактів господарського життя в узагальненому вигляді. Синтетичні рахунки носять також назви рахунків першого порядку. Вони ведуться тільки в грошовому вираженні, а їх дані використовуються для заповнення форм бухгалтерської звітності, насамперед балансу і звіту про фінансові результати, а також для аналізу фінансово-господарської діяльності організації. У цьому зв'язку синтетичний облік надає узагальнені показники в

грошовому вираженні, необхідні для загального уявлення про наявність та рух коштів та їх джерел. Порядок записів в синтетичному обліку, пов'язаних з відображенням на бухгалтерських рахунках фінансових результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства, ґрунтується на діючому Плані рахунків бухгалтерського обліку [34].

Рахунок 79 «Фінансові результати» призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства. На підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» за кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)». Корреспонденцію рахунку 79 «Фінансові результати» з використанням програмного надано в додатку Ж.

Аналітичні рахунки – це рахунки бухгалтерського обліку, призначені для деталізації, конкретизації інформації про наявність, стан і рух майна та джерел його формування, що міститься в синтетичних рахунках. Вони відкриваються в розвиток певного синтетичного рахунку в розрізі його видів, частин, статей і, при необхідності, з оцінкою інформації в натуральному, трудовому та грошовому вираженні.

Обліково–аналітичне забезпечення надає керівництву повну та достовірну інформацію про господарські процеси та зв'язки із зовнішнім середовищем та допомагає розв'язувати функціональні задачі управління.

Обліково–аналітичне забезпечення є комплексною системою, що виражається через взаємодію інформації бухгалтерського, оперативного та статистичного обліку, яка формується за допомогою методів фінансового, управлінського та стратегічного аналізу. Відповідно до вищенаведеного обліково-аналітичне забезпечення слід розглядати як комплексну систему обліку, аналізу та аудиту, взаємодіючу через інформаційні потоки в процесі формування і передачі оперативної та якісної обліково–аналітичної інформації для забезпечення

обґрунтованості та ефективності прийняття управлінських рішень у системі управління підприємством, а також зовнішніми користувачами [66, с. 856].

Фінансовий результат є економічним підсумком діяльності підприємства та характеризує усі аспекти функціонування, саме тому операції, що пов'язані з формуванням, розподілом та використанням фінансових результатів, повинні бути підпорядковані управлінню, яке забезпечить своєчасне внесення змін до господарської діяльності з метою уникнення збитку та підвищення прибутків. Особливу увагу необхідно приділяти процесу формування інформації про фінансові результати в бухгалтерському обліку та її відображенню у фінансовій звітності. Зовнішні користувачі обмежені у доступі до інформації про фінансовий результат та можуть переглянути лише інформацію надану у фінансовій звітності, у той час, як внутрішні користувачі можуть використовувати інформацію з реєстрів синтетичного та аналітичного обліку.

Відповідно до облікової політики підприємство веде аналітичний облік руху товарно-матеріальних цінностей (далі ТМЦ) у кількісно-сумарному вираженні. Для узагальнення інформації щодо витрат підприємства використовуються рахунки класів 8 та 9, що забезпечує в цілому загальний та зручний у використанні поділ витрат.

Також необхідно відмітити, що підприємство активно застосовує програмне забезпечення «1С: Підприємство 7.7», «М.Е.Дос» та «Інтеграційна стиковка 1С з Медок».

«М.Е.Дос» - це вітчизняне програмне забезпечення, котре надає можливість автоматизувати документообіг на підприємстві та слугує платформою для подання звітності до контролюючих органів в електронному вигляді. Усі форми звітності та бланки оперативно оновлюються відповідно до законодавства України. Автоматизація документообігу на підприємстві в рамках програми «М.Е.Дос» дає можливість контролювати усі етапи документообігу та зменшує витрати підприємства. Усі документи є захищеними електронним цифровим підписом.

Для експорту необхідної інформації бухгалтерського обліку підприємство використовує програмне забезпечення «Інтеграційна стиковка з Медок», що надає можливість повної інтеграції «М.Е.Дос» з «1С: Підприємство». Модуль дозволяє автоматизувати рутинні процеси у контексті формування, імпорту та експорту обов'язкової звітності, забезпечує надійний захист персональних даних та гарантує безпечно надсилання інформації.

Для узагальнення інформації про доходи від іншої операційної діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» у звітному періоді використовує рахунок 71 «Інший операційний дохід». За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображається збільшення (одержання доходу), за дебетом – суми непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору та інших платежів) та списання в порядку закриття на рахунок 79 «Результат основної діяльності».

На рахунку 71 «Інший операційний дохід» обліковуються такі доходи:

- 1) дохід від операційної курсової різниці (на субрахунку 714);
- 2) дохід від списання кредиторської заборгованості (на субрахунку 717) [34].

На рахунку 74 «Інші доходи» обліковуються інші доходи від звичайної діяльності (субрахунок 746), зокрема від списання кредиторської заборгованості, що не виникла в ході операційного циклу, по закінченні строку позовної давності, від перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань об'єкта придбання над сукупністю витрат на об'єднання підприємств та/або видів їх господарської діяльності сума дооцінки об'єктів необоротних активів у випадках, передбачених положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку.

Первинними документами для накопичення даних про інші операційні доходи є рахунки-фактури, платіжні вимоги, акти інвентаризації, ПКО, довідки та розрахунки бухгалтерії.

Підприємства для узагальнення інформації про витрати застосовує рахунки класу 8 «Витрати за елементами». На рахунку 80 «Матеріальні витрати»

обліковують матеріальні витрати за звітний період. Основні вимоги до визнання, складу та оцінки витрат викладено в П(С)БО 16 «Витрати» [79].

На субрахунку 801 «Витрати сировини й матеріалів» узагальнюється та збирається аналітична інформація про витрати сировини й матеріалів, які використані як основні й допоміжні матеріали в операційній діяльності підприємства.

На субрахунку 803 «Витрати палива й енергії» узагальнюється інформація про витрати придбаних палива й енергії всіх видів, які використані на технологічні та інші операційні цілі, в тому числі на вироблення з палива тепло-та електроенергії, що спожиті в операційної діяльності.

На субрахунку 809 «Інші матеріальні витрати» відображається вартість виконаних для підприємства робіт і послуг виробничого та невиробничого характеру (здійснення окремих операцій з виробництва продукції, обробки сировини й матеріалів; тощо).

Аналіз рахунка 80 «Матеріальні витрати» за допомогою використання програми «1С: Підприємство 7.7» наведено на рис. 2.2.

Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	З кред. рахунків У валюті	У дебет рахунків У валюті
Сальдо на початок періоду				
20	1,372,568.07			
22	133,086.71			
23		1,360,000.00		
63	287,564.39			
79		433,219.17		
Обороти за період	1,793,219.17	1,793,219.17		
Сальдо на кінець періоду				

Рис. 2.2. Аналіз рахунка 80 «Матеріальні витрати» за 2019 р.

Рахунок 81 «Витрати на оплату праці» призначено для узагальнення інформації про витрати на оплату праці за звітний період. На субрахунку 811 «Виплати за окладами й тарифами» узагальнюється інформація про витрати на виплату основної заробітної плати персоналу відповідно до системи оплати праці, прийнятої на підприємстві та затвердженої у обліковій політиці.

Аналіз рахунка 81 «Матеріальні витрати» за допомогою використання програми «1С: Підприємство 7.7» наведено на рис. 2.3.

Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	З кред. рахунків У валюті	У дебет рахунків У валюті
Сальдо на початок періоду				
23		1,479,754.85		
66	6,740,497.18			
92		5,260,742.33		
Обороти за період	6,740,497.18	6,740,497.18		
Сальдо на кінець періоду				

Рис. 2.3. Аналіз рахунка 81 «Матеріальні витрати» за 2019 р.

Рахунок 82 «Відрахування на соціальні заходи» призначено для узагальнення інформації про витрати та відрахування на соціальні заходи. На субрахунку 821 «Відрахування на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» ведеться облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування тощо. Аналіз рахунка 82 «Відрахування на

соціальні заходи» за допомогою використання програми «1С: Підприємство 7.7» наведено на рис. 2.4.

Рахунок 83 «Амортизація» призначено для узагальнення інформації про суму нарахованої амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів та нематеріальних активів. На субрахунку 833 «Амортизація нематеріальних активів» узагальнюється інформація про нарахування амортизації нематеріальних активів.

Рахунок 84 «Інші операційні витрати» призначено для обліку операційних витрат, що не відображаються на інших рахунках класу 8. Ці витрати є витратами звітного періоду, якщо не входять до складу виробничої собівартості продукції, робіт, послуг. Зокрема, до інших операційних витрат включається вартість робіт, послуг сторонніх підприємств, сума податків, зборів (обов'язкових платежів), крім податків на прибуток, втрати від курсових різниць, знецінення запасів, псування цінностей, списання та уцінки активів, сума фінансових санкцій тощо.

Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	У валюті	
			З кред. рахунків	У дебет рахунків
Сальдо на початок періоду				
23		357,202.35		
65	1,468,073.07			
92		1,110,870.72		
Обороти за період	1,468,073.07	1,468,073.07		
Сальдо на кінець періоду				

Рис. 2.4. Аналіз рахунка 82 «Відрахування на соціальні заходи» за 2019 р.

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом - списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 "Фінансові результати". Аналіз рахунку 90 «Собівартість реалізації» за допомогою використання програми «1С: Підприємство 7.7» наведено на рис. 2.5.

Рахунок	З кред. рахунків	У дебет рахунків	З кред. рахунків	У дебет рахунків
			У валюті	У валюті
Сальдо на початок періоду				
26	4,458,371.20			
28	356,370.16			
79		4,814,741.36		
Обороти за період	4,814,741.36	4,814,741.36		
Сальдо на кінець періоду				

Рис. 2.5. Аналіз рахунка 90 «Собівартість реалізації» за 2019 р.

Адміністративні витрати та інші операційні витрати не включають до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, тому інформацію про такі витрати узагальнюють на рахунках обліку витрат звітного періоду: 92 «Адміністративні витрати», 94 «Інші витрати операційної діяльності». Адміністративні витрати, що обліковуються на однойменному рахунку 92 «Адміністративні витрати» зазвичай групуються за статтями та за економічними елементами. Організація аналітичного обліку адміністративних витрат за економічними елементами передбачає розподіл витрат за такими розрізами: загальні корпоративні витрати, витрати на оплату праці адміністративного персоналу, витрати на відрядження та інші витрати [28, с. 225].

Щомісячне списання витрат оформляється в електронному вигляді головним бухгалтером. Узагальнення обліку витрат здійснюють за допомогою програмного забезпечення «1С:Підприємство 7.7» у оборотно-сальдовій відомості за рахунками. Основою для ведення обліку є дані первинних документів, інформація яких потім використовується для визначення та заповнення фінансової звітності [24].

В управлінському обліку фінансовий результат формується в два етапи:

1) визначається валовий фінансовий результат як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і сумою виробничих затрат, який відображається окремою статтею в звіті;

2) обчислюється сума прибутку як різниця валового фінансового результату і адміністративних затрат та інших витрат операційної діяльності [8].

Пропонуємо названі показники в управлінському обліку визначати в звіті про фінансові результати (форма №2-м) не в цілому по підприємству, а за окремими видами продукції.

Проведений аналіз рахунка 791 «Результат операційної діяльності» за 2019 рік за допомогою програмного забезпечення «1С:Підприємство 7.7» наведено на рис. 2.6.

Рахунок	З кред. рахунків		У дебет рахунків	
	У валюті	У валюті	У валюті	У валюті
Сальдо на початок періоду				
44	42,062.84			
70		12,801,702.33		
71		145,385.90		
79		222.59		
80	433,219.17			
84	907,672.92			
90	4,814,741.36			
92	6,536,623.64			
94	203,484.89			
98	9,506.00			
Обороти за період	12,947,310.82	12,947,310.82		
Сальдо на кінець періоду				

Рис. 2.6. Аналіз рахунка 791 «Результат операційної діяльності» за 2019 рік

Остаточню сформований на рахунку 79 фінрезультат списуємо на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» проведеннями:

- 1) Дт 791–793 – Кт 441 – при отриманні прибутку;
- 2) Дт 442 – Кт 791–793 – при отриманні збитку.

Підприємство прийняло рішення не коригувати фінрезультат до оподаткування на різниці, передбачені розд. III ПК, де за звітний рік не виникло різниць, установлених підрозд. 4 розд. XX, отже сума нарахованого податку на прибуток у бухгалтерському та податковому обліку є однаковою і списана на фінрезультат проведенням: Дт 791–793 – Кт 98 «Податок на прибуток» залежно від виду діяльності.

Фінансовий результат – це не тільки підсумковий показник роботи підприємства за рік, але й інформація для прийняття подальших управлінських рішень. Тому користувачам фінансової звітності важливо знати не тільки розмір отриманого прибутку або збитку, але й те, від якої діяльності (операційної, фінансової, інвестиційної) отримано результати. Для отримання детальної інформації про доходи та собівартість реалізованої продукції на підприємствах запропоновано розширити їх аналітичні рахунки в межах групи товару та регіонів збуту. Ця деталізація дасть змогу виділити найбільш прибуткові та збиткові регіони збуту, керівникам спланувати напрями розвитку підприємств.

2.3. Загальний фінансово-економічний аналіз стану підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

Оцінка фінансового стану підприємства є необхідною задля впровадження ефективних управлінських рішень. Фінансово-економічний аналіз надає актуальну інформацію щодо діяльності підприємства, виявляє слабкі місця, обмеження та напрями щодо покращення фінансового розвитку.

Головними завданнями аналізу фінансових результатів підприємства є:

- 1) системний контроль за виконанням планів одержання прибутку;
- 2) виявлення факторів формування показників прибутку;
- 3) розробка заходів для використання виявлених резервів.

Основну інформацію про фінансові результати та їх формування у складі доходів та витрат підприємства можна знайти у формі №2.

ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є суб'єктом малого підприємництва (середня кількість працівників за календарний рік не перевищує 50 осіб, балансова вартість активів до 4х млн. євро, річний чистий дохід від реалізації продукції не перевищує суму, еквівалентну 8 млн. євро, визначену за середньорічним курсом НБУ). Підприємство веде бухгалтерський облік доходів та витрат відповідно до податкового законодавства та складає Фінансову звітність малого підприємства. ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» подає скорочену за показниками фінансову звітність у складі балансу і звіту про фінансові результати, зокрема Баланс за формою № 1- м та звіт про фінансові результати за формою №2–м [22].

Використовуючи інформацію фінансової звітності можна проаналізувати:

- 1) які фактори вплинули на динаміку валового прибутку;
- 2) що обумовило зміну результатів від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності;
- 3) внаслідок чого покращилися чи погіршилися результати від звичайної діяльності в цілому.

Для аналізу використаємо наступні методи аналізу – горизонтальний, вертикальний, трендовий [52, с. 102].

Проведемо аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД». Проаналізуємо основні показники, котрі характеризують результат діяльності підприємства, а саме рівень, структуру та динаміку прибутку.

Аналіз доходів та витрат підприємства має велике значення в системі загальної оцінки роботи ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД». Це пов'язано з тим, що доходи та витрати мають безпосередній вплив на загальний фінансовий результат

діяльності підприємства, який може мати як позитивний, так і негативний характер.

Дохідність підприємства характеризується абсолютними й відносними показниками.

Абсолютний показник дохідності – це сума прибутку або доходів. Аналіз структури доходів дає змогу визначити яку частку в загальному доході становлять його окремі елементи. Структуру доходів ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» проаналізуємо у табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз структури доходів ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» за 2017–2019 роки

Показники	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Темп зростання	
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	У 2018 році, %	У 2019 році, %
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	14333,00	99,63	13830,00	99,96	12801,70	98,88	96,49	92,56
Інші операційні доходи	48,30	0,34	4,00	0,03	145,40	1,12	8,28	3 635,00
Інші доходи	4,50	0,03	2,10	0,02	0,20	0,00	46,67	9,52
Разом	14385,80	100	13836,10	100	12947,30	100	96,18	93,58

Беручи до уваги показники таблиці 2.2 можемо зробити висновок, що в структурі доходів найбільша частка доходу від реалізації товару, інші доходи становлять несуттєву частку. Варто відмітити значний ріст інших операційних доходів у 2019 році на 3535%, проте у структурі доходів показник складає 1,12%, отже статтею 71 «Інші операційні доходи» та статтею 74 «Інші доходи» ми знехтуємо у підрахунках, тому, що її значення дуже низьке у співвідношенні з іншими статтями.

У 2018 році відбулося зниження чистого доходу від реалізації на 3,51%, а вже у 2019 році чистий дохід від реалізації знизився на 7,44%. Прослідковується негативна динаміка доходу підприємства.

Тепер аналогічно проаналізуємо структуру і динаміку витрат діяльності підприємства (див. табл. 2.3).

Таблиця 2.3

**Аналіз структури витрат діяльності ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»
за 2017–2019 роки**

Показник	2016		2017		2018		Темп зростання у 2017 р., %	Темп зростання 2018 р., %
	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %	сума, тис. грн	питома вага, %		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	8527,30	60,71	8839,00	64,94	5244,50	40,67	103,66	59,33
Інші операційні витрати	5518,20	39,29	4772,00	35,06	7650,00	59,33	86,48	160,31
Інші витрати	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом	14045,50	100	13611,00	100	12894,50	100	96,91	94,74

Загальний обсяг витрат у 2018 році зменшився на 3,09%. Це відбулося в основному за рахунок зменшення інших операційних витрат на 13,52%, при цьому прослідковується ріст собівартості реалізованих товарів на 3,66%. Незважаючи на ріст інших операційних витрат на 60,31% у 2019 році простежується зменшення загального обсягу витрат на 5,26% за рахунок зменшення собівартості реалізованої продукції на 40,67%. У структурі витрат на кінець 2019 року найбільшу частку мають інші операційні витрати 59,33%, – за три роки частка зросла на 20,04%. Зменшення витрат на собівартість реалізованої продукції тісно пов'язане зі зменшенням чистого доходу від реалізації товару, що свідчить про зменшення обсягу реалізації. У 2019 році простежується значний ріст інших операційних витрат, що аналогічно пов'язано зі збільшенням значення іншого операційного доходу.

Динаміка доходів і витрат діяльності відповідним чином відобразилась на прирості кінцевого фінансового результату. Виходячи з наявних доходів і витрат підприємства, виконаємо аналіз формування чистого прибутку підприємства та відобразимо на табл.2.4.

Таблиця 2.4

**Аналіз формування чистого прибутку ТОВ НВФ “ВЕСТ ЛАБС ЛТД” за
2017–2019 роки**

Показники	2017	2018	2019	Абсолютне Відхилення		Відносне Відхилення	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	У 2018 рік, тис. грн.	У 2019 рік, тис. грн.	Темпи росту, 2018 рік, %	Темпи росту, 2019 рік, %
Чистий дохід	14333,00	13830,00	12801,70	-503,00	-1028,30	96,49	92,56
Валовий прибуток (збиток)	5805,70	4991,00	7557,20	-814,70	2566,20	85,97	151,42

Показники	2017	2018	2019	Абсолютне Відхилення		Відносне Відхилення	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	У 2018 рік, тис. грн.	У 2019 рік, тис. грн.	Темпи росту, 2018 рік, %	Темпи росту, 2019 рік, %
Прибуток від операційної діяльності	335,80	223,00	52,60	-112,80	-170,40	66,41	23,59
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування	340,30	225,10	52,80	-115,20	-172,30	66,15	23,46
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності	279,00	184,58	43,30	-94,42	-141,29	66,16	23,46
Чистий прибуток	279,00	184,58	43,30	-94,42	-141,29	66,16	23,46

Чистий дохід зменшився у 2018 році на 503 тис. грн, тобто на 3,51%, у 2019 зменшився на 1028,3 тис. грн, 7,44%. Валовий прибуток знизився на 14,03% у 2018 та збільшився на 51,42% у 2019. Прибуток від операційної діяльності спочатку знизився на 33,59% у 2018, а вже наступного року зменшився на 76,41%. Стрімке зниження прибутку від операційної діяльності у 2019 році пояснюється ростом інших операційних витрат на 60,31%. Також у 2018 році відбулось зменшення прибутку від звичайної діяльності на 33,84% та чистого прибутку на 33,84%. У 2019 році динаміка також негативна – відбулося зменшення прибутку від звичайної діяльності та фінансових результатів на 76,54%.

Стрімке зменшення доходу за результатами діяльності у 2019 році є критичним, та потребує детального аналізу діяльності фірми з метою визначення причини зменшення прибутку, прийняття управлінських рішень та запобігання банкрутства. Необхідно розглянути, які фактори вплинули на прибуток від звичайної діяльності в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Аналіз структури прибутку від звичайної діяльності до оподаткування
ТОВ НВФ “ВЕСТ ЛАБС ЛТД” за 2017–2019 роки**

Показники	2016	2017	2018	Абсолютне Відхилення		Відносне Відхилення	
	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	У 2017 рік, тис. грн.	У 2018 рік, тис. грн.	Темпи росту, 2017 рік, %	Темпи росту, 2018 рік, %
Прибуток (збиток) від операційної діяльності	335,80	223,00	52,60	-112,80	-170,40	66,41	23,59
Прибуток від участі в капіталі	-	-	-	0,00	0,00	-	-
Прибуток (збиток) від інших фінансових операцій	4,50	2,10	0,20	-2,40	-1,90	46,67	9,52
Прибуток (збиток) від іншої діяльності	-	-	-	-	-	-	-
Прибуток (збиток) від звичайної діяльності (до оподаткування)	340,30	225,10	52,80	-115,20	-172,30	66,15	23,46

З отриманих результатів робимо висновок, що основний прибуток підприємство отримує від операційної діяльності та має негативну динаміку – спад на 33,59% у 2018 році та на 76,41% у 2019р. Підприємство не отримує дохід та прибуток від участі в капіталі. Підприємство отримує незначний прибуток від інших фінансових операцій, що свідчить про незначний фінансовий дохід(одержані відсотки, сума яких незначна), динаміка якого також негативна, зменшення показника на 53,33% у 2018 році та на 90,48% у 2019 р.

В результаті підприємство отримувало прибуток від звичайної діяльності у 2017–2019 роках, проте у 2019 прибуток зменшився на 172,3 тис. грн, зокрема відбулося зниження на 76,54% у порівнянні з 2018 роком.

Отже, динаміка фінансових результатів від операційної діяльності неодмінно повинна бути об'єктом глибших досліджень, також необхідно проаналізувати загальний фінансовий стан підприємства, для визначення причин зниження прибутку підприємства у 2019 році, розрахунок поданий у табл. 2.6.

Коефіцієнт фінансової стійкості визначає платоспроможність підприємства у довгостроковій перспективі. Наразі компанія здатна фінансувати 0,6 активів за рахунок постійного капіталу і капіталу, що залучений на довгостроковій основі. За останні 3 роки значення показника зросло на 3,44% та 5,27% відповідно, що свідчить про позитивний напрямок руху. У 2019 році показник максимально близько наблизився до нормативного значення (0,7-0,9), проте не досягнув потрібної позначки, а отже рекомендовано підвищувати фінансову стійкість компанії. Для цього рекомендовано збільшити суму власного капіталу чи довгострокових позикових коштів шляхом реінвестування прибутку чи залученням кредитних коштів від банку чи інших підприємств.

Таблиця 2.6

**Результати аналізу фінансового стану ТОВ НВФ “ВЕСТ ЛАБС ЛТД”
за 2017–2019 роки**

Показник	2016	2017	2018	Темп приросту у 2017 році, %	Темп приросту у 2018 році, %
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,604	0,624	0,657	103,44	105,27
Коефіцієнт фінансової стабільності	1,439	1,565	1,919	108,73	122,62
Коефіцієнт фінансової залежності	1,695	1,639	1,521	96,70	92,80
Коефіцієнт фінансової автономії	0,590	0,610	0,657	103,40	107,75
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,410	0,390	0,343	95,10	87,87
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,368	2,457	2,673	103,73	108,80

Закінчення табл. 2.6

Показник	2016	2017	2018	Темп приросту у 2017 році, %	Темп приросту у 2018 році, %
Коефіцієнт термінової ліквідності	0,962	0,796	0,778	82,74	97,81
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,387	0,240	0,254	61,99	105,71
Коефіцієнт оборотності активів	1,640	1,538	1,507	93,75	98,00
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	2,576	2,564	2,381	99,53	92,87
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,754	1,652	1,639	94,19	99,23
Коефіцієнт оборотності запасів	1,898	1,666	0,971	87,78	58,25
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,919	0,897	0,872	97,54	97,23
Коефіцієнт рентабельності активів, %	3,193	2,053	0,510	64,28	24,83
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу, %	5,014	3,422	0,805	68,24	23,53
Коефіцієнт рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком, %	1,947	1,335	0,338	68,56	25,34
Коефіцієнт співвідношення позикових та власних коштів	0,695	0,639	0,521	91,96	81,54
Відношення заборгованості до капіталізації	0,023	0,023	0,000	101,61	0,00

Коефіцієнт фінансової стабільності – індикатор фінансової стійкості, який говорить про здатність компанії відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковій перспективі. Значення показника вказує на те, скільки гривень власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. Високе значення говорить про низький рівень фінансових ризиків. У 2017 році значення показника становило 1,439, у 2018 році показник піднявся на 8,73%, а вже у 2019 році виріс на 22,62% і становив 1,919. Високе значення коефіцієнта

свідчить про те, що підприємство наразі є фінансово стабільним та несе низький рівень фінансових ризиків. Проте вихід за межі нормативного значення (0,67-1,5) вказує на наявність додаткових резервів підвищення ефективності за рахунок залучення додаткових коштів.

Коефіцієнт фінансової залежності вказує на здатність компанії проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі. У період з 2017 по 2019 роки відмічається зниження показника на 3,29% та 7,19% відповідно. Наразі коефіцієнт становить 1,521, проте можемо стверджувати, що відхилення від нормативного значення (1,67-2,5) є несуттєвим. Подальше зниження показника буде свідчити про неповне використання компанією існуючих можливостей. Щоб досягти утримання показника на рівні 1,7-2 необхідно залучити позикові кошти кредитних організацій, банків та підприємств, що дозволить підвищити виробничу активність та збутову діяльність та у наслідку підвищить фінансовий результат.

Коефіцієнт фінансової автономії – один з найбільш важливих коефіцієнтів фінансової стійкості. Чим вище значення коефіцієнта фінансової автономії, тим більш фінансово стійке, стабільне і незалежне від кредиторів підприємство. Значення показника говорить про те, яку частину своїх активів компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. У 2017 році компанія здатна профінансувати 59% активів за рахунок власного капіталу, у 2018 році 61%, а у 2019 динаміка росте до 65,7%. Підприємство ТОВ НВФ “ВЕСТ ЛАБС ЛТД” знаходиться в межах нормативного значення показника (в межах 0,4 – 0,6), вихід за межі є несуттєвим. Це свідчить про стійкість компанії у середньостроковій перспективі та нормальний рівень фінансових ризиків. У випадку зміни ринкової ситуації підприємство буде діяти стабільно, тобто сума операційних та фінансових витрат не повинна перевищити фінансовий результат компанії. Доцільною мірою є залучення кредитних коштів для збільшення обсягів продажу та підвищення ефективності роботи. Для підвищення стійкості необхідно покращувати показник у сторону збільшення.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу показує значення рівня левериджа підприємства, тобто здатність компанії використовувати фінансові інструменти чи позиковий капітал задля збільшення потенційної рентабельності інвестицій. У 2018 році значення показника знизилося на 4,9%, у 2019 спустилося ще на 12,12% та склало 0,343, що є дещо нижче нормативного показника (0,4-0,6). Цей показник ще раз вказує на те, що підприємство не використовує свій потенціал повністю. Отже, якщо вартість залучення позикових коштів не буде більшою ніж рентабельність позикового капіталу, тоді рекомендовано залучити додаткові кошти.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує здатність компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів. Оборотні кошти є середньо- та високоліквідними і протягом року можуть бути перетворені у грошовий еквівалент. У 2017 році на кожну гривню поточних зобов'язань приходилось 2,368 грн оборотних коштів. У 2018 році показник зріс на 3,73% та становив 2,457 грн, у 2019 зріс на 8,8% до 2,673 грн оборотних коштів на 1 гривню поточних зобов'язань. Показник знаходиться у межах норми (2-3). Структура активів є ефективною, а отже привабливою з точки зору кредиторів.

Коефіцієнт термінової ліквідності визначає короткострокову ліквідність компанії та розраховує здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання за рахунок високоліквідних активів. У 2018 році відбувся спад показника на 17,25%, у 2019 році на 2,18%. Незважаючи на негативну динаміку в 2019 році коефіцієнт залишається у межах нормативного значення показника (0,5- 1) і на кожну гривню поточних зобов'язань перепадає 0,788 грн високоліквідних оборотних активів. Наразі у компанії немає проблем за платоспроможністю.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує частку поточних зобов'язань компанії, яка може бути погашена негайно. ТОВ НВФ "ВЕСТ ЛАБС ЛТД" у 2017 році могло забезпечити 0,387 зобов'язань, у 2018 році 0,24 і у 2019 0,254. Простежується спочатку зниження показника на 38%, і незначний ріст на 5,71%. Негативна динаміка є позитивним явищем і свідчить про покращення

ефективності стратегії управління фінансовими ресурсами. При виході показника за нормативне значення (0,1-0,2) частина грошових коштів не приймає участі у генерації доходу компанії та не задіяна у виробничо-збутовому процесі. Це означає, що частина капіталу відволікається на формування непродуктивних активів, а отже задля зниження коефіцієнта на 0,054 необхідно залучити частину коштів у виробничо-збутову діяльність чи до фінансових інвестицій. Оптимальний розмір такої інвестиції $(713,8 / (2815,6 * 0,2)) = 150,68$ тис. грн., при використанні цієї суми абсолютна ліквідність буде в нормативних межах при незмінному значенні суми поточних зобов'язань.

Коефіцієнт оборотності активів свідчить про те, скільки виручки приносить кожна гривня майна підприємства, тобто наскільки ефективно використовується майно, що контролює підприємство. Нормативного значення у показника немає, тому необхідно слідкувати за динамікою змін показника у часі. У 2018 році відбувається спад показника на 6,24%, а у 2019 значення знижується на 1,99%. Прослідковується тенденція до зниження негативного впливу. Для покращення результату фінансової діяльності необхідно підвищувати ефективність використання ресурсів та працювати у напрямку оптимізації суми активів. Для цього потрібно позбутися незавантажених необоротних активів (продаж або навантаження), знизити кількість обсягу запасів, знизити кількість дебіторської заборгованості.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу відображає скільки товару та послуг було продано на кожну гривню залучених власниками коштів, та показує ступінь ефективності управління підприємством власним капіталом. Негативна динаміка показника свідчить про зниження ефективності управління власним капіталом, проте спад є незначним. У 2019 році на кожну гривню залучених коштів власників було вироблено товарів та надано послуг на суму 2,381 грн. Для підвищення оборотності необхідно підвищувати обсяги збуту.

Коефіцієнт оборотності оборотних активів визначає ефективність використання оборотних активів підприємства та показує кількість оборотів, що здійснили оборотні активи за період. У 2018 році відбулося зниження показника

на 5,8%, у 2019 році спад відбувся на 0,76%, динаміка негативна, проте не критична. У 2019 році на кожну гривню оборотних активів продано товарів та послуг на 1,639 грн. Для покращення показника необхідно врегулювати розмір дебіторської заборгованості та позбутися значного коливання її обсягу. Також потрібно звернути увагу на стратегію кредитування покупців задля уникнення проблем у майбутньому та підвищення значення показника. Наприклад, розділити усіх клієнтів на групи за платоспроможністю та ступенем важливості для підприємства та співпрацювати з більш надійними дебіторами.

Коефіцієнт оборотності запасів - показник ділової активності, котрий вказує на ефективне управління запасами на підприємстві. Показник знаходиться набагато нижче нормативного значення (8-18), простежується негативна динаміка. У 2018 році показник знизився на 12,21%, у 2019 на 41,74% та становить 0,971, що свідчить про неефективне управління запасами. Поточний рівень виробничих запасів, у тому числі незавершеного виробництва та готової продукції здатне за своїм обсягом забезпечити безперебійність процесу виробництва і збуту товарів та послуг, проте на фінансування запасів відволікається значний обсяг фінансових ресурсів. Значний обсяг частки запасів у оборотних активах підприємства, а саме 70,88%, свідчить про те, що витрати компанії будуть продовжувати зростати. Необхідно розрахувати оптимальний розмір запасів та знизити фінансове навантаження підприємства на їх утримання. Також зниження коефіцієнта може свідчити про зниження попиту на готову продукцію.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу визначає частку власного капіталу, що спрямована на фінансування оборотних активів. Додатне значення у 2017 – 2019 роках свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів та частини оборотних. І хоча динаміка показника є негативною, а саме зниження на 2,45% та 2,76% у 2018 та 2019 роках відповідно, проте коефіцієнт залишається досить високим 0,872 та не потребує втручання.

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Не існує нормативного значення

показника, за останні 3 роки простежується негативна динаміка розвитку. У 2018 році значення показника впало на 35,71%, у 2019 році значення показника знизилось на 75,16% і рентабельність активів становить 0,5% річних. Необхідно відмітити низьку рентабельність підприємства та значний спад показника. Це свідчить про неефективність прийнятих управлінських рішень у 2019 році. На кожну гривню використаних активів компанія отримує лише 0,5 копійки прибутку у 2019 році. На рентабельність підприємства впливає низка внутрішніх та зовнішніх факторів, тому для визначення резервів підвищення показника необхідні подальші дослідження.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу також має негативну динаміку та спад показника на 76,46% у 2019 році. Значення є важливим для власників та акціонерів та показує зростання їх добробуту за аналізований період. Значення показника у 2019 році 0,805%. Для підвищення показника необхідно прийняти міри по збільшенню обсягу збуту та зниженню виробничих, збутових та інших витрат. Ефективність використання власного капіталу є занадто низькою та потребує подальших досліджень.

Показник рентабельності реалізованої продукції за чистим прибутком вказує на обсяг чистого прибутку, який генерує кожна гривня продажів. Значення відображає частку виручки компанії, яка залишається після вирахування всіх витрат за поточний період та дає можливість передбачити на скільки зросте чистий прибуток компанії при підвищенні збуту на 1 гривню. У 2017 та 2018 роках значення залишається нормативним, тобто більшим за 1, а саме 1,94% та 1,33% відповідно. У 2019 році відбувся спад на 74,66% та значення склало 0,33% рентабельності. Для підвищення рентабельності необхідно оптимізувати структуру фінансових ресурсів та намагатися знизити вартість їх залучення, знизити витрати на виробництво, оптимізувати витрати на маркетинг задля підвищення обсягів збуту. Для визначення напрямів вдосконалення показника необхідні подальші дослідження.

Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів характеризує структуру фінансових ресурсів підприємства. Максимально припустиме значення

цього показника становить 1 (що припускає рівність позикових і власних коштів), у 2017 році значення показника становило 0,695, а вже у 2018 знизилось на 8,03% та склало 0,639. У 2019 році значення показника 0,521 та знаходиться у межах норми.

Більш точну картину ризику компанії при використанні позикових коштів дає показник відношення довгострокової заборгованості до суми капіталізації. Під капіталізацією будемо розуміти загальну суму пасивів без короткострокових зобов'язань підприємства. Значення цього коефіцієнту за останні три роки становить 0,023, 0,023 та 0,00 та не перевищує показник 0,5, тобто не потребує покращень. Необхідно відмітити, що у 2019 році довгострокові зобов'язання становлять 0 грн, тобто зобов'язання були погашені.

Отже, проаналізувавши фінансову стійкість підприємства можемо зробити висновок, що підприємство є стійким у довгостроковій та середньостроковій перспективі. Також можемо стверджувати, що існує тенденція до зниження використання компанією свого потенціалу. ТОВ НВФ "ВЕСТ-ЛАБС ЛТД" може підвищити рівень збуту та прибуток шляхом отримання кредитних коштів та використання їх для потреб виробництва. У 2019 році підприємство позбулося довгострокових зобов'язань, тому рекомендуємо залучити кредитні кошти для розвитку підприємницької діяльності. Також проаналізувавши коефіцієнти ліквідності та платоспроможності стверджуємо, що показники знаходяться у межах норми, проблем за платоспроможністю немає. Хоча не можемо не відмітити, що підприємство отримає позитивний вплив при залученні грошових коштів у вигляді фінансових інвестицій до виробничої діяльності у розмірі 150,68 тис. грн. Після аналізу ділової активності підприємства вважаємо, що управління майновим станом є на прийнятному рівні, проте хочемо відмітити негативну динаміку за останні 3 роки. Необхідно прийняти міри для більш ефективного використання ресурсів компанії, наприклад, рекомендуємо зменшити витрати на утримання запасів. Також рекомендуємо оновити політику надання кредитів клієнтам та знизити обсяги коливання дебіторської заборгованості.

Не можемо не відмітити значний спад показників рентабельності підприємства у 2019 році пов'язаного зі значним зменшенням чистого прибутку, причини якого потребують подальших досліджень. Наразі можемо припустити, що основними причинами спаду є зниження обсягу реалізації продукції та виплата довгострокових зобов'язань.

В цілому підприємство залишається фінансово прибутковим, проте значне зниження прибутку у 2019 році та негативна динаміка його розвитку потребує подальших досліджень.

2.4. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

На формування фінансових результатів підприємства впливають різноманітні фактори. Для виявлення впливу факторів на результативний показник використаємо прийоми елімінування (ланцюгових підстановок, абсолютних різниць тощо), що є одним із методів проведення факторного аналізу. Факторний аналіз прибутку – це методика комплексного системного вивчення та виміру впливу факторів на величину результативного показника, а саме прибутку підприємства [56, с. 112].

Вплив окремих чинників на зміну фінансових результатів оцінюють за допомогою факторного аналізу, реалізація якого передбачає виконання таких стадій: постановка мети аналізу, вибір факторних показників; визначення типу залежності; побудова факторної моделі; вибір методу факторного аналізу; формування висновків і рекомендацій [37, с. 86].

Поетапно побудуємо двофакторну модель для факторного аналізу чистого фінансового результату. Спочатку побудуємо детерміновану мультиплікативну модель чистого фінансового результату – прибутку

$$\Pi = Д \times R_{\text{чиста}} \quad (2.1)$$

де Π – чистий фінансовий результат – прибуток, тис. грн.;

$Д$ – чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.;

$R_{\text{чиста}}$ – рівень чистого фінансового результату – прибутку по відношенню до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (чиста рентабельність фінансово–господарської діяльності), у вигляді десяткового дробу;

Визначимо абсолютну зміну чистого фінансового результату – прибутку у звітному періоді та абсолютну зміну чистої рентабельності

$$\Delta\Pi = \Pi_1 - \Pi_0, \quad (2.2)$$

де, $\Delta\Pi$ – абсолютна зміна чистого фінансового результату – прибутку, тис. грн.;

Π_1, Π_0 – відповідно чистий фінансовий результат – прибуток звітного та базового періодів, тис. грн.;

$$\Delta R = R_{\text{чиста}_1} - R_{\text{чиста}_0}, \quad (2.3)$$

де, ΔR – абсолютна зміна чистої рентабельності фінансово-господарської діяльності, тис. грн.;

$R_{\text{чиста}_1}, R_{\text{чиста}_0}$ – чиста рентабельність фінансово–господарської діяльності у поточному та базовому роках, у вигляді десяткового дробу;

$$R_{\text{чиста}} = \frac{\Pi}{Д}, \quad (2.4)$$

Послідовно оцінемо кількісний вплив чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку звітного періоду за методом абсолютних різниць.

$$\begin{aligned}\Delta\Pi_{(Д)} &= \Delta Д \times R_{\text{чиста}0}, \\ \Delta\Pi_{R_{\text{чист}}}&= Д_1 \times \Delta R_{\text{чиста}},\end{aligned}\tag{2.5}$$

де, $\Delta\Pi_{(Д)}$, $\Delta\Pi(R_{\text{чиста}})$ – абсолютна зміна чистого фінансового результату – прибутку внаслідок зміни відповідних чинників: величини чистого доходу від реалізації продукції та чистої рентабельності, тис. грн.;

Оцінимо сукупний вплив чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку підприємства.

$$\Delta\Pi = \Delta\Pi_{Д} + \Delta\Pi_{(R_{\text{чист}})},\tag{2.6}$$

Результати розрахунків за наведеним алгоритмом наведено в додатку 3 табл. 3.1.

Етапи організації аналізу чистого фінансового результату – прибутку за двохфакторною моделлю наведено в табл. 2.7. З отриманих розрахунків робимо висновок, що зміна фінансового результату – зменшення чистого прибутку у 2018 році на 94,42 тис. грн. може бути наслідком зменшення чистої рентабельності фінансово–господарської діяльності на 0,006, яка характеризується показником рівня чистого фінансового результату – прибутку по відношенню до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

У 2019 році чистий прибуток зменшується на 141,29 тис. грн, одночасно зі зменшенням чистої рентабельності на 0,010. Показник чистої рентабельності належить до інтенсивних чинників та його пріоритетний вплив на результат заслуговує на високу оцінку. Другим чинником, що впливає на зміну чистого фінансового результату є чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Один з двох наведених чинників є другорядним. Другорядність чинника визначається його меншим впливом на зміну результативного показника. З метою залучення до аналізу додаткової інформації застосовуються багатofакторні

моделі, а також методичні прийоми декомпозиційного аналізу, який передбачає послідовну деталізацію і розкриття впливу на результат факторних показників.

Таблиця 2.7

Етапи організації аналізу чистого фінансового результату – прибутку за двофакторною моделлю $\Pi = D \times R_{\text{чиста}}$

Етап	Розрахунок			
	Формула	2017	2018	2019
Побудова детермінованої мультиплікативної моделі чистого фінансового результату – прибутку	$\Pi = D \times R_{\text{чиста}}$	279,0= 14333,0*0,019	184,58= 13830,0*0,013	43,3= 12801,7*0,003
Визначення абсолютної зміни чистого фінансового результату – прибутку у звітному періоді	$\Delta\Pi = \Pi_1 - \Pi_0$	-533,3	-94,42	-141,29
Послідовна оцінка кількісного впливу чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку звітного періоду за методом абсолютних різниць	$\Delta\Pi(D) = \Delta D \times R_{\text{чиста}}$	-146,50	-9,79	-13,72
	$\Delta\Pi(R_{\text{чиста}}) = D_1 \times \Delta R_{\text{чиста}}$	-386,80	-84,63	-127,56
Оцінка сукупного впливу чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку підприємства	$\Delta\Pi = \Delta\Pi(D) + \Delta\Pi(R)$	-533,30	-94,42	-141,29

На особливу увагу заслуговує чотирьох факторна мультиплікативна модель аналізу чистого фінансового результату – прибутку підприємства. До побудови даної моделі застосовуються чинники другого ряду, до яких належать: капітал, оборотність активів, мультиплікатор капіталу, чиста рентабельність фінансово-господарської діяльності підприємства [108, с. 26]. Залежність чистого фінансового результату – прибутку від названих чинників характеризується наступною моделлю:

$$\Pi = \bar{K} \times d_A \times M_K \times R_{\text{чист}}, \quad (2.7)$$

де $\bar{K}$ – середньорічні залишки власного капіталу, що обчислюються за середньою хронологічною, виходячи з даних, які містяться у пасиві балансу підприємства;

де d_A – оборотність (дохідність) активів, за якою оцінюється рівень ефективності використання активів підприємства; дохідність активів обчислюється як відношення чистого доходу (Д) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) до середньорічних залишків активів ($\bar{A}$), які визначаються згідно з балансом:

$$d_A = \frac{Д}{\bar{A}}, \quad (2.8)$$

де M_K мультиплікатор власного капіталу, який характеризує здатність власного капіталу створювати активи і являє собою відношення середньорічних залишків активів ($\bar{A}$) до середньорічних залишків власного капіталу ($\bar{K}$) підприємства:

$$M_K = \frac{\bar{A}}{\bar{K}}, \quad (2.9)$$

де $R_{\text{чиста}}$ – чиста рентабельність фінансово–господарської діяльності, яка визначається відношенням чистого фінансового результату – прибутку (П) до чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) :

$$R_{\text{чиста}} = \frac{\Pi}{Д}, \quad (2.10)$$

Зв'язок між чинниками та результативним показником у наведеній моделі є функціональним, отже, факторний аналіз чистого фінансового результату – прибутку на її основі може здійснюватись за допомогою модифікованого методу ланцюгових підстановок. Розрахунок показників наведено у додатку К табл. К.1.

Методика кількісної оцінки впливу чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку підприємства складається з наступних етапів, які подані у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Етапи організації аналізу чистого фінансового результату – прибутку за

$$\Pi = \bar{K} \times d_A \times M_K \times R_{\text{чист}}$$

чотирьохфакторною моделлю

Етапи	Розрахунок		
	Формула	2018	2019
1. Визначення абсолютної зміни чистого фінансового результату – прибутку у звітному періоді	$\Delta\Pi = \Pi_1 - \Pi_0$	-94,42	-141,29
2. Побудова детермінованої мультиплікативної чотирьохфакторної моделі	$\Pi = \bar{K} \times d_A \times M_K \times R_{\text{чист}}$	184,58=5393,65 *1,54*1,67* 0,013	43,3=5375,8* 1,51*1,58* 0,003
3. Перевірка відповідності побудованої моделі результативному показнику, який вона характеризує	$\Pi = \bar{K} \times \frac{D}{A} \times \frac{\bar{A}}{\bar{K}} \times \frac{\Pi}{D}$	184,58	43,30
4. Поетапна оцінка кількісного впливу чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку підприємства	$\Delta\Pi_{(K)} = \Delta\bar{K} \times d_{A_0} \times M_{K_0} \times R_{\text{чист}_{A_0}}$	-8,54	-0,61
	$\Delta\Pi_{(d_A)} = \bar{K} \times \Delta d_{A_1} \times M_{K_0} \times R_{\text{чист}_{A_0}}$	-16,88	-3,66
	$\Delta\Pi_{(M_K)} = \bar{K} \times d_{A_1} \times \Delta M_{K_1} \times R_{\text{чист}_{A_0}}$	15,63	-9,45
	$\Delta\Pi_{(R_{\text{чист}_A})} = \bar{K} \times d_{A_1} \times M_{K_1} \times \Delta R_{\text{чист}_A}$	-84,63	-127,56
5. Оцінка сукупного впливу чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку підприємства у звітному	–	-94,42	-141,29

періоді			
---------	--	--	--

При перевірці відповідності побудованої моделі результативному показнику – чистому прибутку скорочуємо дане рівняння, отримуємо: $\Pi = \Pi$, тобто факторна модель є адекватною і може бути використана для оцінки впливу визначених чинників на зміну чистого фінансового результату – прибутку підприємства у звітному періоді. Результати розрахунку впливу чинників на зміну чистого фінансового результату наведено у табл. Л.1 додатку Л.

Дані у табл. Л.1 свідчать про те, що зменшення значення залишків власного капіталу на 170,25 тис. грн (на 3,06%) у 2018 році призвело до зменшення фінансового результату на 8,54 тис грн. Спад оборотності активів на 0,1 оборотів за рік (6,24%) призвело до зменшення чистого прибутку на 16,88 тис. грн. Збільшення мультиплікатора капіталу, тобто здатності власного капіталу створювати активи на 0,1 (6,16%) призвело до збільшення фінансового результату на 15,63 тис. грн. та стало єдиним позитивним фактором впливу. Зменшення показників чистої рентабельності на 0,006 (на 31,44%) призвело до зменшення чистого прибутку на 84,63 тис грн., що є одним з найсильніших факторів впливу. Для досягнення позитивної динаміки чистого прибутку необхідно покращити цей показник, зокрема прагнути до збільшення чистого доходу. В цілому зменшення чистого фінансового результату на 94,42 тис. грн у 2018 році є негативним явищем, свідчить про не ефективну діяльність підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» та потребує нових ефективних управлінських рішень.

У 2019 році загальний чистий прибуток підприємства знизився на 141,29 тис грн, отже розгляд та розуміння впливу чинників на фінансовий результат є необхідним для внесення змін до діяльності підприємства. Зменшення середніх залишків власного капіталу на 17,85 тис. грн. (0,33%) призвело до зменшення прибутку на 0,61 тис. грн, і хоч динаміка залишається негативною, проте відбулося сповільнення негативної динаміки на 92,84%. Оборотність активів падає на 0,03 оборотів за рік (1,99%), та призводить до зменшення фінансового результату на 3,66 тис. грн., негативна динаміка зберігається, проте результат має

покращення на 78,3% у порівнянні з попереднім роком. Мультиплікатор капіталу зменшується на 0,09 (5,24%) та призводить до зменшення прибутку на 9,45 тис грн., негативна тенденція пояснюється зменшенням обсягу середньорічних залишків активів на 499,55 тис. грн. Чиста рентабельність у 2019 році зменшується на 0,01 та призводить до зменшення чистого прибутку на 127,56 тис. грн., що частково пов'язано зі зменшенням доходів на 1028,3 тис грн у 2019 році. Варто зазначити, що зміна рентабельності має найбільший вплив на результат діяльності підприємства.

При побудові двох та чотирьох факторної моделі ми розглянули вплив на фінансовий результат доходу, рентабельності, власного капіталу та активів підприємства.

Розглянемо також вплив на фінансовий результат наступних факторів – ціна реалізованої продукції, асортимент продукції та кількість її реалізації. Ця залежність має такий вигляд:

$$Д = О \times НП \times Ц, \quad (2.11)$$

де $О$ – обсяг реалізації;

$НП$ – номенклатура видів продукції;

$Ц$ – ціна одиниці продукції.

Факторну модель собівартості реалізованої продукції можна подати в такому вигляді:

$$С = НП \times О \times ЗЗМН, \quad (2.12)$$

де $ЗЗМН$ – змінні витрати на одиницю виробленої продукції.

За допомогою даних Звіту про фінансові результати, виявити вплив всіх перелічених факторів на фінансовий результат підприємства неможливо, тому що нам невідомі такі показники, як питома вага реалізованої та виробленої продукції,

обсяг випуску та реалізації, а також ціна та собівартість одиниці. У той же час, знаючи середній індекс цін, можна визначити вплив змін цін, обсягу реалізованої та випущеної продукції на розмір чистого прибутку.

За даними державної статистики [61] у січні-грудні 2017 р. проти 2016 р. Індекс споживчих цін становив 114,4%, у січні-грудні 2018 році проти 2017 110,9%, а у 2019 році 107,9%, тобто простежується динаміка спаду.

Визначимо вплив факторів на зміну доходу від реалізації. Дохід від реалізації у 2018 р. був на 503,00 тис. грн. меншим, ніж у 2017, а у 2019 знизився на 1028,30 тис грн. Ці зміни є наслідком впливу двох факторів: ціни реалізації та обсягу реалізованої продукції. Розрахуємо величину впливу кожного. Розрахунки наведені у табл. М.1 додатку М.

Таким чином робимо висновок, що спад цін сприяв збільшенню виручки від реалізації на 1359,31 тис. грн у 2018 році та на 937,29 тис грн. у 2019 році. У 2018 році прослідковується зменшення обсягу випуску, що призводить до зменшення чистого доходу на 1862,31 тис грн. У 2019 році обсяг доходу також знижується, та слугує причиною спаду прибутку на 1965,59 тис. грн.. Отримаємо підтвердження, що зміна обсягу продажу має негативний вплив на фінансовий результат у 2018 та 2019 роках. Прослідкуємо вплив факторів на зміну собівартості реалізованої продукції, розраховані дані дивись табл. Н.2, додаток Н.

За рахунок зміни ціни собівартість виросла на 868,76 тис. грн у 2018 році, та на 383,98 тис грн у 2019. За рахунок зміни обсягу випуску собівартість зменшилась на 557,06 тис. грн. у 2018 році, та спала на 3978,48 у 2019 р. Маємо підтвердження, що у 2019 році було вироблено менший обсяг товару та послуг, що призвело до зниження прибутку та собівартості у звітному періоді та негативно вплинули на фінансовий результат підприємства. Ціна реалізації впливає на чистий прибуток у складі двох факторів – собівартості та доходу від реалізації. При цьому вплив у складі собівартості зменшує прибуток, а у складі доходу від реалізації – збільшує. З огляду на це загальний вплив ціни реалізації збільшив чистий прибуток на 490,55 тис грн. у 2018 році, та на 553,31 тис грн. у 2019 році.

Визначмо вплив на прибуток інших операційних витрат та інших витрат – у 2018 році зменшення витрат на 13,52% призвело до збільшення прибутку на 746,2 тис. грн а у 2019 році відбулося збільшення витрат на 60,31% і у наслідку прибуток зменшився на 2878,00 тис грн. Обчислимо вплив величини інших доходів на зміну чистого прибутку – за рахунок зменшення суми інших операційних доходів у 2018 році чистий прибуток зменшився на 46,7 тис. грн, та за рахунок збільшення інших доходів у 2019 році чистий прибуток збільшився на 139,5 тис. грн. Зменшення величини податку на прибуток сприяло збільшенню прибутку на суму 20,78 тис. грн. у 2018 році, та 31,01 тис. грн. у 2019 році. Отримані дані узагальнено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Факторний аналіз впливу чинників на зміну фінансового результату

Показник	Розрахунок		
	Формула	2017 р.	2018 р.
Чистий фінансовий результат – прибуток, тис. грн.	Π	184,58	43,30
Визначення абсолютної зміни фінансового результату у звітному періоді	$\Delta\Pi = \Pi_1 - \Pi_0,$	-94,42	-141,29
Визначення абсолютної зміни цін у звітному періоді	$\Delta\Pi_{\text{Ц}} = \Delta D_{\text{Ц}} - \Delta C_{\text{Ц}},$	490,55	553,31
Визначення абсолютної зміни обсягу реалізації та випуску у звітному періоді	$\Delta\Pi_0 = \Delta D_0 - \Delta C_0,$	-1305,25	2012,89
Визначення абсолютної зміни операційних витрат та інших витрат у звітному періоді	$\Delta\Pi_{\text{В}} = B_1 - B_0,$	746,20	-2878,00
Визначення абсолютної зміни іншого доходу у звітному періоді	$\Delta\Pi_{\text{Д}} = D_{\text{Д}1} - D_{\text{Д}0},$	-46,70	139,50
Визначення абсолютної зміни податку на прибуток у звітному періоді	$\Delta\Pi_{\text{Пп}} = \Pi_{\text{Пп}1} - \Pi_{\text{Пп}0},$	20,78	31,01
Перевірка відповідності побудованої моделі результативному показнику, який вона характеризує	$\Delta\Pi = \Delta\Pi_{\text{Ц}} + \Delta\Pi_0 + \Delta\Pi_{\text{В}} + \Delta\Pi_{\text{Д}} + \Delta\Pi_{\text{Пп}},$	-94,42	-141,29

Отже, аналіз фінансових результатів підприємства покликаний визначити повноту та якість отримання підсумків господарювання, дати оцінку динаміки абсолютних та відносних показників, з'ясувати спрямованість, ступінь впливу факторів на зміну прибутку та рентабельності, визначити можливі резерви його зростання.

Якість прибутку від основної діяльності можемо вважати прийнятним, адже її коливання доходу та собівартість змінюється в залежності від обсягів продажу. Найбільший негативний вплив на прибуток завдало збільшення інших операційних витрат. Коливання індексу цін має незначний вплив на кінцевий результат.

Отже, ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» зазнало значне зниження прибутку у 2019 році, за рахунок збільшення інших операційних витрат. В цілому підприємство залишається фінансово стійким, проте не використовує власний потенціал повністю. Можемо рекомендувати збільшення прибутку за рахунок: залучення кредитних коштів та їх використання для поліпшення виробничого процесу, нарощення обсягів реалізації товарів; здійснення заходів щодо підвищення продуктивності праці своїх працівників (розробка нових технологій, підвищення кваліфікації менеджерів з продажу); оновити сайт в мережі інтернет для підвищення продажів; кваліфікованого здійснення цінової політики; грамотної побудови ділових відносин з постачальниками та покупцями; покращення системи маркетингу на підприємстві; удосконалення швидкості виготовлення продукції; зменшення витрат на збут; постійне проведення наукових досліджень аналізу ринку, поведінки споживачів і конкурентів.

Висновки до другого розділу

Ознайомившись з діючою системою обліку та після ретельного аналізу фінансових результатів підприємства за останні три роки дійшли наступних висновків:

На підприємстві діє затверджена облікова політика. Детально проаналізовано документообіг підприємства як елемент облікової політики, на підставі якого формується фінансова звітність. Під час виконання поставлених завдань було розглянуто типові форми первинних документів, на підставі яких відображаються доходи підприємства. На підприємстві не діє розроблений графік документообороту, тому для упорядкованості руху первинних документів його було розроблено. Також у обліковій політиці відсутня інформація про розподілення отриманого прибутку(збитків), тому було запропоновано включити до внутрішньої нормативної бази відомість з розподілу прибутку. На основі первинних документів підприємство складає річну спрощену фінансову звітність, так як є суб'єктом малого підприємства.

Для автоматизації облікових процесів та формування фінансової звітності підприємство активно використовує програмне забезпечення, а саме «1С: Підприємство 7.7», «М.Е.Дос», «Інтеграційна стиковка 1С 7.7 з Медок». Дані програми полегшують процес бухгалтерського обліку та документообігу. Для обліку витрат підприємство використовує рахунки 8 та 9 класів. Проаналізовано основні субрахунки, котрі використовує підприємство для нарахування доходів та витрат, формування фінансових результатів.

На основі фінансової звітності за 2017-2019 роки проведено фінансово-економічний аналіз стану підприємства. Проаналізовано структуру доходів, витрат та прибутку підприємства. Основний дохід підприємство отримує від операційної діяльності, а саме від реалізації товарів, робіт послуг. Підприємство є прибутковим. На підставі аналізу формування чистого прибутку було зроблено висновок, що за останні три роки відбулося незначне зниження чистого доходу та значний ріст інших операційних витрат, що призвело до зниження чистого прибутку на 76,54% у 2019 році. Спираючись на проведений коефіцієнтний аналіз фінансового стану підприємства дійшли висновку, що в цілому підприємство

залишається фінансово стійким у довгостроковій та середньостроковій перспективі, проте не використовує увесь свій потенціал. Підприємство має резерв для підвищення ефективності, тому для досягнення позитивної динаміки фінансового результату необхідно залучити додаткові кошти шляхом реінвестування нерозподіленого прибутку та збільшенням вартості власного капіталу чи залученням довгострокових кредитних коштів на розвиток виробничо-збутової діяльності. Розраховано оптимальний розмір необхідної інвестиції у сумі 150,68 тис. грн.. Також можна стверджувати, що рентабельність підприємства значно знизилась та наразі підприємство є низькорентабельним. Для визначення причин зниження рентабельності та загального зниження чистого прибутку було проведено факторний аналіз чистого фінансового результату та побудовано адекватні двофакторну та чотирьохфакторну мультиплікативні моделі аналізу чистого фінансового результату – прибутку підприємства. У процесі розрахунків було використано декомпозиційний аналіз.

Було розглянуто вплив на прибуток таких факторів, як середньорічна вартість залишків власного капіталу, оборотність (дохідність) активів, мультиплікатор власного капіталу та рентабельність фінансово-господарської діяльності. Найбільшого негативного впливу завдав фактор зниження рентабельності. Також було розглянуто вплив зміни цінового фактору та обсягу реалізованої та випущеної продукції на розмір чистого прибутку. У 2019 році відбулося зниження обсягу продажу, що мало негативний вплив на фінансовий результат. Значного негативного впливу завдало збільшення інших операційних витрат. На основі розрахунків якість прибутку від основної діяльності вважаємо прийнятною, адже коливання доходу та собівартості змінюються в залежності від обсягів продажу.

У подальших дослідженнях з метою підвищення прибутковості підприємства необхідно розробити удосконалення для облікової політики та систему прогнозування фінансових результатів підприємства у вигляді системи бюджетів діяльності та економіко-математичної моделі.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

3.1. Напрямки вдосконалення облікової політики ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД»

Нормативно-правова України база дає наступне визначення обліковій політиці – це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [72]. Також під обліковою політикою розуміють конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практики, які застосовуються суб'єктами господарювання при складанні та поданні фінансових звітів[50]. Отже, облікова політика є важливим інструментом формування фінансової звітності та обов'язковим елементом фінансового обліку.

Принципи та методи організації бухгалтерського обліку на рівні підприємства закріплюються у Наказі про облікову політику, що не має передбаченої законодавством типової форми та складається підприємством у довільній формі. Цей внутрішньогосподарський нормативно-правовий акт є основним у сфері методики та організації бухгалтерського обліку.

ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» має затверджену облікову політику. Для підвищення ефективності господарської діяльності необхідно детально дослідити діючу облікову політику та ввести зміни до її структури задля вдосконалення організації обліку підприємства.

Удосконалення облікової політики мають бути розроблені відповідно до чинних методичних рекомендації щодо облікової політики підприємства затверджених Наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 року № 635, Закону України про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку [74].

Розглянемо два напрямки удосконалення облікової політики – аналіз та контроль. Одночасне використання цих напрямків дозволить виявити наявні недоліки та своєчасно внести зміни до діючої облікової політики.

Метою аналізу існуючої облікової політики є визначення відповідності облікової політики затвердженим методичним рекомендаціям. Після знаходження невідповідностей чи можливостей для покращення – необхідно внести зміни до документації та через деякий проміжок часу провести контроль чи відповідає нововведена діюча система обліку новоствореному Наказу «Про облікову політику». Рекомендуємо підприємству ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» здійснювати перевірку актуальності облікової політики щорічно.

Запропоновані напрямки нададуть можливість дотримуватись єдиної методології обліку на підприємстві, надавати чітку та достовірну інформацію про фінансовий стан та результати діяльності підприємства у фінансових звітах, підвищать ефективність системи документообігу. Також цей підхід дозволить підтримувати відповідність прийнятої облікової політики вимогам чинного законодавства та НП(С)БО [25, с. 36]. Потрібно відмітити, що відповідно до розділу III Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємство може змінити облікову політику у тому випадку, якщо її зміна забезпечить більш достовірне відображення подій (господарських операцій) у бухгалтерському обліку і фінансовій звітності [74].

У випадку контролю у форматі аудиту наявність сформованої і належним чином оформленої облікової політики є важливою умовою проведення якісного аналізу з боку перевіряючих, оскільки в протилежному випадку забезпечити підтвердження достовірності фінансових звітів є неможливим, через невпевненість та неоднозначність у способах, процедурах та прийомах, які використовувалися під час складання звітності [30, с. 187].

Проаналізуємо діючу облікову політику. На фінансовий результат прямий вплив мають методи нарахування амортизації, методи оцінки вибуття запасів, методи формування резерву сумнівних боргів, методи створення забезпечення майбутніх витрат і платежів тощо. Отже, можемо стверджувати, що розмір

прибутку (збитку), який відображається у фінансовій звітності підприємства, носить певною мірою суб'єктивний характер, так як залежить від вибору тих чи інших облікових процедур та методів обліку.

Методи амортизації основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, нематеріальних активів, у разі якщо вони обліковуються за первісною вартістю, обираються підприємством самостійно з урахуванням очікуваного способу отримання економічних вигод від його використання [77]. На підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» амортизація основних засобів та нематеріальних активів ведеться прямолінійним способом, при цьому на балансі підприємства знаходяться інші необоротні активи.

Пропонуємо, по-перше, затвердити терміни корисного використання за об'єктами основних засобів, та, по-друге, переглянути підхід до амортизації основних засобів, що безпосередньо залучені у виробництво. Пропонуємо виділити виробниче обладнання та для розрахунку їх амортизації використовувати кумулятивний метод. Для прикладу наведено розрахунок амортизації токарно-фрезерного верстату CN-DX 50 – 1500 (табл. 3.1) з терміном корисного використання 15 років.

Термін експлуатації довжиною в 15 років сприяє зниженню собівартості виготовлених робіт, а отже і виробленої продукції. Візьмемо до уваги, що через певний проміжок часу з'являться додаткові ремонтно-експлуатаційні витрати, котрі будуть збільшувати собівартість та зменшувати фінансовий результат. Завдяки впровадженню кумулятивного методу більша частина вартості основного засобу амортизується у перші роки використання. В період, коли обладнання потребуватиме ремонту, підприємство отримає можливість збільшити суми витрат на ремонтні роботи без відповідного росту витрат виробництва, та зокрема собівартості, адже сума амортизаційних відрахувань зменшиться.

Інші запропоновані нововведення до облікової політики стосовно обліку основних засобів надано у запропонованому Наказі про облікову політику додаток П.

Таблиця 3.1

**Приклад розрахунку амортизації токарно-фрезерного верстату
CN-DX 50 – 1500 за кумулятивним методом амортизації**

Розрахунок	Сума амортизації, грн.		Усього сума нарахованого зносу, грн.	Залишкова вартість об'єкта основних засобів, грн.
	Річна	Місячна		
190200,00*15/120	23775,00	1981,25	23775,00	166425,00
190200,00*14/120	22190,00	1849,17	45965,00	144235,00
190200,00*13/120	20605,00	1717,08	66570,00	123630,00
190200,00*12/120	19020,00	1585,00	85590,00	104610,00
190200,00*11/120	17435,00	1452,92	103025,00	87175,00
190200,00*10/120	15850,00	1320,83	118875,00	71325,00
190200,00*9/120	14265,00	1188,75	133140,00	57060,00
190200,00*8/120	12680,00	1056,67	145820,00	44380,00
190200,00*7/120	11095,00	924,58	156915,00	33285,00
190200,00*6/120	9510,00	792,50	166425,00	23775,00
190200,00*5/120	7925,00	660,42	174350,00	15850,00
190200,00*4/120	6340,00	528,33	180690,00	9510,00
190200,00*3/120	4755,00	396,25	185445,00	4755,00
190200,00*2/120	3170,00	264,17	188615,00	1585,00
190200,00*1/120	1585,00	132,08	190200,00	0,00

Вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів було встановлено підприємством самостійно[77]. Наразі підприємство відносить до малоцінних необоротних активів зі строком корисного використання більше одного року та вартістю до 6000 грн, незважаючи на інфляційні процеси не рекомендуємо змінювати розмір граничної вартості задля зведення до мінімуму кількість податково-прибуткових коригувань.

Пропонуємо залишити прямолінійний метод амортизації нематеріальних активів та додатково встановити термін використання нематеріальних активів за групами. Ліквідаційну вартість нематеріальних активів затвердити у розмірі 0 грн.

Враховуючи позитивний та негативний вплив на фінансовий результат переоцінки основних засобів та нематеріальних активів рекомендуємо не здійснювати переоцінку основних засобів та нематеріальних активів за справедливою вартістю на дату балансу. Так як підприємство не може здійснити переоцінку самостійно відповідно до ст. 7 Закону від 12.07.01 р. № 2658-III «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» то переоцінка потребуватиме додаткових витрат коштів та часу, та буде економічно недоцільною [82].

Значною частиною активів підприємства є запаси, що призначені для здійснення основної діяльності. На законодавчому рівні затверджено декілька методів визначення вартості запасів, при використанні яких підприємство може отримати різні результати щодо собівартості використаних запасів та їх залишку на кінець звітного періоду. Підприємство ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» вважає одиницею бухгалтерського обліку запасів їх однорідну групу (вид) та у обліковій політиці затвердило оцінювання запасів при вибутті за методом ідентифікованої собівартості. Перевагою цього методу є його висока точність та дозволяє достовірно оцінити запаси при їх вибутті. Для підприємства, котре виготовляє продукцію під замовлення цей метод є оптимальним.

Для підвищення точності відображення фінансового результату пропонуємо додати до облікової політики наступні уточнення стосовно обліку запасів: в бухгалтерському обліку запаси відображати за первісною вартістю; первісну вартість запасів, придбаних за плату, визначати по собівартості, організувати аналітичний облік руху готової продукції за підрозділами; наднормативні втрати та нестачі, відсотки за користування кредитами, витрати по збуту і інші витрати, не пов'язані з придбанням запасів, в первісну вартість запасів не включати, а відображати в витратах періоду; в бухгалтерському обліку запаси відображати за первісною вартістю реалізації; знос малоцінних і швидкозношуваних предметів нараховувати в розмірі 100% при передачі в експлуатацію.

Підприємство прийняло рішення не створювати резерв сумнівних боргів. Зауважуючи значні коливання дебіторської заборгованості за останні 3 роки

доцільним буде переглянути позицію та затвердити створення резерву сумнівних боргів із застосуванням методу абсолютної суми сумнівної заборгованості. Аналізуючи платоспроможність сумнівних дебіторів та визначаючи суму сумнівної заборгованості підприємство запобігає кризи неплатоспроможності. За необхідності потрібно розраховувати коефіцієнт сумнівності шляхом визначення питомої ваги безнадійних боргів у чистому доході. Нарахування суми резерву сумнівних боргів відображається за Дт субрахунку 944 «Сумнівні та безнадійні борги» у кореспонденції з Кт рахунку 38 «Резерв сумнівних боргів» Погашення дебіторської заборгованості має позитивний вплив на формування чистого прибутку. Приклад розрахунку суми резерву сумнівних боргів наведено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок резерву сумнівних боргів станом на 31.12.2019 року за методом абсолютної суми суми сумнівної заборгованості

Дебітор	Сума заборгованості, грн.	Дата виникнення заборгованості	Класифікація заборгованості для управлінських цілей та для розрахунку резерву
ТОВ «МОТОРДЕТАЛЬ КОНОТОП»	3400,00	29.06.2019 р.	Сумнівна
ТОВ «ПЕТРОМАК»	18500,00	22.06.2019 р.	Сумнівна
ПАТ «НІКОПОЛЬСКИЙ ЗАВОД ТЕХНОЛОГІЧНОГО ОСНАЩЕННЯ»	52700,00	15.05.2019 р.	Сумнівна
ТОВ «ІНТЕРАГРО»	56400,00	01.04.2020 р.	Сумнівна
ІНШІ	167200,00	Липень, вересень, жовтень, листопад 2019 року	Поточна дебіторська заборгованість
РАЗОМ	298200,00	Загальна сума дебіторської заборгованості	
У тому числі сума резерву сумнівних боргів, грн.	131000,00	Сума резерву сумнівних боргів: 3400,00+18500,00+52700,00+56400,00=131000,00	

Наступним елементом облікової політики є формування фінансових результатів, тому для вдосконалення обліково–аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» рекомендуємо прийняти міри по вдосконаленню процесу формування інформації про фінансові результати в системі обліку.

З метою додаткового аналізу доречним буде деталізувати існуючі субрахунки бухгалтерського обліку. Так, запропоновано вести аналітичний облік доходів і фінансових результатів наступним чином. Аналізуючи продажі за групами товару, керівник розуміє, яка продукція має найбільший попит та потребує більшого маркетингового бюджету, а який необхідно вилучити з виробництва за фактом відсутності попиту:

- 1) 701.1.1 – дохід від реалізації системи ЧПУ WL4T станків токарної групи;
- 2) 701.1.2 – дохід від реалізації системи ЧПУ WL4M станків фрезерної групи;
- 3) 701.2.1 – дохід від реалізації системи вводу даних Flash Drive;
- 4) 701.2.2 – дохід від реалізації системи вводу даних Net Drive;
- 5) 702.1.1 – дохід від реалізації інтегрованих систем ADEM CAD;
- 6) 702.1.2 – дохід від реалізації інтегрованих систем ADEM CAM.

Аналізуючи дохід в розрізі ринків збуту продукції, а саме в межах країни, зокрема Харківської, Київської, Дніпропетровської та інших, отримаємо інформацію, який з регіонів найбільш та найменш платоспроможний, та можливість спрогнозувати майбутні обсяги продажів, зробити стратегію розвитку підприємства в майбутньому. Отже, можна деталізувати рахунки також відповідно до географічного положення покупців, що наведено у табл. 3.3.

Витрати є важливим фактором, що впливає на формування фінансового результату. ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» веде облік витрат на рахунках 8 класу «Витрати за елементами» та 9 класу «Витрати діяльності». Наразі в обліковій політиці не деталізується метод обліку витрат і калькулювання собівартості. Враховуючи особливості підприємства, а саме виготовлення продукції за замовленням, пропонуємо включити до облікової наступне: застосовувати

нормативний метод обліку витрат; оцінку готової продукції здійснювати за плановою собівартістю з наступним врахуванням відхилень; при нормальних потужностях базою розподілу постійних загальновиробничих витрат вважати години праці.. Нормування виробничих витрат на замовлення, що приймаються до виконання, дасть змогу налагодити ефективне ціноутворення підприємства. Порівняння фактично понесених витрат із запланованими показниками через розрахунок відхилень дасть менеджменту підприємства вичерпну інформацію щодо перевитрат або економії матеріальних, трудових, фінансових ресурсів, витрачених на виробництво конкретної замовленої покупцем продукції. З огляду на ці дані будуть прийняті своєчасні коригуючі керівні рішення для виправлення ситуації та зменшення витрат.

Таблиця 3.3

Аналітичні рахунки до субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» та 702 «Дохід від реалізації товарів»

Номер рахунку	Назва з врахування виду товару	Назва з врахуванням ринку збуту
701.1.1	дохід від реалізації системи	в межах Харківської області
701.1.2	ЧПУ	в межах Київської області
701.2.1	дохід від реалізації системи	в межах Харківської області
701.2.2	вводу даних	в межах Київської області
702.1.1	дохід від реалізації	в межах Харківської області
702.1.2	інтегрованих систем ADEM	в межах Київської області

Також доцільним буде затвердити у обліковій політиці обов'язковість ведення аналітичного обліку витрат, що формують собівартість продукції: за видами продукції, відповідно до географічного положення покупців, тощо. Приклад аналітичних рахунків наведено у табл. 3.4. Надані рекомендації будуть більш повно розкривати данні про витрат, що в свою чергу сприятиме

поліпшенню інформаційного забезпечення процесу управління цими доходами та витратами і буде підвищувати їх ефективність.

Таблиця 3.4

Аналітичні рахунки до субрахунку 901 «Собівартість реалізації готової продукції» та 902 «Собівартість реалізації товарів»

Номер рахунку	Назва з врахування виду продукції, товару	Назва з врахуванням ринку збуту
901.1.1	собівартість реалізації системи ЧПУ	в межах Харківської області
901.1.2		в межах Київської області
901.2.1	собівартість реалізації системи вводу даних	в межах Харківської області
901.2.2		в межах Київської області
902.1.1	собівартість реалізації інтегрованих систем ADEM.	в межах Харківської області
902.2.2		в межах Київської області

Відсутність методів аналітичної оцінки фінансових результатів діяльності з врахуванням інноваційних змін на ринку продукції стримує позитивні тенденції у розширенні асортименту та досягненні бажаного рівня прибутковості господарювання. Деталізація субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» за субрахунками першого, другого та третього порядку надасть можливість визначити найбільш прибуткові види продукції і вилучити з виробництва (або скоротити обсяг) малорентабельні. Запропоновані рахунки наведені у табл. 3.5.

Аналітичний облік на таких рахунках рекомендуємо вести наростаючим підсумком з початку звітної року, а по його завершенні всі рахунки закривати. Використання перехідних рахунків дозволить визначити фінансовий результат протягом року в основному за даними управлінського обліку без закриття всіх рахунків фінансової бухгалтерії. Таким чином будуть створені умови для ефективного бізнес-планування.

**Запропонований робочий план рахунків для визначення фінансових
результатів від основної діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС
ЛТД»**

Синтетичний рахунок	Субрахунок	Аналітичний рахунок першого порядку за групою товару	Аналітичний рахунок другого порядку за регіоном збуту	Аналітичний рахунок третього порядку за асортиментними групами продукції
79 «Фінансові результати»	791 «Результат операційної діяльності»	791.1 «Фінансовий результат від реалізації систем ЧПУ»	791.1.1 «Фінансовий результат від реалізації систем ЧПУ у Харківській області»	791.1.X.01 – WL4T; 791.1.X.02 – WL4M; 791.1.X.03 – WL3i
			791.1.2 «Фінансовий результат від реалізації систем ЧПУ у Київській області»	
		791.2 «Фінансовий результат від реалізації і систем вводу даних»	791.2.1 «Фінансовий результат від реалізації систем вводу даних у Харківській області»	791.2.X.01 – Flash Drive 791.2.X.02 –Net Drive 791.2.X.03 – Net Drive MAX
			791.2.2 «Фінансовий результат від реалізації систем вводу даних у Київській області»	
		791.3 «Фінансовий результат від реалізації інтегрованих систем ADEM»	791.3.1 «Фінансовий результат від реалізації інтегрованих систем ADEM у Харківській області»	791.3.X.01 – CAD 791.3.X.02 – CAM 791.3.X.03 – CAPP
			791.3.2 «Фінансовий результат від реалізації інтегрованих систем ADEM у Київській області»	

Підприємство не вказало у обліковій політиці періодичність проведення інвентаризації. Об'єкти і періодичність проведення інвентаризації ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» повинні визначатися керівником підприємства. Пропонуємо додати до облікової політики обов'язкову інвентаризацію необоротних активів, зокрема основних засобів та нематеріальних активів з періодичністю проведення 1 раз на рік. Також проводити інвентаризацію запасів, незавершеного виробництва та готової продукції поквартально. Готівку, грошові кошти та їх еквіваленти, бланки документів суворої звітності, а також дебіторську і кредиторську заборгованість інвентаризувати щорічно перед складанням фінансової звітності.

Також доречним буде затвердження у обліковій політиці обов'язкового бюджетування, зокрема складання бюджетного звіту про прибуток (збиток) підприємства на рік та щоквартально.

Для покращення сприйняття інформації пропонуємо розділити облікову політику за розділами: Загальні положення про підприємство; Методологія обліку; Організаційно-технічні аспекти організації обліку. Приклад розробленого Наказу про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику підприємства наведено у додатку П.

Також пропонуємо доповнювати Наказ внутрішніми правилами, положеннями, інструкціями, зразками типових документів, графіками документообороту, рішеннями власників тощо, котрі будуть розроблені керівництвом підприємства та закріплені у додатках до Наказу.

Отже, наказ про облікову політику є важливим внутрішнім нормативно-правовим документом підприємства, мета якого полягає у створенні інформаційної системи, котра забезпечить одержання достовірної інформації про майновий та фінансовий стан підприємства і результати його діяльності. Для отримання достовірної інформації щодо результатів фінансової діяльності підприємства, зокрема отримання прибутку(збитку) важливим є утвердження облікової політики з урахуванням його індивідуальних особливостей. На підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є затверджена облікова політика,

проте після детального аналізу її елементів було запропоновано зміни та доповнення для її покращення. У разі утвердження нової облікової політики з урахуванням запропонованих змін очікується підвищення якості інформаційного забезпечення користувачів інформації та покращення обліку фінансових результатів підприємства. Для постійного підвищення актуальності облікової політики рекомендуємо використовувати такі напрямки удосконалення облікової політики як аналіз та контроль.

3.2. Загальні підходи щодо прогнозування фінансових результатів діяльності підприємства

Розвиток технологічного прогресу, ріст конкуренції, вплив турбулентності та нестабільність економічного становища України вносять свої корективи до діяльності підприємств та вимагають швидкого реагування з боку керівництва на вплив негативних факторів. Для вчасного розпізнавання проблем та їх ефективного вирішення необхідний постійний моніторинг та аналіз фінансового становища компанії. Планування та прогноз діяльності також мають важливу роль у забезпеченні сталого розвитку та росту прибутку підприємства. Адже для більш чіткого розуміння впливу будь-якого фактору на результат діяльності доречним буде співставити отриманий результат з запланованим. Таким чином з'являється можливість відстеження та усунення неврахованих факторів при прогнозуванні і у наслідку прийняття більш зважених рішень, котрі матимуть позитивний вплив на формування прибутку. Отже, планування та прогноз фінансових результатів діяльності підприємства є необхідною умовою для побудови якісної моделі управління прибутковістю компанії.

Суть прогнозування полягає у розробці альтернативних фінансових показників та параметрів, використання яких відповідно до тенденцій зміни ситуації на ринку дає змогу визначити один із варіантів розвитку фінансового

стану підприємства [18, с. 211]. Для створення фінансового прогнозу узагальнюється та аналізується інформація, що була отримана у попередній період, на її основі відбувається подальше моделювання з урахуванням усіх можливих напрямків розвитку ситуації та фінансових показників.

Наразі на підприємстві ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» немає затвердженого внутрішніми нормативними документами обов'язку складання фінансового прогнозу на майбутні періоди. Беручи до уваги значне зниження прибутку підприємства за останні 3 роки вважаємо доречним запровадити практику розрахунку прогнозу результатів фінансової діяльності та закріпити у внутрішніх нормативних документах наказом.

Прогнозування фінансового стану надасть можливість [103]:

1) виявити фінансові проблеми, які можуть виникнути у підприємства в перспективі;

2) оцінити фінансовий стан підприємства в майбутньому під впливом різноманітних факторів;

3) визначити можливі перспективні джерела фінансування діяльності підприємства в плані його розширення, подальшого виживання, боротьби з неплатоспроможністю тощо;

4) визначити найбільш прийнятну структуру капіталу підприємства.

Прогнозування фінансової діяльності підприємства є складним етапом фінансового планування. Для ефективного планування діяльності підприємству ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» пропонуємо запровадити складання прогнозів за наступними проміжками часу: оперативний – прогноз, що буде розроблений на 1 квартал; короткостроковий – прогноз на наступний рік; середньостроковий – загальний прогноз на 3-5 років. В умовах нестабільного економічного становища складання довгострокових прогнозів більш ніж на п'ять років не є необхідним, адже передбачити усі мінливі зовнішні фактори неможливо.

Тим не менш у короткостроковій перспективі необхідно брати до уваги у розрахунках появу факторів, які неможливо передбачити та котрі матимуть негативний вплив на динаміку прибутку. З цього випливає необхідність у

складанні прогнозу за трьома наступними варіантами: песимістичний; оптимістичний та стриманий (середній). Таким чином підприємство матиме план дій при настанні максимально несприятливих умов. Навіть при сприятливому варіанті прогнозу підприємству варто створювати резерв та план виходу з кризового становища.

Алгоритм здійснення прогнозування містить декілька етапів [36, с. 173]:

- 1) визначення мети та постановка завдання;
- 2) структурування інформаційного поля, виявлення факторів та вивчення можливостей отримання результату;
- 3) виявлення слабких та сильних сторін для вибору та встановлення класу моделей щодо опису об'єкта прогнозу;
- 4) зосередження уваги на виборі необхідних методів та алгоритму прогнозування та оцінки точності прогнозу;
- 5) складання та опис моделі для оцінки якісних характеристик моделі,
- 6) здійснення безпосередньо самого прогнозу.

Планування фінансових показників здійснюється за допомогою наступних методів: балансовий; нормативний; розрахунково-аналітичний; оптимізації планових розрахунків; економіко-математичного моделювання; експертних оцінок; коефіцієнтів; бюджетний.

Бюджетний метод допомагає реалізувати поточне та оперативне фінансове планування, забезпечити їх взаємозв'язок та підпорядкованість до фінансової стратегії підприємства. Процес бюджетування включає в себе планування облік та контроль у рамках прийнятої фінансової стратегії..

Результатом бюджетування є бюджет – кількісний план у грошовому вимірі, що підготовлено та прийнято до визначеного періоду часу, який здебільшого визначає планове значення доходу, якого має бути досягнуто, та витрати, які мають бути понесені протягом цього проміжку часу і капітал, який необхідно залучити задля досягнення поставленої мети [44, с. 141].

Розробка системи бюджетів на виробничому підприємстві є важливими факторами у структурі управління фінансами, котрі допомагають координувати

прийняття управлінських рішень. Також надходження та використання коштів потребує жорсткого поточного контролю, що стає можливим при використанні системи бюджетів та побудови на її основі ефективної фінансової стратегії.

Для виробничого підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» пропонуємо розробити та утвердити систему бюджетів. Надати обов'язки створення бюджетів головному бухгалтеру, а контроль за виконанням бюджетного плану директору підприємства. Бюджетним періодом затвердити рік та квартал.

Враховуючи не великий штат малого підприємства (24 працівники) в організації процесу бюджетування буде доречним обрати підхід складання бюджетів «згори – донизу» (Top – Down). Керівництво підприємства та відповідальна особа з необхідними навичками, а саме директор та головний бухгалтер, формуватимуть бюджети з урахуванням стратегічних цілей компанії. Залучення працівників підрозділів і відділів нижчого рівня до складання бюджету повинен бути мінімальним та обмежуватися наданням пропозицій у текстовій довільній формі. Можемо стверджувати, що даний підхід є оптимальним беручи до уваги централізованість підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» та незначну відстань між операційними підрозділами і керівництвом. Підхід «згори – донизу» дозволить уникнути проблем, пов'язаних з погодженням окремих бюджетів підрозділів та знизить витрати часу на формування зведеного бюджету. Від якісного розрахунку бюджетів залежить точність прогнозування та у подальшому позитивна динаміка фінансового результату діяльності підприємства, отже важливо делегувати процес бюджетування особі з необхідною освітою, зокрема головному бухгалтеру, та відмовитися від залучення до процесу розрахунку бюджетів інженерів, програмістів та інших працівників виробничого підрозділу ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД».

Для прогнозування результату фінансової діяльності підприємство має сформулювати бюджетний звіт про прибуток – проформу фінансової звітності складену до початку звітного періоду, яка відображає фінансовий результат діяльності, що передбачається [19, с. 316].

Основою для складання бюджетного звіту про прибуток виступають бюджети: продажів, собівартості реалізованої продукції, адміністративних витрат та інших загальногосподарських витрат. У табл. 3.6. наведено запропонований розрахунок бюджетного звіту про прибуток на 2020 рік.

Таблиця 3.6

**Бюджетний звіт про прибуток(збиток) підприємства
ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД на 2020 рік**

Показник	Сценарій розвитку подій		
	Оптимістичний	Стриманий	Песимістичний
Дохід від продажів, тис. грн.	14081,9	12801,7	12545,7
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	5664,1	5244,5	5139,6
Валовий прибуток, тис. грн.	8417,8	7557,2	7406,1
Операційні витрати:			
Адміністративні витрати, тис. грн.	7805,9	7096,3	7096,3
Інші витрати операційної діяльності, тис. грн.	428,5	408,1	408,1
Прибуток від основної діяльності (операційний прибуток), тис. грн.	183,4	52,8	-98,3
Податок на прибуток, тис. грн.	33,0	9,5	0,0
Чистий прибуток, тис. грн.	150,4	43,3	-98,3
Дивіденди, тис. грн.	0,0	0,0	0,0
Нерозподілений прибуток, тис. грн.	150,4	43,3	-98,3

Розрахуємо три можливі сценарії розвитку подій у 2020 році – оптимістичний, стриманий та песимістичний. Зробимо наступні припущення:

У стриманому сценарії підприємство реалізує приблизно таку ж кількість товару, як і у 2019 році, понесе такі ж витрати та отримає рівнозначний результат.

В оптимістичному сценарії підприємство покращить маркетингову стратегію та збільшить обсяг продажів на 10%. При цьому за рахунок введення в обіг нової техніки виробництва собівартість реалізованої продукції при збільшенні масштабів виробництва зросте лише на 8%. Збільшення маркетингового бюджету слугуватиме причиною зростання адміністративних витрат на 10% та інші витрати операційної діяльності на 5%.

У песимістичному сценарії допустимо спад продажів на 2%. Одночасно зменшиться обсяг змінних витрат, проте постійні витрати залишаться на рівні попереднього року. У песимістичному сценарії розвитку інноваційна техніка виробництва не вводиться.

Отже, при оптимістичному прогнозі підприємство збільшить свій чистий прибуток майже у 3,5 рази. При песимістичному понесе збитки у розмірі 98,3 тис. грн. На даному етапі розвитку підприємства доцільно отриманий прибуток віднести до нерозподіленого прибутку, для того, щоб збільшити власний капітал та використати отримані кошти у цілях розвитку виробництва та збільшення маркетингових бюджетів.

Після закінчення прогнозованого періоду необхідно сформулювати звіт про виконання бюджету компанією. Перш за все, необхідно порівняти фактичний обсяг продажів з запланованим, і далі співставити фактично отримані результати зі скорегованим прогнозним бюджетом на обсяг продажу. Таке порівняння дозволить виявити основні слабкі місця розрахунків та скоригувати їх у майбутньому. Отже, гнучкий бюджет – це бюджет складений на основі бюджетних витрат та доходів для фактичного об'єму діяльності чи для декількох релевантних рівнянь передбачуваної діяльності.

Підсумовуючи вищесказане можна стверджувати, що прогнозування результатів фінансової діяльності є складним та багатогранним процесом, котрий потребує розробки системи бюджетування та затвердження її у наказі. Для запобігання значних помилок при розрахунках та захисту підприємства від непередбачуваних факторів є доречним складання гнучких бюджетів, зокрема бюджетного звіту про прибуток(збиток) підприємства.

3.3. Застосування економіко-математичних методів з метою підвищення ефективності управління господарською діяльністю підприємства

Ефективне управління господарським процесом та отримання підвищення фінансового результату діяльності підприємства та отримання додаткового прибутку та є запорукою успішної діяльності компанії. У 2020 році значна частина українських підприємств [61] отримали зниження прибутку, збитки та навіть опинились на межі банкрутства, а отже підвищення якості аналізу фінансових результатів підприємства та прогнозування результатів зможе допомогти подолати кризові явища та вийти на новий рівень прибутку.

Для розв'язання багатьох економічних завдань застосовують метод моделювання. Використовуючи економетричні моделі та методи є можливість відслідкувати кількісні зв'язки між показниками для якісного розуміння явищ та процесів господарської діяльності, що дозволить приймати управлінські рішення спираючись на фактичні показники та робити більш точні прогнози на майбутнє.

Однією зі сфер застосування економіко-математичного моделювання може стати аналіз фінансового результату, що показує вплив факторів на формування прибутку та стан фінансового положення підприємства. Кореляційно-регресійний аналіз дозволяє дослідити ступінь впливу різноманітних факторів на чистий прибуток.

Для аналізу фінансового результату підприємства обрано метод регресійного аналізу. Розробка моделі здійснювалась на основі квартальної фінансової звітності ТОВ НВФ «ВЕСТ-ЛАБС ЛТД» за 2016-2019 роки.

Регресійний аналіз – це метод визначення відокремленого і спільного впливу факторів на результативну ознаку та кількісної оцінки цього впливу шляхом використання відповідних критеріїв [103].

Регресійний аналіз проводиться на основі побудованого рівняння регресії і визначає внесок кожної незалежної змінної у варіацію досліджуваної (прогнозованої) залежної змінної величини [18, с. 213].

Чистий прибуток (збиток) є залежною змінною та результативним показником при побудові економетричної моделі формування фінансових результатів (Y).

Виокремлення факторів, які мають найбільш істотний вплив на прибуток підприємства, дає можливість провести аналітичні розрахунки, в результаті яких може бути здійснене планування господарської діяльності, розроблення прогнозів на майбутнє та визначення напрямків розвитку компанії. До факторів, що безпосередньо впливають на формування чистого прибутку(збитку) віднесемо наступні: дебіторська (Z1) та кредиторська (Z2) заборгованість за продукцію, товари, роботу, послуги, власний капітал (Z3) та фондвіддача (Z4). Розрахуємо динаміку цих факторів використовуючи дані поквартальної фінансової звітності (Додаток Р, таб. Р.1).

Проведення розрахунків та побудова регресійної моделі буде здійснюватися за допомогою програмного забезпечення «Microsoft Excel». Проте перш ніж проводити регресійний аналіз необхідно впевнитись про наявність тісного зв'язку між факторами та результативним показником - прибутком. Також необхідно позбутися взаємозв'язків між обраними показниками, а саме мультиколінеарності між обраними параметрами всередині моделі. Для перевірки моделі виконаємо кореляційний аналіз за допомогою надбудови «Аналіз даних» та інструменту аналізу «Кореляція», результати подані у вигляді матриці (табл. 3.3.1).

Таблиця 3.7

Кореляційна матриця

	Y	Z1	Z2	Z3	Z4
Y	1,00	0,04	-0,39	0,44	0,49
Z1	0,04	1,00	0,34	0,23	-0,08
Z2	-0,39	0,34	1,00	0,06	-0,19
Z3	0,44	0,23	0,06	1,00	0,04
Z4	0,49	-0,08	-0,19	0,04	1,00

Додатне значення кореляції свідчить про наявність прямого зв'язку між змінними, а від'ємне – про зворотній зв'язок. У той же час, чим ближче значення показника до нуля, тим слабшим є зв'язок між факторами.

Перевіримо ступінь впливу факторів на зміну чистого прибутку. Виключенню підлягають ті показники, тіснота зв'язку між якими є не суттєвими та не перевищують 0,35. Розглянемо коефіцієнт кореляції з кожним фактором:

$$r_{YZ_1} = |0,04| \leq 0,35, \quad (3.1)$$

Можемо стверджувати, що кореляційна залежність між динамікою дебіторської заборгованості та прибутком (збитком) підприємства не є суттєвою. Для отримання достовірних результатів у подальших розрахунках виключимо цей показник з моделі.

Динаміка кредиторської заборгованості має обернений вплив та істотну кореляційну залежність з прибутком компанії:

$$0,35 < r_{YZ_2} = |0,39| \leq 0,75, \quad (3.2)$$

Динаміка зміни власного капіталу та фондівіддачі мають суттєвий вплив на прибуток:

$$0,35 < r_{YZ_3} = |0,44| \leq 0,75, \quad (3.3)$$

$$0,35 < r_{YZ_4} = |0,49| \leq 0,75. \quad (3.4)$$

Перевіримо взаємозв'язок безпосередньо між показниками на наявність мультиколінеарності. Виключенню підлягають лише ті показники, тіснота зв'язку між якими є суттєвими та перевищують 0,7. Дослідження кореляційної матриці показало, що між факторами відсутній мультиколінарний зв'язок, отже побудова регресійної моделі є можливою.

Таким чином, у підсумкову модель увійшли наступні незалежні змінні: кредиторська заборгованість, власний капітал та фондівдача.

Динаміка кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги відображає зміну обсягу заборгованості підприємства іншим юридичним та фізичним особам, що виникла в результаті здійснених раніше дій (подій), і щодо якої в підприємстві існують зобов'язання її погашення в певний термін.

Динаміка власного капіталу показує зміну власних джерел фінансування підприємства, які без визначення строку повернення внесені його засновниками (учасниками) або залишені ними на підприємстві із чистого прибутку.

Динаміка коефіцієнта фондівдачі характеризує ефективність використання основних засобів підприємства:

$$K_{\Phi} = \frac{\text{ЧД}}{\text{ССОЗ}}, \quad (3.5)$$

де ЧД – Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг);
ССОЗ – середньорічна залишкова сума основних засобів.

Даний показник вказує на те, скільки вироблено продукції та скільки надано послуг на кожну гривню фінансових результатів, вкладених в основні засоби. Зокрема відображає ефективність використання основних засобів підприємства.

Вихідні дані для побудови моделі впливу на оборотність заборгованості підприємства наведено в додатку Р табл. Р.2. Так як до моделі буде включено як абсолютні, так і відносні показники, що мають різні одиниці виміру, то перш за все необхідно провести стандартизацію даних для надання їм однакової розмірності. Стандартизовані значення показників представлено в табл.3.8.

Стандартизовані значення даних для побудови моделі

Період	Чистий прибуток підприємства, тис. грн.	Динаміка кредиторської заборгованості, %	Динаміка власного капіталу, %	Динаміка фондівіддачі, %
1	-0,028	1,182	0,923	-0,457
2	0,881	0,242	0,731	1,230
3	1,154	0,590	0,242	1,847
4	1,238	-1,740	-0,046	1,200
5	-2,003	1,350	-1,141	-1,593
6	-1,684	1,399	0,204	0,613
7	-0,670	-0,750	0,905	-0,417
8	-0,203	-1,225	-1,049	0,005
9	0,892	0,112	1,748	-1,429
10	0,861	0,011	-0,155	0,422
11	0,487	-0,366	-0,465	-0,152
12	-0,459	1,269	-1,681	-0,340
13	-0,573	0,140	0,270	-1,562
14	-0,051	-0,058	0,397	0,719
15	0,998	-0,744	0,890	0,051
16	-0,840	-1,411	-1,773	-0,136

Таким чином, кореляційно-регресійна модель формування фінансового результату ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» матиме наступний загальний вигляд:

$$\hat{y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3 \quad (3.6)$$

де $b_0 \dots b_3$ – коефіцієнти регресії;

$\hat{y}$ – чистий фінансовий результат: прибуток (збиток);

X_1 – динаміка поточної кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги;

X_2 – динаміка власного капіталу;

X_3 – динаміка фондівіддачі.

За допомогою функції «ЛИНЕЙН» знаходимо значення коефіцієнтів регресії (рис. 3.3.1). Перший рядок таблиці містить коефіцієнти регресії, при цьому справа – константа b_0 , слідом з права на ліво послідовно розташовані коефіцієнти регресії зліва b_1, b_2, b_3 .

1,95	24,32	-1,96	-2131,18
0,98	11,00	1,16	1115,05
0,53	284,85	#Н/Д	#Н/Д
4,43	12,00	#Н/Д	#Н/Д
1079435,04	973655,47	#Н/Д	#Н/Д

Рис. 3.1. Визначення статистичних оцінок параметрів моделі за допомогою програмного забезпечення «Excel»

Економетрична модель представлена у формулі 3.7. З неї слідує, що збільшення кредиторської заборгованості на 1% призведе до зменшення прибутку (збільшенню збитку) на 1,96 тис. грн, тоді як збільшення власного капіталу на 1% призведе до росту прибутку на 24,32 тис. грн. При зміні фондівдачі на 1% прибуток також збільшиться на 1,95 тис. грн.

$$\hat{y} = -2131,18 - 1,96x_1 + 24,32x_2 + 1,95x_3, \quad (3.7)$$

Виходячи з цього можемо зробити висновок, що підприємство зацікавлене у зменшенні кредиторської заборгованості. Доречним є збільшення власного капіталу, зокрема нерозподіленого прибутку. Покращення значення фондівдачі, а саме збільшення чистого прибутку також сприятиме позитивним змінам фінансового результату.

Для порівняння відокремленого впливу на прибуток обраних факторів розрахуємо часткові коефіцієнти еластичності. Коефіцієнт E_{x_i} еластичності E_{x_i} показує на скільки відсотків зміниться в середньому прибуток, якщо змінити вплив обраного фактору на 1%. Результат розрахунків надано у табл. 3.9.

$$E_{x_i} = b_j * \frac{\bar{x}_j}{\bar{y}},$$

(3.8)

де $\bar{x}_j$ – середнє арифметичне змінної x_j , $j = \overline{1,3}$;

$\bar{y}$ – середнє арифметичне ендогенної змінної Y ;

Таблиця 3.9

Коефіцієнти еластичності чистого прибутку

Фактор	Кредиторська заборгованість, X1	Власний капітал, X2	Фондовіддача, X3
Коефіцієнт еластичності	$E_{x_1} = -1,95 * \frac{124,66}{354,24} = -0,69$	$E_{x_2} = 24,32 * \frac{100,85}{354,24} = 6,92$	$E_{x_3} = 1,95 * \frac{141,96}{354,24} = 0,78$

За даними коефіцієнтів еластичності збільшення кредиторської заборгованості на 1% призведе до зменшення прибутку (збільшенню збитку) на 0,69%, тоді як збільшення власного капіталу на 1% призведе до росту прибутку на 6,92%. При зміні фондовіддачі на 1% прибуток також збільшиться на 0,78%.

Перевіримо отриману модель на адекватність за допомогою коефіцієнта детермінації, що визначає лінійну залежність змінної Y від змінних X . Якщо значення коефіцієнта знаходиться у межах $0,55 \leq D \leq 1$, тобто близька одиниці, тоді модель є адекватно.

$$D = \frac{\sigma_{\text{регр}}^2}{\sigma_{\text{заг}}^2} = \frac{SSR}{SST} = 0,53 = 53\%, \quad (3.9)$$

де, $\sigma_{\text{регр}}^2$ – дисперсія, що пояснює регресію;

$\sigma_{\text{заг}}^2$ – це загальна дисперсія;

SST – загальна сума квадратів;

SSR – сума квадратів, що пояснює регресію.

Перевіримо коефіцієнт детермінації за допомогою надбудови «Анализ данных» $\Rightarrow$ «Регрессия» (рис. 3.2). Модель становить 53%, а отже розрахунки є правильними, а модель адекватною. Зміна прибутку (Y) на 53% визначається зміною кредиторської заборгованості (X1), власним капіталом (X2) та фондівдачею. Інші 46% обумовлені факторами, що не були враховані в моделі, зокрема це можуть бути зовнішні фактори, на котрі керівництво підприємства не має впливу. До факторів зовнішнього середовища можемо віднести наступні: місткість ринку; розвиток конкуренції; державне врегулювання діяльності підприємства; стан економіки держави; зміни у законодавчо-нормативній базі; ступінь політичної стабільності, платоспроможний попит споживачів, турбулентність, непередбачувані обставини, темпи інфляції та інші.

Розрахунки:						
Регресійна статистика						
Множинний R	0,725093827					
R-квадрат	0,525761057					
Нормований R-квадрат	0,407201322					
Стандартная похибка	284,8472505					
Спостереження	16					
Дисперсійний аналіз						
	df	SS	MS	F	Значимість F	
Регресія	3	1079435,039	359811,6795	4,434566714	0,025671369	
Залишок	12	973655,4737	81137,95614			
Разом	15	2053090,512				
	Коефіцієнти	Стандартна похибка	t-статистика	P-Значення	Нижні 95%	Верхні 95%
Y-перетин	-2131,18	1115,05	-1,91	0,08	-4560,68	298,31
X1	-1,96	1,16	-1,69	0,12	-4,49	0,57
X2	24,32	11,00	2,21	0,05	0,35	48,28
X3	1,95	0,98	2,00	0,07	-0,18	4,08

Рис. 3.2 Регресійна статистика та дисперсійний аналіз рівняння регресії

$$\hat{y} = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + b_3x_3$$

Перевіримо значущість моделі в цілому за критерієм Фішера. Відповідно до гіпотези $H_0: r = 0$. Альтернативна гіпотеза $H_1: r \neq 0$. Для цього визначимо чи наявний в моделі лінійний зв'язок між змінними. Обчислимо емпіричне значення критерію Фішера:

$$F_{\text{емп}} = \frac{R^2}{1-R^2} * \frac{n-m-1}{m}, \quad (3.10)$$

де, R^2 – коефіцієнт детермінації;

n – обсяг вибіркової сукупності;

m – кількість екзогенних факторів, що розглядаються в моделі.

Маємо емпіричне значення критерію Фішера у розмірі 4,43. Зробимо перевірку за базовою гіпотезою – якщо $F_{\text{емп}} < F_{0.05}$, то гіпотезу H_0 немає підстав відхилити і у моделі немає лінійних взаємозв'язків. Для підтвердження чи спростування гіпотези необхідно розрахувати значення табличного критерію Фішера, яке визначають для рівня значущості $\alpha = 0,05$ при кількості ступенів вільності $df_1 = m$ та $df_2 = n$.

Проводимо розрахунок $F_{0.05}$ за допомогою функції «FРАСПОБР» та отримуємо критичне значення критерію Фішера у розмірі 3,49.

$F_{\text{емп}} = 4,43 > F_{0.05} = 3,49$, тому з надійністю 95% основна гіпотеза H_0 не підтверджується. Сукупний вплив екзогенних факторів на ендогенний слід вважати суттєвим. Отже, можемо стверджувати, що модель є значущою за критерієм Фішера і адекватною за коефіцієнтом детермінації та відображає вплив на прибуток таких показників, як кредиторська заборгованість, власний капітал та фондвіддача. Ця модель може застосовуватись підприємством для відстеження основних факторів впливу формування фінансового результату.

Перевіримо статистичну значущість коефіцієнтів кореляції та параметрів регресійної моделі за критерієм Стюдента (t-критерій). Для цього порівнюємо значення критерієв Стюдента, що були отримані при побудові регресійної моделі (стовбчик t-статистика, рис.3.3.2), для кожного фактора з табличним значенням $t_{\text{таб}} = 2,179$ при наявних ступенях свободи $k = n - m - 1 = 12$.

У побудованій моделі є значущим лише параметр при X_2 , тобто ми відхиляємо гіпотезу H_0 про випадкову природу параметрів моделі або коефіцієнту кореляції: $t_{\text{табл}} = 2,179 < t_{\text{факт}X_2} = 2,21$. Розглядаючи параметри X_1 та X_3 ми приймаємо гіпотезу H_0 та робимо висновок, що параметри мають випадкову

природу коефіцієнтів кореляції, відповідно $t_{\text{табл}} = 2,179 > t_{\text{факт}X1} = -1,69$, та $t_{\text{табл}} = 2,179 > t_{\text{факт}X3} = 2$. Проте з економічної точки зору динаміка кредиторської заборгованості та фондівіддача є важливими для пояснення динаміки чистого прибутку(збитку), тому залишимо ці фактори у моделі для прогнозуванні фінансового результату.

В цілому модель є значущою за критерієм Фішера та адекватною за коефіцієнтом детермінації, тому на її основі розрахуємо прогнозні значення прибутку поквартально у 2020 та 2020 роках. Зробимо припущення, що у результаті покращень та прийнятих управлінських рішень кредиторська заборгованість буде поквартально зменшуватись на 1%, а власний капітал та фондівіддача будуть збільшуватись на 2%. У такому випадку вже у 2020 році прибуток збільшиться на 382,2 тис. грн. та становитиме 452,5 тис грн, а у 2021 році зросте до 643,9 тис. грн. Необхідно відмітити вплив на зміну фінансового результату лагу – часового фактору. З економічної точки зору вплив власного капіталу на формування прибутку пояснюється накопиченням грошового ресурсу, котрий в наступному періоді може бути реінвестовано у розвиток виробництва. Прогнозні значення прибутку наведено у табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Прогнозні дані чистого прибутку (збитку) по кварталам у 2020-2021 роках

Прогнозований період	1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	272,5	322,5	373,5	425,5	478,5	532,6	587,7	643,9

Таким чином, отримана множинна кореляційно-регресійна модель залежності зміни чистого прибутку (збитку) від кредиторської заборгованості, власного капіталу та фондівіддачі є значущою, адекватною та придатною для

використання в процесі діяльності підприємства. Встановлено, що динаміка зміни кредиторської заборгованості має обернений вплив на чистий прибуток, а динаміка власного капіталу та фондівіддачі – прямий. В результаті аналізу побудованої моделі визначено, що параметри моделі є значимими, а сама модель адекватна. Однак в ході вирішення роботи було виключено один фактор з моделі, що було спричинено слабким зв'язком між фактором та залежною змінною.

Тож для збільшення фінансового результату підприємство має приймати рішення для покращення значень цих факторів. Загалом з отриманих результатів можна зробити висновок, що для послідовного та стабільного зростання прибутку необхідно досягти стабільного скорочення кредиторської заборгованості, прагнути до збільшення значення власного капіталу, а саме нерозподіленого прибутку, а отже збільшувати дохід підприємства, який є основним джерелом надходження фінансових коштів та від збільшення якого також залежить значення фондівіддачі.

Розроблена модель також надасть можливість підприємству спрогнозувати оборотність поточної заборгованості та визначити рівень впливу кожного із факторів моделі.

Висновки до третього розділу

За результатами бухгалтерського та економічного аналізу в розрізі обліку та контролю результатів фінансової діяльності підприємству запропоновані наступні заходи.

Спираючись на загальні нормативно встановлені методи бухгалтерського обліку було розроблено та запропоновано затвердити наказом нову облікову політику з доповненнями та покращеннями та з урахуванням особливостей ведення господарської діяльності ТОВ НДФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД». Зокрема запропоновано кумулятивний метод амортизацій виробничого обладнання та

надано приклад розрахунку для токарно-фрезерного верстату. Також запропоновано створити резерв сумнівних боргів за методом абсолютної суми сумнівної заборгованості та надано приклад його розрахунку. З метою вдосконалення обліково-аналітичного забезпечення управління фінансовими результатами запропоновано модернізувати робочий план 70 «Дохід від реалізації» та 90 «Собівартість реалізації» рахунків, а саме додати аналітичні субрахунки у розрізі за групами товару та за у розрізі ринків збуту за геолокацією покупців. Розроблено робочий план рахунків для субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» за субрахунками першого, другого та третього порядку, котрий надасть можливість визначити найбільш прибуткові види продукції та вилучити з виробництва (або скоротити обсяг) малорентабельні види продукції. Запропоновано застосовувати нормативний метод обліку витрат, оцінку готової продукції здійснювати за плановою собівартістю з наступним врахуванням відхилень, при нормальних потужностях базою розподілу постійних загальновиробничих витрат вважати години праці. Також наголошено на необхідності проведення щорічного аналізу та контролю виконання облікової політики, що у майбутньому дозволить своєчасно виявити недоліки та внести зміни для підтримання актуальності.

Для прогнозування фінансових результатів діяльності рекомендовано застосовувати бюджетування. Запропонований бюджетний звіт про прибуток(збиток) підприємства у розрізі оптимістичного, стриманого та песимістичного розвитку подій. Наданий підхід дозволить передбачити майбутній фінансовий результат, а саме отримання прибутку чи збитків, та попередити вплив негативних факторів. Обов'язковість складання системи бюджетів рекомендовано затвердити у наказі про облікову політику.

З метою поглиблення аналітичної роботи на підприємстві у розрізі формування інформації стосовно результатів фінансової діяльності та з метою прогнозування сформовано економіко-математичну модель, яка дозволила проаналізувати вплив таких факторів як динаміка дебіторської та кредиторської заборгованості, динаміка власного капіталу та динаміка фондівіддачі. У процесі

розрахунків було відкинуто фактор впливу дебіторської заборгованості через несуттєвий кореляційний зв'язок з прибутком(збитком) підприємства. Для побудови моделі був застосований метод кореляційно-регресивного аналізу. На основі розрахунку коефіцієнтів еластичності було встановлено, що збільшення кредиторської заборгованості на 1% призведе до зменшення прибутку (збільшення збитку) на 0,69%, ріст власного капіталу на 1% призведе до росту прибутку на 6,92%, а при збільшенні фондівіддачі на 1% прибуток також збільшиться на 0,78%. Розроблена модель є адекватною за за коефіцієнтом детермінації та значущою за критерієм Фішера та, тому на її основі було розроблено прогностні значення прибутку на 2020 та 2021 роки. Зроблено висновок, що за умови позитивної динаміки факторів впливу прибуток компанії буде збільшуватись.

ВИСНОВКИ

Дослідивши питання обліку та аналізу операцій з фінансового результату можна зробити висновки, щодо актуальності цієї теми. Фінансовий результат є основним показником діяльності підприємства, отже покращення цього показника є головним завданням для підприємця. Українські підприємства вдаються до різних способів підвищення прибутку – підвищують обсяг виробництва продукції, знижують собівартість за рахунок використання більш дешевої сировини, що в свою чергу призводить до зниження якості товару. Проблеми організації облікової політики з визначення та оцінки фінансових результатів обліку фінансових результатів на сьогодні є недостатньо вирішеними та потребують удосконалення, а, досягнення позитивної динаміки чистого прибутку є наразі одним з найбільш важливих питань. Відповідно до поставленої мети і завдань досліджень були отримані наступні основні результати:

1. Надано характеристику економічної системи України в контексті сучасних світових тенденцій та економічних загроз. Визначено негативний вплив на економічне положення країни турбулентності та таких основних факторів як затяжний збройний конфлікт на сході України та карантинні міри для стримування захворювання населення на COVID-19. Зроблено висновок, що у зв'язку з вищевказаними факторами значна кількість українських підприємств отримали негативну динаміку фінансових результатів у 2020 році та навіть понесли збитки, зокрема найбільш постраждав сектор гостинно-ресторанного бізнесу. Також було проаналізовано динаміку та структуру ВВП, динаміку індексу споживчих цін та динаміку боргових зобов'язань. Встановлено необхідність покращення якості бухгалтерського обліку та аналізу фінансових результатів підприємств задля своєчасного виявлення та усунення негативних факторів впливу на фінансовий результат господарської діяльності.

2. Для чіткого розуміння сутності поняття фінансовий результат було проаналізовано різні думки вчених-економістів, адже нормативно-правова база

України не дає чіткого визначення, також конкретизовано економіко-правову сутність понять «прибуток» та «фінансовий результат». На підставі контент-аналізу було відображено різноманітність підходів до трактування сутності прибутку та фінансового результату. Було зроблено висновок, що більшість науковців визначають прибуток як різницю між доходами та витратами, як грошовий вираз результату діяльності та як різницю між ціною та виробничими витратами. Фінансовий результат визначають як форму прибутку або збитку, результату співставлення доходів та витрат підприємства, приросту чи зменшення капіталу. Враховуючи отриманий результат запропоновано авторське тлумачення терміну фінансового результату як відображення результативності діяльності підприємства у вигляді прибутку або збитку, що виникає у результаті співставлення доходів та витрат та має прямий вплив на приріст чи зменшення капіталу підприємства. Надане визначення дає уявлення про економічну природу фінансового результату та визначає його місце в бухгалтерському обліку.

3. Надано порівняльну характеристику загальним підходам щодо формування фінансової звітності за національними та міжнародними стандартами. Визначено основні складові фінансової звітності та відмінність її формування за стандартами НП(С)БО та МСФЗ. Зроблено висновок про гнучкість фінансової звітності за міжнародними стандартами у порівнянні з чітко затвердженими формами української звітності. Відмінності між національним та міжнародними стандартами полягають у підходах до відображення інших операційних та інших доходів і витрат, класифікації видів діяльності, наведення компонентів іншого сукупного доходу, форматів представлення елементів операційних витрат.

4. Об'єктом дослідження дипломної роботи вибрано підприємство ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД», предметом діяльності якого є: дослідження й експериментальні розробки в галузі інших природничих і технічних наук; виробництво готових металевих виробів, зокрема систем ЧПУ, апаратного забезпечення, систем вводу даних; надання послуг по ремонту та технічному обслуговуванню машин і устаткування промислового призначення,

електромонтажних робіт; оптова та роздрібна торгівля, неспеціалізована оптова торгівля інтегрованими системами, зокрема АДЕМ; комп'ютерне програмування та пов'язана з ними діяльність. За результатами дослідження було надано економічну характеристику підприємства, розраховано динаміку та здійснено оцінку основних показників господарської діяльності. На підставі отриманих результатів зроблено висновок, що підприємство залишається прибутковим, проте за останні три роки прослідковується значне зниження чистого прибутку. Негативну динаміку має рентабельність виробничих фондів та капіталу.

5. Важливе місце в обліку фінансового результату відіграє її первинний облік. ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» є суб'єктом малого підприємництва та має право складати фінансовий звіт малого підприємства. Відображення фінансового результату є комп'ютеризованим, та відбувається за допомогою програм «1С: Підприємство 7.7», «М.Е.Дос», «Інтеграційна стиковка 1С 7.7 з Медок». Для полегшення роботи відділу бухгалтерії було представлено графік документообігу у частині фінансового результату. Для спрощення прийняття управлінських рішень запропоновано відомість розподілу прибутку/покриття збитків. Для обліку витрат підприємство використовує рахунки 8 та 9 класів. Проаналізовано основні субрахунки, котрі використовує підприємство для нарахування доходів та витрат, формування фінансових результатів.

6. Проаналізовано структуру фінансових результатів підприємства. За останні три роки простежується незначний спад чистого доходу та собівартості, при цьому валовий прибуток має позитивну динаміку. Але у зв'язку зі значним збільшенням інших операційних витрат прибуток від операційної діяльності стрімко знижується. Зроблено висновок про негативну динаміку чистого прибутку. У довгостроковій та середньостроковій перспективі підприємство є фінансово стійким. Зроблено висновок про прихований потенціал та надано рекомендацію щодо залучення додаткових коштів до структури власного капіталу за рахунок накопичення нерозподіленого прибутку або залучення кредитних коштів. Проте відмічено значний спад рентабельності підприємства.

7. Проведено факторний аналіз фінансових результатів ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД» та побудовано двохфакторну та чотирьохфакторну модель впливу чинників.. Було зроблено висновок, що на збільшення чистого прибутку впливає зростання рентабельності та доходу від реалізації продукції. Для побудови чотирьохфакторної моделі було використано чинники другого ряду, такі як такі фактори як середньорічна вартість залишків власного капіталу, оборотність (дохідність) активів, мультиплікатор власного капіталу та рентабельність фінансово-господарської діяльності. У 2019 році найбільш негативно на розмір прибутку вплинуло зменшення рентабельності капіталу, тобто зниження ефективності його використання. Крім того, було розглянуто вплив ціноутворення на формування чистого прибутку за допомогою середнього рівня цін. Робимо висновок про спад цін на товари, проте підвищення прибутку за рахунок зниження ціни є несуттєвим. Натомість прослідковуємо значну залежність прибутку від обсягу випуску продукції. Зниження обсягу виробленої продукції у 2019 році також завдало негативного впливу на динаміку чистого прибутку.

8. На підприємстві діє стала облікова політика, проте після дослідження її елементів було зроблено висновок про необхідність її вдосконалення. Розроблено нову облікову політику з урахуванням особливостей діяльності підприємства ТОВ НВФ «ВЕСТ ЛАБС ЛТД». Зокрема запропоновані зміни до методу амортизації виробничого обладнання, методу обліку витрат, оцінки готової продукції, бази розподілу загальновиробничих витрат, ведення обліку запасів та інші. Запропоновано увести до облікової політики та розраховано резерв сумнівних боргів. Також було удосконалено аналітичний облік доходів та витрат, а саме деталізовано субрахунки 702 Дохід від реалізації товару, 902 «Собівартість реалізації товару». Розроблено робочий план рахунків для субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» за субрахунками першого, другого та третього порядку;

9. Визначено загальні підходи щодо прогнозування фінансових результатів підприємства на підставі розробки системи бюджетів діяльності

підприємства. Розроблено бюджетний звіт про прибуток(збиток) підприємства у розрізі оптимістичного, стриманого та песимістичного розвитку подій.

10. За допомогою кореляційно-регресивного аналізу розроблено адекватну та значущу економетричну модель для прогнозування фінансових результатів. Зроблено висновок, що на формування чистого прибутку(збитку) мають вплив наступні фактори: динаміка кредиторської заборгованості, власного капіталу та фондівдачі. Динаміка кредиторської заборгованості має обернений вплив. На підставі побудованої моделі зроблено прогноз про отримання чистого прибутку(збитку) у 2020 та 2021 роках у випадку стабільного покращення значень впливових факторів.

Таким чином, робимо висновок, що підприємство є прибутковим, фінансово стійким та стабільним. Для підвищення рівня чистого прибутку та запобіганню негативної динаміки необхідно: утвердити нову облікову політику відповідно до наданих рекомендацій; запровадити на постійній основі поквартальне та щорічне бюджетування; використовувати надану економетричну модель з аналітичними цілями та у цілях прогнозування фінансового результату; прийняти управлінські рішення щодо зменшення поточної кредиторської заборгованості; залучити додаткові кошти до власного капіталу задля виробничо-збутових потреб шляхом накопичення нерозподіленого прибутку або залученням довгострокових кредитних коштів.

Нехтування зниженням показників доходу, та чистого прибутку може призвести до збитків підприємства та банкрутства. Отже необхідно вести оперативний бухгалтерський та управлінський облік. Чітка система організації бухгалтерського обліку призведе до успішного функціонування підприємства та до підвищення фінансового результату – чистого прибутку. Вирішення наявних проблем призведе до спрощення визначення фінансового результату та підвищення прозорості у бухгалтерському та податковому обліку, сприятиме покращенню підприємницької діяльності та призведе до зміцнення економічного становища України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азаренкова Г. М., Журавель Т. М., Михайленко Р. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2006. С. 143
2. Алексеєнко Л. М., Олексієнко В. М. Економічний тлумачний словник: власність, приватизація, ринок цінних паперів : словник. Тернопіль : Астон, 2003. 672 с.
3. Ануфрієв В. Є. Облік формування фінансового результату та розподілення прибутку організації. *Бухгалтерський облік*. 2001. № 10 URL: <https://www.lawmix.ru/bux/140627> (дата звернення: 24.11.2020)
4. Білик Т. О. Фінансові результати діяльності малих підприємств: оцінка і прогнозування: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.08. Київ, 2009. 20 с.
5. Борисов А.Б. Великий економічний словник : словник. Москва : Книжний мир, 2001. 895 с
6. Букреєва Д.С. Бюджетування діяльності підприємств. Методичні рекомендації до самостійної роботи студентів з практичних занять. Дніпро : НГУ, 2017. 58 с.
7. Буряковський В. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 2006. 246 с.
8. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб. Житомир: ЖІТІ, 2000. 640 с
9. Валуєв Б. І. Управлінський облік: десять питань, на які немає відповіді. *Вісник ЖДТУ*. 2003. №1. С.63-66.
10. Велш А.Г. Основи фінансового обліку : пер. з англ. Київ, 1997. 943 с.
11. Виродова В. С. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи його вдосконалення. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти* : матеріали всеук. наук.-практ. конф., м. Харків, 17 квіт. 2019 р. Київ : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019.

12. Волошан І. Процес документування та первісного оброблення облікової інформації в умовах автоматизованих облікових систем. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. № 16. С. 828–834
13. Вороная Н. С. Річна фінзвітність: основні вимоги. *Податки та бухгалтерський облік*. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/january/issue-07/article-42040.html> (дата звернення: 24.11.2020)
14. Вороніна О. О. Управління фінансовим результатом промислового підприємства: автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.04. Харків, 2009. 25 с.
15. Вужинська О. І. Вдосконалення формування та використання прибутку підприємства. *Науковий вісник*. 2017. № 18.1. С. 122–128.
16. Ганжа Ю. В. Міжнародна практика факторного аналізу прибутку підприємства. *Економіка & держава*. 2007. №4. С. 35–36.
17. Гарасим П. Особливості організації бухгалтерського обліку в умовах комп'ютеризації. *Економічні науки*. 2009. № 6(1). С. 24–33
18. Гнип Н. О. Бізнес-прогнози як основа формування бюджету промислового підприємства. *Наукові записки. Серія «Економіка»*. 2013. Вип. 23. С. 210-215. URL: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n23/41.pdf> (дата звернення: 24.11.2020)
19. Голов С. Ф. Управлінський облік: підручник. Київ: «Центр учбової літератури», 2018. 534 с.
20. Гуцайлюк З. Ще раз про місце і роль управлінського обліку в інформаційній системі господарських суб'єктів. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2004. №11. С. 46-49.
21. Господарський кодекс України
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 24.11.2020)
22. Гринавцева О. В. Облік і аудит готової продукції та її фінансових результатів від реалізації (на прикладі малих металопереробних підприємств України): автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. Київ, 2005. 19 с.

URL: <http://www.nbuu.gov.ua/ard/2005/05govmpu.zip> (дата звернення: 24.11.2020)

23. Гудзенко Н. М. Документальне оформлення доходів від реалізації продукції. *Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ*. 2015. №10(2). С. 170-174

URL: –http://www.ej.kherson.ua/journal/economic_10/92.pdf

24. Давидова К. Підтверджуємо собівартість реалізованої продукції *Баланс*. 2011. № 78. С. 57-48.

25. Давидов Г.М., Савченко В.М., Пальчук О.В. Облікова політика: навч. посіб. / за ред. Г.М. Давидова. Кропивницький: ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 362 с.

26. Дем'янчук І. А. Економічна турбулентність в Україні та перспективи її розвитку. *Економіка та держава*. 2012. № 4. С. 98–100
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecde_2012_4_31 (дата звернення: 24.11.2020).

27. Дерій В. А. Витрати і доходи підприємств у системі обліку та контролю : монографія. Тернопіль : ТНЕУ. 2009. 272 с.

28. Дишко І. Ю. Теоретичні аспекти сутності і класифікації адміністративних витрат. *Актуальні проблеми Економіки*. 2010. № 5. – С. 222–227.

29. Економічна теорія : навч. посібник / за ред. В.О. Білика, П.Т. Саблука; Київ : ННЦ ІАЕ, 2004. – 560 с.

30. Житний П.Є. Облікова політика в умовах розвитку фінансово-промислових систем – методологія та організація : монографія. Луганськ: Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2007. 351с.

31. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів : вид-во Львів. політехніки, 2011. 843 с.

32. Задорожний З. В. Управлінський облік витрат періоду операційної діяльності. *Вісник ТАНГ*. 2004. № 3. С. 185–196.

33. Ільчук М.М. Підприємницька діяльність та агробізнес / за ред. М.М. Ільчука, Т.Д. Іщенко. Київ : Вища освіта, 2006. – 543 с.

34. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій :

Інструкція; Мінфін України від 30.11.1999 № 291 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0893-99> (дата звернення: 29.10.2020)

35. Кондраков Н. П. Бухгалтерський облік: навч. пос. Москва : ИНФРА–М, 2002. – 640 с

36. Кононенко Ж. А., Песцова-Світалка О. С., Петренко В. О. Прогнозування фінансових результатів як елемент планування розвитку діяльності підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. Вип. 36. С. 171-177. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/36_2019_ukr/29.pdf (дата звернення: 24.11.2020)

37. Костецький Я.І. Факторний аналіз прибутку аграрних. *Економічний аналіз*. 2015. № 2(19). С. 85–90.

38. Коцербуба Н. В. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2016. № 1. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_1_5 (дата звернення: 24.11.2020).

39. Кужельний В. Г., Лінник В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2001. 334 с.

40. Кузьміна О. М., Печериця Ю. С., Гришук Л. В. Методи прогнозування фінансових показників діяльності підприємства. *Молодий вчений*. 2016. № 28. С. 89-92. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2016/1/20.pdf> (дата звернення: 24.11.2020)

41. Кудіна О. М., Тютлікова В. В. Напрямок удосконалення обліку доходів, витрат та фінансових результатів на підприємстві. *Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця* ”: матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 31 травн-1 черв. 2018 р. Харків : ХНЕУ імені Семена Кузнеця, 2018. С. 356

42. Лабунська С. В. Управлінський облік : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2016. 352 с.

43. Луговий В.А. Облік капіталу, позичок і фінансових результатів: монографія. Москва: АТ "ІНКОНСАУДІТ", 1995. 128 с

44. Маляревський Ю. Д., Лабунська С. В., Безкоровайна Л. В., Чечетова Н. Ф. *Управлінський облік: навч. посіб.* Харків: «ІНЖЕК», 2009. 248 с. Укр. мова.
45. Маляревський Ю. Д., Безкоровайна Л. В., Ольховська В. В. *Фінансовий облік II : навч. посіб.* Харків : ХНЕУ, 2017. 254 с.
46. Маренич Т. Документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: аналіз новацій та напрями поліпшення. *Актуальні проблеми інноваційної економіки.* 2017. № 1. - С. 76–79
47. Мардус Н. Ю., Шкарлат А. О. Теоретичні та методичні підходи до визначення прибутку підприємства в обліку та аудиті. *Глобальні та національні проблеми економіки.* URL: – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/issue-14-2016/22-vipusk-14-gruden-2016-r/2688-mardus-n-yu-shkarlat-a-o-teoretichni-i-metodichni-pidkhodi-do-viznachennya-pributku-pidpriemstva-u-obliku-i-auditi> (дата звернення: 24.11.2020)
48. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ, ПКТ) : Список; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_010 (дата звернення: 30.10.2020)
49. Міжнародний стандарт фінансової звітності 1 (МСФЗ 1). Перше застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/929_004 (дата звернення: 30.10.2020).
50. Міжнародний стандарт фінансової звітності 8 (МСФЗ 8). Операційні сегменти : Стандарт; IASB від 01.01.2012 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/go/995_k53 (дата звернення: 30.10.2020).
51. Мінфін: все про фінанси: новини, курси валют, банки: веб-сайт. URL: www.minfin.com.ua (дата звернення: 23.10.2020).
52. Міщук Г. Ю., Джигар Т. М., Шишкіна О. О. *Економічний аналіз: навч. посіб.* Рівне : НУВГП, 2017. 156 с.

53. Економічний словник-довідник / За ред. С.В. Мочерного. Київ: Феміна, 1995. 368 с
54. Мочерний С.В. Політична економія: навч. посіб. Київ: Знання–Прес, 2002. 687 с.
55. Озеран А. Звіт про фінансові результати. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2013. № 6. С. 25–34.
56. Омелянчук Т.М. Параметризація факторного фінансового аналізу прибутку підприємств. *Сучасні проблеми та шляхи їх вирішення в науці, транспорті, виробництві та освіті*. 2012. № 1. С. 111–113.
57. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Українська класична школа публічних фінансів. *Фінанси України*. 2015. № 10. С. 7–31.
58. Організація обліку: метод. вказ. / уклад. С. М. Шкарлет. Чернігів: ЧНТУ, 2018. 155 с.
59. Основи економічних знань: навч. посіб / за ред. А. С. Гальчинський. Київ : Вища школа, 2012. 543 с.
60. Осовська Г.В. Економічний словник : словник. Київ : Кондор, 2007. 358 с
61. Офіційний сайт Державної служби статистики України: веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 24.11.2020)
62. Офіційний сайт міністерства фінансів. *Мінфін* : веб-сайт. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/gdp/> (дата звернення: 24.11.2020)
63. Офіційний сайт міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : веб-сайт. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Konsensus-prognoz> (дата звернення: 24.11.2020)
64. Офіційний сайт Національного банку України : веб-сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/rishennyia-oblikova-stavka-2020-10-22> (дата звернення: 24.11.2020)
65. Пантелєв В. П. Словник бухгалтера та аудитора : словник. Київ : ДП “Інформ.–аналіт. агенство”, 2009. 239 с.

66. Пасенко Н. С. Організація обліково–аналітичного забезпечення управління фінансовим результатом підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. №17. С. 854-859. URL: <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/172.pdf> (дата звернення: 24.11.2020).

67. Патарідзе–Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2016. №2. С. 25–37.

68. Петрик О. Чи існує в Україні і чи потрібен управлінський облік : дві думки провідних фахівців. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2001. №2. С.38-40.

69. Пипко В. А. Настільна книга бухгалтера та аудитора : навч. пос. Москва: Фінанси і статистика, 2011. 592 с.

70. Податковий кодекс України : Кодекс України; Закон, Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17> (дата звернення: 29.10.2020).

71. Предборський В.А. Економічна теорія: навч. пос. Київ : Кондор, 2007. 492 с.

72. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 24.11.2020).

73. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо заповнення форм фінансової звітності : Наказ; Мінфін України від 28.03.2013 № 433 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0433201-13> (дата звернення: 29.11.2020)

74. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України : Наказ; Мінфін України від 27.06.2013 № 635 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0635201-13> (дата звернення: 29.10.2020)

75. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» :

Наказ; Мінфін України від 07.02.2013 № 73 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0336-13> (дата звернення: 29.11.2020)

76. Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : Наказ; Мінфін України від 24.05.1995 № 88 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0168-95> (дата звернення: 29.11.2020).

77. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби" : Наказ; Мінфін України від 27.04.2000 № 92 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0288-00> (дата звернення: 30.11.2020)

78. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 "Дохід" : Наказ; Мінфін України від 29.11.1999 № 290 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0860-99> (дата звернення: 29.11.2020)

79. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": Наказ; Мінфін України від 31.12.1999 № 318 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00> (дата звернення: 29.11.2020)

80. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" : Наказ; Мінфін України від 25.02.2000 № 39 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0161-00> (дата звернення: 29.11.2020)

81. Про інформацію : Закон України від 2 жовт. 1992 р. № 2657-ХІІ «Про інформацію». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12> (дата звернення: 24.11.2020)

82. Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні : Закон України від 12.07.2001 № 2658-ІІІ // База даних «Законодавство

України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2658-14> (дата звернення: 30.11.2020)

83. Пушкар М. С. Умови для розробки нової парадигми обліку. *Економічні науки: Облік і фінанси*. 2010. № 7(3). С. 46–51 URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2010_7\(3\)_7](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esnof_2010_7(3)_7) (дата звернення: 24.11.2020).

84. Рязанцева В. В. Аналіз формування та використання прибутку підприємства. *Статистика України*. 2007. №1. С. 40–43.

85. Свірко С. В. Організація бухгалтерського обліку в бюджетних установах : навч. посіб. Київ. – КНЕУ, 2003. 380 с. URL: <http://ecolib.com.ua/article.php?book=27&article=3328> (дата звернення: 24.11.2020)

86. Скалюк Р. В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. *Наукові праці КНТУ: збірник наукових праць*. – Кіровоград: КНТУ. 2010. №18(1). С. 135–141

87. Словник термінів і понять, що вживаються у чинних нормативно-правових актах України / упор. : Богачова О.В. Київ : «Оріяни», 1999. 502 с.

88. Соколов Я. В. Основи теорії бухгалтерського обліку: навч. посіб. Москва : Фінанси і статистика, 2000. 496 с.

89. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: навч. посібн. Київ: КНЕУ, 2010. 526 с.

90. Сопко В. В. Облік фінансових результатів. *Вісник КНТЕУ*. 2016. №4. С. 138–146.

91. Таксономія. Міністерство фінансів України : веб-сайт. URL: <https://mof.gov.ua/uk/taksonomija> (дата звернення: 29.11.2020).

92. Тесленко Т. І. Облік фінансових результатів: проблеми та шляхи вдосконалення. *Бізнес Інформ*. 2013. №4. С. 425.

93. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: навч. посіб. Київ: Алерта. 2011. 976 с.

94. Труфіна Ж. С. Облік і контроль формування фінансових результатів операційної діяльності підприємств: теорія, методика, організація: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09. Київ, 2010. 424 с.

95. Тютюнник В. Факторний аналіз прибутку. *Довідник економіста*. 2010. № 10. С. 35–42.

96. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Кондор, 2007. – 400 с.

97. Хендріксен Е. С., М. Ф. Ван Бреда Теорія бухгалтерського обліку : пер. з англ. Москва, Фінанси і статистика, 1997. 576 с.

98. Худолій Л. М. Теорія фінансів: навч. посіб. Київ: Європ. унту, 2003. 167 с.

99. Чебанова М. С. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : Академія, 2002. 671 с.

100. Шумська С.С. Економічне зростання України: основні тенденції та перспективи на фоні глобальних трендів. *Економіка та прогнозування*. 2017. № 3. С. 7–30.

101. Щодо графіка документообігу : Лист Міністерства юстиції України від 10.04.2014 № 151-0-2-14/6.1 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v151-323-14> (дата звернення: 29.11.2020)

102. Щодо складу проміжної фінансової звітності підприємств, які застосовують міжнародні стандарти : Лист; Мінфін України від 23.08.2018 № 35210-07-10/22399 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v2239201-18> (дата звернення: 29.11.2020)

103. Юнацький М. О., Огляд сучасних методів прогнозування фінансового стану підприємства. *Електронне науково-фахове видання «Ефективна економіка»* 2018. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2018/42.pdf (дата звернення: 24.11.2020)

104. Червінська С. Л. Визначення та облік фінансових результатів діяльності аграрних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.06.04. Київ. 2006. 20 с.

105. Янок Д. А. Облік та аудит фінансових результатів і умовах стандартизації звітності: автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.06.04. Київ, 2005. 22 с.

106. Achim, M. V. Failure prediction from the investors' view by using financial ratios. *E&M Economics and Management*. 2016. Vol. XIX(4). p.p. 117-133 URL: <http://dx.doi.org/10.15240/tul/001/2016-4-009> (appeal date: 10.24.2020)

107. Beaver, W. H. Financial statement analysis and the prediction of financial distress. *Foundations & Trends in Accounting*. 2010. Vol. 5. p.p. 99-102. URL: <http://dx.doi.org/10.1561/14000000018> (appeal date: 10.24.2020) (appeal date: 10.24.2020)

108. Lee M. C. Business bankruptcy prediction based on survival analysis approach. *International Journal of Computer Science and Information Technology*. 2014. Vol. 6(2). p.p. 103-119. – URL: <http://dx.doi.org/10.5121/ijcsit.2014.6207> (appeal date: 10.24.2020).

109. Makkonel K.R. Bryu S.L. *Ekonomiks*. Moscow. INFRA-M Publ., 2003. 983 p.

110. Faber, M. *Evolution in Biology, Physics and Economics: a Conceptual Analysis. Evolutionary Theories of Economics and Technological Change*. – Harwood Academic Publishers, 1991.